

Depremi Üstünden Bir Ay Geçti; Devlet İsteksiz, İnsanlar Mağdur VAN ERCİŞ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSSÜ ANKARA'dır.

23 Ekim günü, saat 13.41'de meydana gelen 7.2 ve 10 Kasım günü meydana gelen 5.6 büyüklüğündeki depremler güçbela ayakta duran binlerce yapıyı yerlebir etti. 2309 binanın tamamen yıkıldığı, 11847 binanın oturulamaz derecede hasarlı olduğu ve en az 17923 binanın orta hasarlı olduğu bölgede depremden etkilenen nüfus bir milyonun üzerinde. Resmi rakamlarla yaşamını yitirenlerin sayısı 650'yi aştı.

Depremi Merkez Üssü Van, Afeti Merkez Üssü Ankara

Ancak 7.2 şiddetindeki depremin ilk şokunun yarattığı yıkıcı etki ile oluşan bu tablo için afete dönüşen boyutunun sadece bir kısmını ortaya koyuyor. İlk sarsıntıdan üç hafta sonra 10 Kasım akşamı 21 sularında meydana gelen 5.6 büyüklüğündeki depremin yardım ekipleri ve basın mensuplarının bulunduğu iki otelle birlikte 28 binayı daha yerlebir etmesi ve 41 kişinin daha yaşamını yitirmesi o güne kadar pek de dikkat çekmeyen paralel bir afeti günyüzüne çıkardı. Van ve Erciş'te ilk depremin ardından hasar tespitten, yardım dağıtımına, sivil toplum ve dış yardım organizasyonundan, psikososyal desteğe kadar pek çok alanda süregiden organizasyonsuzluk bastırın kış koşulları ile artık üstü örtülemez bir hale geldi. >> s.3

Kış Uzun Van Yalnız
Çiğdem Mater, >> s.2

SÖYLEŞİ:
Eksik Olan Şey: İki Kamera,
İki Fotoğraf Makinesi,
Erciş'in Genç Sesi >> s.4

Depremde Çocuk Olmak
Hüsnü Öndül, >> s.5

Deprem...
Yaşar Seyman, >> s.5

"Zemo" w Cem Emir'in Ardından...
Okan Konuralp, >> s.6

"Occupy Wall Street" İzlenimleri
Özsel Beleli- Candan Türkkkan, >> s.7

Ayışığında Agora

Bir Hak, Talep, Nitelik ve Hizmet Olarak Ulaşım ve Bisiklet

Türkiye'nin, bilimsel veriler ışığında hazırlanmış, deneyimler ve gözlemlere dayalı uzun vadeli bir ulaşım politikasının olduğu söylenebilir mi? Hızlı trene alınmayan bisikletlerin ve yollara düşen yedi bisikletlinin hikâyesinden çıkartılacak soru bu olmalıdır.

ÖZÜR

Manşetten de söylediğimiz gibi Türkiye'de olan her depremin merkezüssü biraz Ankara'dır. Bu sebeple bu deprem bizi Ankaralılar olarak insani boyutun ötesinde ilgilendiriyordu. Bu yüzden Solfasol, 28 Ekim'den itibaren Van ve Erciş'teydi... İdari merkezüssü olduğumuz depremin etkilerini yerinde görmek ve depremin geçtikçe silikleşen gündemini Ankara'ya taşımak için. Bunun yanında Gündem Çocuk Derneği organizasyonunda düzenlenen çocuklarla medya çalışmasına; Erciş'te, Erciş'in Genç Sesi'nin çıkarmaya başladığı Haber Fareleri Gazetesi'ne destek atmaya çalıştık. Gazetenin ilk sayısı geçen hafta çıktı. Ama bu arada Solfasol'un Kasım sayısını basıp Ankara sokaklarına çıkarmaya gücümüz yetmedi. Gazetenin büyük emek verilmiş olan dosya kısmı hazır. Ancak gücümüzü toplayıp son vuruşu yapamadık. Bunun için Solfasol'ü

takip eden, abone olan, arayıp da bulamayan, yazısını zamanında gönderip de bir aydır gazete bekleyen herkesten özür diliyoruz. Kasım ayını küstürmemek için Kasım-Aralık sayısı deyiverdik elinizdeki Aralık 2011 sayısına. Periyodik bir yayının bir sayı atlamasının hiç bir özrü olmayacağını biliyoruz. Ama bu ay Solfasol'ün kucağında bulacağınız Erciş'in Genç Sesi Medya Grubu tarafından çıkarılmış Haber Fareleri Gazetesi'nin ayıbımızı bir nebze azaltacağını umuyoruz. Solfasol olarak Gündem Çocuk'un sürdürdüğü çocuklarla medya çalışmalarına destek vermeye devam edeceğiz. Nisan'a kadar bir ayağımız hep oralarda, Erciş'te olacak. Ama işte, artık yeniden Ankara'dayız. 1 Aralık'ta yeniden Ankara sokaklarındayız, kucağımızda Haber Fareleri Gazetesi ile. Türkiye'de her depremin merkezüssünün biraz da Ankara olduğunu unutmadan...

Solfasol

DOSYA

KENTTE BESLENME

Hepimiz 'iyi gıdayı' arıyoruz: Besleyici olsun, lezzetli olsun, güvenilir olsun ve mümkünse ucuz olsun. Ama kentlerde yaşayan pek çoğumuz için bu ölçütleri karşılayan gıdalara erişmek gün geçtikçe zorlaşıyor. >> s.10

Menaf TURAN*

Van Depremi: 25 Saniyede Ne Oldu?

Depremle karşılaşmadan önce onun ne menem bir şey olduğundan habersizdim.

Aslında depremlerle tanışıklığım 1976 Çaldıran Depremi'ne uzanır. Ama o sıralarda bir yaşında olduğum için, hafızamda depremin hiçbir kalıntısı yok. Ailemizin İstanbul'a taşınması bu depremden sonra olmuştur. Ama daha sonra tekrar geri dönülmüştür. 1999 depremlerini yalnızca televizyon ve gazete karelerinden biliyorum. Bu korkunç trajediye tanıklık etme cesaretini kendimde bulamadım. Ancak 2006'nın 2 Kasım'ında Düzce'ye bir panel için gittiğimde depremin ne kadar canlı bir biçimde insanların yaşamlarında yer edindiğine tanık oldum. Ben böyle bir şeyle karşılaşsam ne yapardım diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Erciş Depremi'nin bana öğrettiği ilk şey çaresizlik oldu. Fakülteodaki odamda çalışıyordum. Aniden başlayan gürültü ve sarsıntıyı önce hemen geçer diye ciddiye almadım. Raftaki kitaplarım dökülmeye başlayınca koltuktan kalkma gereği duydum, zorlansam da kapının altına sığınmayı başardım. Odamda olanları kapıdan izliyordum. Aklıma çocuklarım geldi, fakat sarsıntı bir türlü bitmek bilmiyordu. Meğerse benim için dakikalarca sürmüşçesine geçen zaman yalnızca 25 saniye imiş. Artıcısının olacağını düşünmeden hemen aileme koşmaya başladım. Hızlıca merdivenleri indim, bereket lojmanda oturduğum için çabucak vardım. Herkes dışarıda ama eşim ve iki çocuğum yok. İçeriye hızlıca girdim, çok şükür onlara bir şey olmamıştı ve hemen dışarıya çıktık. İlk artçı sarsıntı bundan sonra oldu. İnsanların yüzlerindeki korku ve heyecanı orada gördüm. Bunun dozunun ne kadar düşük olduğunu Erciş'e gidince öğrenecektim. Hemen telefonlara sarıldık ve ilk bilgiler herkesin iyi olduğu yönünde idi. Çok sevindik. Ne yapacağımıza karar vermeye çalışırken telefonum çaldı ve telefondaki ses "biz Erciş'te Buse Cafe'de enkaz altındayız. Senin numarayı kardeşin Serhat bana verdi. Lütfen bizi kurtarın." Kardeşimin enkaz altında olduğunu öğrenince kısa süreli bir şok yaşadım. Ardından durumu amcama bildirdim ve yola çıktım. Bir saat sonra Erciş'te olacaktım. Yolum nasıl yarıldığını görünce depremin ciddiyetini kavramaya başlamıştım. Erciş'e varmak üzereyken yine aynı telefon çaldı ve "Nerede kaldınız. Biz ölüyoruz" dedi telefondaki ses. Korkmuştum, ağlamaya başladım. Ya yetişemezsem diye. Erciş'e vardığımda arabayla

Buse Cafe'ye ulaşamayacağımı anlamıştım. Karşılaştığım manzara korkunçtu. Alt katları alışveriş mağazası, üst katları evlerden oluşan son 10-15 yılın lüks ve yüksek katlı binaları çökmüştü. Caddede insanlar koşuşturmaktaydı. Herkes bir yerlere ulaşmaya çalışıyordu. Toz ve dumanın arasında yükselen çığlıklar, izlemeyi hiç sevmediğim savaş filmlerindeki manzaraları andırıyordu. Buse Cafe'ye doğru koşuyordum ancak oraya bir türlü ulaşamıyordum. Tıpkı bitmeyen o 25 saniye gibi. Aman Allah'ım bu ne korkunç bir manzaraydı, bu ne korkunç bir felaketti.

Ereksan Ekmek Fabrikası ve Sevgi Apartmanı tam bir enkaz yığınına dönüşmüştü bile. Kocaman bir dağ gibi duruyordu ortada. Kalabalık arasında ara sıra tanıdıklarına da rastlıyordum. Ve Buse Cafe'ye varınca gördüğüm ilk manzara çöken katlar arasında sıkışmış olan üç cansız beden oldu. Onlar orada duruyordu ve hiç kimsenin onları oradan çıkaracak gücü yoktu. Üstelik başının yarısı dışarıda olan kızcağızın görüntüsü beynimde kalan ve asla unutamayacağım bir manzaraydı. Bunu kelimelerle ifade etmek gerçekten çok zor. Birçok kişi Buse Cafe'de bekliyordu. Yapacak hiçbir şey yoktu. Tek kelimeyle çaresizlik içinde beklemeye başladım. Enkazdan ilk önce 3-4 yaşlarında bir kız çocuğu, sonra onun kardeşi, annesi ve babası çıkarıldı. Onlar üst katta oturanlardı. Onların canlı çıkmış olduğunu görmek müthiş bir duygu bırakıyor insanda. Kurtarma ekipleri henüz yoktu. Polisler o enkaz alanında çalışmaya başladılar. İçeride çok sayıda kişi olduğunu orada öğrendim. Aradan ne kadar süre geçtiğini bilmiyorum ancak Cafe'den ilk kişiyi çıkarmayı başardılar. Daha sonra yavaş yavaş diğerleri de çıkmaya başladı. Her çıkan kişi umudumuzu artırıyordu, ancak artçı sarsıntılar gittikçe korkutmaya başlamıştı bile. Yeni bir çökme olursa içeridekilere ulaşma şansı hiç olamayabilirdi. Yanımda halam vardı. Beni teselli etmeye çalışırken gözyaşlarına hakim olamıyordu. O sırada enkazdan çıkan bir öğretmen kardeşimin içeride olduğunu ve yaşadığını söyledi. Biz bu habere sevinirken halama senin oğlun enkazdan ölü çıktı diyen sesi ve ardından halamın çığlığını ve ellerimden kayarak yere düşüşünü hatırladıkça ne yapacağımı bilemiyorum. Az önce beni sakinleştirmeye çalışan kadının

oğlunun ölümünü duymuş olması! Hangi insan o kadını sakinleştirebilir ki. Halamı amcam alıp morga götürdü. Ben orada bekliyordum. Hangi içgüdüyle olduğunu bilmiyorum. Ama orada kalmayı tercih ettim. O arada duyduklarımız enkaz altında kalan kişilerin sayısının çok olduğunu ortaya koyuyordu. Adını duyduklarımın büyük bir çoğunluğu tanıdığım insanlardı, aralarında çok yakın arkadaşlarım da vardı. Yaklaşık 4 saat sonra kardeşim enkazdan yaralı olarak çıkmıştı. Bütün yollar kapanmıştı neredeyse, ilçeden çıkış yoluna ulaşamıyordum bir türlü. Önce Erciş'teki hastaneye, oradan da yakın bir ilçe olan Patnos'taki hastaneye gittik. Ben gece yarısı geri döndüm. İlk günün bilançosu çok ağırdı. Birçok bina çökmüştü ve enkaz altında çok insan vardı. Arama kurtarma ekipleri gelmeye başlamıştı. Her bir enkazda birileri çalışmaya başlamıştı. Hiç çalışılmayan enkazlar da varmış ilk gün. Bu kez enkaz ziyaretleri başlamıştı. Orada bulunan yakınlarını teselli etmeye çalışıyordu herkes. Herkesin kaybı vardı. Deprem her evi, her aileyi, her arkadaşı vurmuştu. Zaman geçtikçe umutlar da tükenmeye başlamıştı. Enkazlardan cansız bedenler çıkıyordu. Taziye evleri bir bir kuruluyordu. Erciş'te, taziyeler birkaç gün sürer ve neredeyse bütün ilçe taziye evini ziyaret ederdi. Çay ve şeker, taziyelerin ayrılmaz parçasıydı. Ne çay, ne su ne de şeker vardı. Erciş bu güne kadar göç edenleri bu şekilde uğurlamamıştı. Her gelen acı haber bir diğer acıyı bastırıyordu. Bazı evlerden birkaç beden birden yok olmuştu.

Evet, 25 saniyede çok şey değişti, artık Erciş eski Erciş değildi. 500'e yakın ölü, 2000'e yakın yaralı, binlerce yıkık bina ve psikolojik sağlığı bozulan bir halk. Kimi aileler tümünden yok oldu. Çok sayıda çocuk öksüz ve yetim kaldı. Yaşlılar ve özürülüler sahipsiz kaldı. Geriye kalanları nasıl bir geleceğin beklediği ise meçhul. Bu yazıyı depremin on ikinci gününde yazdım ve yazarken o anları yeniden yaşadım. Sonrasını kendimi toparlayabilirsem yazmaya çalışacağım. Yani yardımları, Türkiye'nin duyarlılığını, kriz yönetimini, deprem öncesi ve sonrası politikaları ve her şeyden önemlisi yoksulluğu ve suistimalleri. Evet, 25 saniyede, çaresizliği, ümitsizliği, dostluğu, dayanışmayı ve depremin ne olduğunu öğrendim.

*Van 100. Yıl Üniversitesi, İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

Kış Uzun, Van Yalnız!

Çiğdem MATER

Van depremi bir Pazar günü oldu. Çok uzak-taydım. İzmir'de. Hava çok sıcaktı, üzerimizdeki ceketler fazla geliyordu, Ekim'in 23'üydü. Van'da ise hava soğumaya başlamıştı bile.

Dört gün sonra, Perşembe sabahı saat 7 sularında, Muş-Van karayolunda, Van'a doğru ilerlerken, bir kar fırtınasının içinde kaldık. İçinde bulunduğum arabanın şoförü hızını saatte 20 kilometreye kadar indirdi. Sağımızda solumuzda, memleketin dört bir yanından Van'a doğru harekete geçmiş tırlar, yavaşça tipiye atlatmaya çalışarak dağdan Van Gölü kıyısına indik, mevsim bir anda değişti. Yolda yaşadığım 'ya bu tırlardan biri devrilirse, karayolu ulaşımına kapanırsa, ya tırlar Van'a ulaşamazsa' korkusu, yerini 'nasıl bir manzarayla karşılaşacağım?' korkusuna bıraktı. Van'a Tatvan-Edremit yolundan girdik. Girişte, kentte deprem olduğuna dair bir emare yok diye düşünürken, ayakta ama durumu vahim binaları görmeye başladım. 99 Marmara depreminde, deprem bölgesinde epey zaman geçirmiş biri olarak, manzaranın beklediğimden çok daha iyi olduğunu söyleyebilirim. Aradan geçen bir ayda da düşünce değişmedi.

Peki, deprem bir doğal afet olarak bu kadar büyük bir felaket yaratmadıysa, Van'da ne oluyor? Bu soruya, hem depremden dört gün sonra bölgeye gitmiş biri olarak hem de son 35 gündür depremlerle ilgili her fısıltıya, her habere, her konuşulana kulak kabartmaya özen göstermiş biri olarak çeşitli yanıtlarım var.

Van, son yerel seçimlerde belediyesini BDP'ye teslim etmiş bir kent. Son genel seçimlerde 7 olan milletvekili sayısı 8'e yükseltildi. 8 vekillik

koltuğu 4 AKP, 4 bağımsız vekil olarak paylaşıldı. Bağımsız vekiller meclise girdikten sonra BDP grubuna dahil oldular. Yani kentte seçim sonuçları tam ortadan bölünmüş oldu. Ancak seçim barajı olmasa, BDP parti olarak seçimele girebilmiş olsa, daha çok vekil çıkarabilmiş olacağı aşikar. Deprem olduğu andan itibaren Van'da yaşanan siyasi gerginlik portresinde BDP'li belediye ve Van Valisi Münir Karaloğlu var. Geçtiğimiz bir küsur ayda, portreye zaman zaman bakanların ve vekillerin dahil olduğunu da gördük ama aslolan belediye başkanı ve vali. Van belediye başkanı, 1977 yılı doğumlu, oldukça genç bir hukukçu, Bekir Kaya. 2009 yerel seçimlerinde BDP adına seçimlere girdi ve %53.5 oyla başkan seçildi. Kaya, benim görebildiğim kadıyla Vanlılar tarafından çok seviliyor, sessiz ve sakin birisi.

Van Valisi Münir Karaloğlu Hukuk Fakültesi mezunu. Çeşitli kaymakamlık görevlerinin ardından Kırklareli Vali yardımcılığı ve İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği (Başbakan danışmanı) görevlerinde bulunmuş. 2004-2009 yılları arasındaysa Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri olarak görev yapmış, 2009 valiler kararname ile de Van Valisi olmuş. Özgeçmiş böylece sermemin bir sebebi var elbette. Van Valisi Karaloğlu bu özgeçmişten de görülebileceği gibi hem kamuyu, hem bürokrasiyi, hem yerel yönetimi, masanın her tarafında oturarak deneyimlemiş birisi. Karaloğlu'nun depremden sonra pek sık kullanmadığı bir twitter hesabı var. Twitter'da geri dönük yazdıklarına baktığınızda, Vali Bey'in 21 Mart'ta Kürtçe bir Newroz tebrik mesajı yazdığını görüyorsunuz. Bir validen beklenmeyecek bir davranış... Peki aradan geçen 8 ayda ne

oldu da, Van Valisi yerel yönetimi ve halkın taleplerini görmezden gelecek kadar ilişkileri kopardı? Van Belediyesini ve bence daha da önemlisi Van TMMOB temsilcilerini deprem koordinasyon ekibinin dışında bıraktı?

Van Valiliği ile Van Belediyesi arasındaki sorunun tam kaynağını çeşitli dedikodular dışında, birinci elden ne yazık ki bilmiyoruz. Ancak, bu kadar büyük bir felaket yaşamış bir kentte, neden her ne olursa olsun, ne belediyenin ne de valiliğin böyle bir gerginliği sürdürme hakkı olmadığını düşünüyorum.

Bu gerginlik misal, 9 Kasım Van-Edremit depreminde can kayıplarına neden oldu mu, bunu asla bilemeyeceğiz, çünkü Van Valiliği TMMOB temsilcilerinin bölgede çalışmasına izin vermedi, belki de o binalarda daha önceden incelemeler yapılabilmeydi olsaydı, bazı binalar kesin olarak mühürlenecek, can kayıplarının önüne geçilecekti. Bilemiyoruz.

Bu gerginlik, 35 gündür kentte kendini hissettiriyor. Okudunuz, biliyorsunuz, kente giren tırlara polis tarafından çevriliyor, belediyeye ya da yerel başka bir derneğe bile gönderilmiş olsa, malzeme başında polislerle birlikte, valilik depolarına sevk ediliyor. Bu, en basitinden halkın istediği malzemeleri istediği yerlere göndermesi gibi temel bir insan hakkının ihlali. Gıda dışı malzemeler valiliğe bağlı Sosyal Yardımlaşma Vakfı vasıtasıyla sadece TC kimlik numarası olanlara dağıtılıyor. Kentin ücra köşelerinde, evlerini eşyaları nedeniyle bırakamayan Vanlıların dağıtımlardan faydalanması neredeyse imkansız. Valilik ilk günden itibaren kontrolü Belediye'yi sistemin dışında

bırakarak kendi elinde tutmaya çalıştı. Van'daki fısıltı gazetesi sebebin gelen malzemelerin PKK'nin eline gitmesini engellemek olduğunu söylüyor. Ancak bu 'çaba', malzeme dağıtımında ciddi aksaklıklara neden oluyor, bir ay sonra hala barınma ve gıda gibi temel haklara sahip olmayan insan sayısının ne kadar yüksek olduğunu her gün haberlerde izliyoruz.

Van Valiliği bölgede sosyal çalışmalar yapmak isteyen sivil toplum kuruluşları için bir akreditasyon sistemi uygulamaya başladı. Pek çok sivil toplum kuruluşu akreditasyon almayı başaramadı, alanda çalışma yapamıyor. Alabilenler ise Valilik kanalından gelen kontrol baskılarıyla mücadele halinde çalışmaya gayret ediyor.

Sonuç olarak devlet, yerel yönetim ve halkın taleplerini dikkate almayarak, 1999 Marmara Depremi'nden ölçek olarak çok daha küçük çapta bir doğal afetin sonuçlarını Marmara Depremi'nden daha beter hale getirmeyi başardı. Van'da insanlar hala su, yemek, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Sesini duyurmaya çalışan halkın payına ise gaz ve cop düşüyor. Devlet her zaman olduğu gibi kendi 'performansından' çok memnun. Valisinden bakanına, vekiline herkes, ne kadar iyi çalıştıklarını anlata anlata bitiremiyorlar, biz ise her gün çadır kentlerden gelen ölüm, yangın, hastalık haberleriyle sinirlerimizi sağlam tutmaya çalışıyoruz. Kış uzun, Van yalnız. Devletin ve temsilcisi valiliğin bütün engellemelerine rağmen, 35 gündür bölgede durmaksızın çalışan gönüllülere teşekkür etmekten ötesi gelmiyor elimden. Varolsunlar.

Depremi'nin Üstünden Bir Ay Geçti; Devlet İsteksiz, İnsanlar Mağdur

VAN ERCİŞ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSSÜ ANKARA'dır.

Mehmet Onur YILMAZ

Jeologlar bu işe neder bilemeyiz ama Türkiye'deki her depremin merkez üssü biraz Ankara'dır. Bunu geçmiş pek çok deneyimden biliyoruz. 1999 Marmara Depremi ardından Başbakan Bülent Ecevit'in televizyon ekranından Ankara'ya haber göndermeye çalışması, 2003 Bingöl Depremi'nde 81 öğrenci ve öğretmene mezar olan Çeltiksuyu İlköğretim Okulu'nun müteahhitinin 7 yıl sonra, 3.5 yıl hapis cezası alıp serbest kalması da, 2010 Elazığ Depremi ardından Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Anadolu'da köylerdeki yapı stoğunun %90'ını oluşturan kerpiçle ilk kez karşılaşmış gibi tüm faturayı kerpiç evlere kesip kenara çekilmesi de hala akıllarda. Aradan geçen yıllara rağmen başımıza gelenlerden ders çıkardığımız söylenemez.

23 Ekim'de meydana gelen Van-Erciş depreminin merkez üssü de Ankara'ya hiç uzak değildi. Depremi'nin ardından 'gücümüzü sınamak' için dış yardım kabul etmeyen, ardından ortaya çıkan afet tablosu karşısından geri adım atmak zorunda kalan hükümet iç destek ve yardıma karşı takındığı isteksiz tavrı halen sürdürüyor.

"Bırakın da Devlet kiminle çalışacağına karar versin"

Hasar tespit çalışmalarından, yardım dağıtımına kadar her alanda kendi hakimiyetini hissettirmeye çalışan hükümetin tavrını bir tek yeni depremler değiştirebiliyor. 23 Ekim'deki 7.2'lik ilk depremin ardından yardım malzemelerinin dağıtımını organize etmek yerine gelen yardım kamyonlarını yoldan çevirip tekelinde toplamaya çalışan, BDP'li Van Belediyesi'ni çalışmalardan dışlayan, Van Kadın Derneği'ne bile akreditasyon vermeyen, hasar tespit komisyonlarına Belediye'nin ve TMMOB uzmanlarının katılımını kabul etmeyen, yardımların fazla geldiğini ilan edip daha fazla yardım gönderilmemesini isteyen Van Valiliği 10 Kasım 2011'de akşam saatlerinde meydana gelen 5.6 büyüklüğündeki depremin ardından kamuoyu baskısı ve sorumluluk alacak paydaşların sayısını artırma refleksi ile tavrını değiştirmeye başladı. 11 Kasım'da tüm kamuoyuna yardım çağrısında bulunan Valilik, bir kaç gün önce de Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği(TMMOB)

ile hasar tespit çalışmaları ile ilgili protokol imzaladı. Tüm tavır değişikliğine rağmen Devlet Van'daki afetini boyutlarını henüz kavrayabilmiş değil. Sivil Toplum Örgütleri'nin çalışmasından sorumlu bir mülkiye müfettişi, bölgede çalışmak için izin (nam_ı diğer akreditasyon) almaya çalışan bir sivil toplum kuruluşuna yazılı başvurularını salık verince, durumun aciliyetini anlatmaya çalışan sivil toplum gönüllüsüne depremin 20. gününde: "Bırakın da devlet kiminle çalışacağına karar versin." diyiveriyor.

Van'daki afetini boyutları her geçengün artırıyor. Kitlesele göçün ardından bölgede kalan yüzbinlerce insan kendilerine yardım ulaşmasını bekliyor.

Güvenlik Penceresi Ardına Kadar Açık

Çatışma halinin şiddetlendiği günlerde meydana gelen depremin ardından, afet durumu bile bölgede devletin hala herşeye güvenlik penceresinden bakmasını engellemiyor. Alışlagelenin aksine asker bu sefer pek ortalarda görünmüyor. Ama askerin eksikliğini hissettirmeyen bir sivil bürokrasi kolgeziyor. Bölgede devletin sosyal hizmet altyapısı ise çok yetersiz. İşte size bir örnek: Erciş'te Sosyal Hizmetler İlçe Müdürlüğü'ne bağlı rehabilitasyon merkezinin bekçisi F.A. depremin üçüncü haftasında henüz psikolojik destek alamamış olmaktan ve hiç uyuyamamaktan yakınmaktaydı. Bunda acayip olan şu ki bakanların cirit attığı bir yerde depremden 15 gün sonra, devlet kendi rehabilitasyon merkezinin bekçisine bile ulaşamamıştı. Geriye kalan bir milyon Vanlı için durumunu sizin değerlendirmenize bırakalım.

Her Artçının Ardından Bir Kriz Merkezi Kuruluyor

Bunca organizasyonsuzluğun tek sebebi güvenlik öncelikli yaklaşım değil. Sürekli değişen kriz yönetimi, kendisi bir kriz olmaya aday. Kasım başında Erciş'te dört, Van'da üç ayrı kriz merkezi vardı. Tabir caizse her artçının ardından bir kriz merkezi kuruluyordu bölgede. Şimdi durum daha sakin görünse de muhattap bulmak ve sorun çözmek hala çok zor. Devlet söylediği pek çok sözün altında kaldı gibi. Örnek mi: Depremin 4. gününde Milli Eğitim Bakanı Ömer Çelik okulların 14 kasım'da açılacağını söylediğinde bölgeyi gören kimse inanmamıştı zaten ve ertelemek için şöyle şiddetlice bir artçı deprem bekleniyordu sanki. 10 Kasım'daki 5.6'lık deprem okulların açılışını 5 Aralık'a erteleme bahanesi oluverdi. Bölgedeki öğretmenlerden konuştuğumuz M.K. okulların açılması için hiç bir ciddi hazırlık olmadığını belli bazı köylerde ya da beldelerde bazı okulların açılabilirliğini ama Van ve Erciş merkezde okulların açılmasının mümkün olmadığını düşündüğünü belirtti.

Nüfusun %3'ü Vitrin Çadırkentlerde...

Van ve Erciş'te kurulan çadırkent, mevlana evleri, konteyner kent vb. organize yardım alanlarında barınan nüfusun toplamı yirmibini aşmıyor. Depremden etkilenen nüfus bir milyunun üzerinde... 10 Kasım'da meydana gelen 5.6'lık depremin ardından gerçekleşen göçün ardından bölgede en az 600.000 kişi kaldığı tahmin ediliyor. Devlet bu nüfusu ve kapıya dayanmış kış koşullarını dikkate alan tedbirler almak yerine eldeki sembolik çadırkentleri parlatmak derdinde. Gelen siyasiler bu çadırkentlerden çıkmıyor. İliştirilmiş basın bu çadırkentlerde yemeklerden çıkan dumanın haberlerini yapmakla meşgul. Van'daki afet toplumun gündeminden düşürülmeye çalışılıyor.

İnsanlar Yardıma Değil Yardım İnsanlara Ulaşmalı

Bölgede çadırkent benzeri organize yardım alanları dışında yardım dağıtımı çok kısıtlı. Yardıma ihtiyacı olanlar ona ulaşmak zorunda. Oysa afet sonrası çalışmanın en temel ilkesi ihtiyaç sahibinin yardıma değil yardımın ihtiyaç sahibine ulaşmasıdır. Bu ilkenin bile gözardı edildiği afet bölgesinde kamuoyunun ilgisinin bölgeden uzaklaşması afetini insani sonuçlarını ağırlaştıracaktır. / Mehmet Onur Yılmaz

23 Ekim günü, saat 13.41'de meydana gelen 7.2 ve 10 Kasım günü meydana gelen 5.6 büyüklüğündeki depremler güçbela ayakta duran binlerce yapıyı yerlebir etti. 2309 binanın tamamen yıkıldığı, 11847 binanın oturulamaz derecede hasarlı olduğu ve en az 17923 binanın orta hasarlı olduğu bölgede depremden etkilenen nüfus bir milyunun üzerinde. Resmi rakamlarla yaşamını yitirenlerin sayısı 650'yi aştı.

Depremin merkez üssü Van, Afetin Merkez Üssü Ankara

Ancak 7.2 şiddetindeki depremin ilk şokunun yarattığı yıkıcı etki ile oluşan bu tablo için afete dönüşen boyutunun sadece bir kısmını ortaya koyuyor. İlk sarsıntıdan üç hafta sonra 10 Kasım akşamı 21 sularında meydana gelen 5.6 büyüklüğündeki depremin yardım ekipleri ve basın mensuplarının bulunduğu iki otelle birlikte 28 binayı daha yerlebir etmesi ve 41 kişinin daha yaşamını yitirmesi o güne kadar pek de dikkat çekmeyen paralel bir afeti günyüzüne çıkardı. Van ve Erciş'te ilk depremin ardından hasar tespitten, yardım dağıtımına, sivil toplum ve dış yardım organizasyonundan, psikososyal desteğe kadar pek çok alanda süregiden organizasyonsuzluk bastırın kış koşulları ile artık üstü örtülemez bir hale geldi.

Devlet, Deprem ve Yurttaşlar

S. Erdem TÜRKÖZÜ

Siyasal iktidarların, belirleyen olma gücünü elinde buldukları ölçüde iktidar olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. İktidarı elinde tutmaya çalışanlar, insanların gündelik hayatlarındaki ayrıntılardan, sohbetlerinin gündemine; kimin ne kadar tutuklu kalacağından ve ceza alacağından, kimin elini kolunu sallaya sallaya dışarıda dolaşacağına kadar farklı alanda belirleyen olmak için çaba sarf eder. "Sarf ederler" çünkü tam anlamıyla bunu başarmaları da mümkün değildir.

Toplumsal yaşam çok geniş ve karmaşık, iktidarın elindeki araçlar da sınırlıdır. Bu neden siyasi iktidarı elinde bulunduranlar çoğu zaman "mış gibi" yapmak zorunda kalır. Olayların tüm gidişatından haberdar "mış gibidirler"; faillerin kim oldukları belirlen "miştir" ve en kısa sürede yakalayacak "miştir"; Devletimiz şudur budur, ölenlere rahmet, yaralıları acil şifalar diler ve yaralar en kısa sürede sarılacak "miştir"...

Mış gibi yapmanın bir yolu ise, olağanüstü sorunların olağanüstü önlemler gerektirdiği savından yola çıkarak, acil gereksinimlerin karşılanması için bürokratik süreçlerin ve yurttaşların haklarının askıya alındığı olağanüstü hali ilan etmektir. Darbe dönemleri ve olağanüstü haller, geçiş dönemlerinin ortaya çıkardığı toplumsal muhalefetin bastırılması için birebirdir.

Ya olağanüstü bir hal, bir insanı dış güç ya da, depremlerde olduğu gibi, yer kürenin bizzat kendisi tarafından dayatılır ve bir önlem alınmasını zorunlu kılar. Van Depremi'nde olan tam da budur. Devlet neo-liberal modele göre kendisini yeniden yapılandırma sürecinde olduğundan tam anlamıyla hazırlıksız yakalanmıştır. Sosyallikten arındırılmakta olan devlet, çaresizliği tüm çıplaklığıyla ortadadır. Öyle ki depremden sonraki ilk günlerinde Erdoğan ve diğer muktedirler bunu kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu acizliği örtmek için faşist refleks devreye hemen girdi: "allahın sopası yok" turcular, "oh iyi oldu"cular "Van'a vereceğine Somali'ye ver daha iyi" ciler ve Müge Anlı gibi birilerine had-

dini bildirmek için sıraya girenler muktedirlerin çaresizliğini örtmeye yeterli olmadı. Evet kabul etmek gerekir ki, bir baskı aygıtı olarak devlet Van'dadır. Yaptırmama gücü olarak devlet, kendisi dışında kalanların rol çalmasına izin vermemektedir. Bu dosyada yer alan diğer makalelerde de göreceğiniz gibi orada insani yardım faaliyetinde bulunan tüm örgütler "korsan" çalışmaktadır. Gelen yardımlar üzerinde ilk ve son sözü devlet söylemektedir. Seçilmişlerin, BDP'li belediyelerin etkinlikleri engellenmektedir. Başbakan, Van'ın afet bölgesi ilan edilmesine, kaynakların BDP'li belediye tarafından değerlendirileceği gerekçesiyle karşı çıktı (Evrensel Gazetesi, 15 Kasım 2011). Aynı konuşmasında belediyeleri suçlarken kullandığı ifade ise, deprem sonrasında devlet eliyle yürütülen yardım faaliyetlerinin nasıl işlediğinin formülü gibidir: "Sadece popülizm, ideolojik yaklaşım tarzı". Bölgedeki yardımların öncelikli olarak AKP'lilere dağıtıldığı iddiası da gündemde ama kim araştırarak? Şıracının şahidi bozacı mı?

Bir de muktedirler cephesinde depremi fırsata dönüştürmek için "halkla ilişkiler"e abananlar var, ki bunların başında Ankara Büyükşehir Belediyesi gelmektedir: 1-8 Kasım 2011 tarihli ve 349 sayılı bülteninin 12 sayfası belediyenin Van ve önceki afetlerde yapmış olduğu yardımlara ayrılmıştır. Elbette bir belediye yapmış olduğu faaliyetleri seçmenlerine anlatmak isteyecektir ama göstere göstere yapılan şey bir dayanışma edimi değil bir sadaka, ya da hayır faaliyetidir. Bülten şöyle bir göz atanlar, yiyecek ve temizlik malzemelerinin dizili olduğu masanın arkasında yerini almış ve ellerini önlerinde bağlamış erkekleri görünce ne demek istediğimi hemen anlayacaktır. O yere göğe sığdıramayan, İslâmî ahlâk ilkesine, "sağ elinin verdiğini sol elin görmesin"e ne oldu? Sanırım sahiplerinin ikiye bölünmüşlüğüyle, laik ahlâkın gölgesinde kaldı.

Deprem ile yurttaşlar arasında bir tür "hava yastığı" olması gereken ve olduğu iddia edilen devlet tam da toplumsal kaynaklar üzerinde bir tekel oluşturduğu için, bıkmadan usanmadan şunu haykırmamız gerekiyor "toplum burada devlet nerede?"

Eksik Olan Şey: İki Kamera İki Fotoğraf Makinesi..

Söyleşi: Erciş'in Genç Sesi Medya Grubu (Yusuf Mert Şebibuçin, Musa Denizer, Ayşenur Diler, Beyza Avcılar, Taha Eroğlu, Büşra Akan) Fotoğraf: Beyza Avcılar

geldik. Gündem Çocuk bütün çalışmalarını gönüllü olarak yürütüyor.

Peki buraya gelecek gönüllülerinizi ve yapılacak çalışmaları nasıl belirliyorsunuz?

Ortak karar veriyoruz ve isteyen, programı uygun olan gönüllü olarak çalışmalara katılıyor.

çoğalan bir çalışma olmasını diliyoruz. Siz bu çalışmayı sürdürdüğünüz sürece biz devam etmek istiyoruz. Gündem Çocuk olarak Erciş'in Genç Sesi grubuyla tanıştığımız için kendimizi çok şanslı hissediyoruz.

Peki bu kadar ilerleyeceğimizi düşünmüş müydünüz?

Bu kadar hızlı olacağımızı beklemiyorduk. Ama artık sizi tanıdıktan sonra bunun gayet normal olduğunu düşünüyoruz. Sanki biz buraya gelmeden önce burada bir medya grubu kurulmuş da tek eksiği kameraları ve fotoğraf makineleriymiş gibi hissediyoruz.

Bizimle uzun süre çalışmayı düşünüyor musunuz?

Kesinlikle evet. İlk etapta Nisan ayına kadar yoğun olarak sürecek. Nisan'dan sonrasını ise sizin sürdüreceğiniz çalışmalara biz dışarıdan destek vereceğiz. Peşinizi bırakmayacağız, uzun yıllar birlikteyiz.

Gazeteci olmadığınız halde neden çocukların gazete çıkarması için uğraşıyorsunuz?

Sizin gazete yoluyla söylemek istediklerinizi daha çok kişiye, daha kısa sürede ulaştırmanızı sağlamak için araç olarak gazeteyi seçtik. Biz bütün çalışmalarımızda çocuklara farklı araçlar olanaklar sunmak istiyoruz. Gündem Çocuk olarak çocukların sesinin hiç duyulmadığını biliyoruz, deprem bölgesindeki çocukların seslerinin duyurulması gazetenin ve videonun etkin bir araç olduğunu düşünüyoruz.

Buraya gelinceye kadar beklenmedik bir olayla karşılaştınız mı?

Değrem bölgesindeki afet sonrası organizasyonun sıkıntıları nedeniyle, sizi bulana kadar çalışmaya başlamak çok zor oldu. Aslında organizasyonla ilgili sıkıntılar devam ediyor. Ama bu sıkıntıları bir şekilde çözüp çalışmalara devam edeceğiz.

Bizimle çalışmaktan mutluluk duyuyor musunuz?

Kocaman bir evet. Sizinle çalışmaktan, sizinle tanışmış olmaktan, sizinle birlikte bir şeyler üretmekten ve bugünlerde birlikte vakit geçirmekten, çok çok çok mutluluk duyuyoruz. Bu yüzden size çok teşekkür ederiz.

Erciş'in Genç Sesi Medya Grubunun Muhabirleri Gündem Çocuk Derneği üyeleriyle Solfasol için Söyleşti...

Erciş'in Sesi: Gündem Çocuk Derneği Ne zaman Kuruldu?

Gündem Çocuk Derneği 2005 yılında Ankara'da kuruldu. Şuan İstanbul'da da pek çok gönüllüsü ve üyesi bulunuyor.

Sadece çocuklarla mı çalışıyorsunuz?

Çocuklarla ve çocuklarla çalışan yetişkinlerle çalışıyoruz.

Çocuklarla sadece gazete mi yapıyorsunuz?

Hayır. Sadece gazete yapmıyoruz. Örneğin çocuklarla birlikte kısa filmler, belgeseller çekiyoruz. Onların çeşitli konularda seslerinin duyurulması için aracı oluyoruz. Bunun dışında Ankara merkezli olduğumuz için çocuk haklarıyla ilgili politikaların üretilmesi için çeşitli çalışmalar yürütüyoruz. Yani çocukların haklarının yaşama geçmesi için gerekli çalışmalar yapıyoruz.

Çalışma yaptığınız diğer çocukları özlüyor musunuz? Onlarla iletişim kurabiliyor musunuz?

Çalıştığımız çocuklarla uzun süre çalışıyoruz. Onlarla çeşitli yollarla iletişim kurmaya çalışıyoruz. Görüşemediğimiz zaman ise özlüyoruz.

Buraya gönüllü mü geldiniz yoksa kurucusu tarafından mı gönderildiniz?

Derneğin tek bir kurucusu yok. Dernek biz ve arkadaşlarımız tarafından kuruldu. Buraya gönüllü olarak

Derneğin dışında başka işler yapıyor musunuz?

Evet hepimizin farklı işleri de bulunuyor.

Tanju: Ben ayrıca mimarlık yapıyorum.

Melda: Ben çocuklarla ilgili çalışıyorum. Bilgi Unv. Çocuk Çalışmaları biriminde çalışıyorum.

Onur: Ben de mimarım. Ama şu ara bir yerel gazete yapıyorum.

Ezgi: Ben de çocuk gelişimciyim ayrıca insan haklarıyla ilgili çalışıyorum. Diğer arkadaşlarımızın da tıpkı bizim gibi başka işleri var. Aramızda avukatlar, sosyal hizmet uzmanları var, yayıncılar, öğretmenler de bulunuyor.

Sadece doğal afet olan yerlere mi gidiyorsunuz?

Dernek olarak ilk kez afet bölgesinde çalışıyoruz. Ama aramızda daha önceden 1999 yılındaki Marmara Depreminde çalışan üyelerimiz vardı. Çocukların kendini ifade etmek istediği her alanda okulda mahallerde çalışmalar yürütüyoruz. Gündem Çocuk, çocukların görünemediği her ortamda görünür olmaları için çalışmalar yürütüyor.

Çalışmak için neden Yenişehir Çadırkentini seçtiniz?

Özellikle burayı seçmedik. Çadırkentte dolaşırken, sizinle tanışınca çalışma aniden burada başladı. Ama diğer Çadırkentlerde ve Erciş Merkezinde de benzer bir çalışmayı yürütmek için gerekli izinleri almaya çalışıyoruz.

Erciş'in Genç Sesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Erciş'in Genç Sesi bizi çok heyecanlandırıyor ve etkiliyor. Sadece depremden sonra yani bu afetten sonra kısa süreli değil, arasına yeni yeni seslerin katılarak

DEPREMDE ÇOCUK OLMAK

Hüsnü ÖNDÜL

Van-Erciş depremi nedeniyle siyasilere polemiklerine ve bürokrasinin çıkardığı güçlüklerle tanık olmaktayız. Öte yandan hak sahibi olarak 7'den 70'e insanların beklentilerine "sosyal devlet" kavramına uzak devlet yapılanması yanıt verememektedir.

Gündem Çocuk Derneği'nden gönüllüler ilk andan itibaren deprem bölgesinde çocuklarla birlikte büyüklere yönelik etkinliklerde bulunmaktadır. Çocuklar, "Küçük Prens" kitabında anlatıldığı gibi "büyüklerin seviyesine inerek" büyüklere bir şeyler anlatmaya çalışmaktadır. "Ercisingençsesi" yayınları (gazete ve blog) bunlardan birisi. Gündem Çocuk Derneği bir basın açıklaması yaptı, birkaç gün önce. Açıklama, sahadan yapılan açıklama ve bilgiye ve gözleme dayalı. Şöyle demekteler: "Deprem bölgesindeki 300 bin Çocuğun Yaşamı Risk Altında (...) Türkiye 2011 yılında, 20 Kasım Çocuk Hakları Günü'nü bu kara tablo ile karşılıyor. Bölgedeki 300 bin çocuğun yaşamı ciddi risk altında. Koordinasyondan uzak, dağınık, işlevsiz, mağduriyeti arttıran çalışmalar ve göstermelik önlemler ile deprem bölgesi dışındaki toplum kesimlerini ikna çabası bir yana bırakılıp durumun ciddiyetinin farkına varılmalıdır. Daha fazla gecikmeden çocukların yaşamını koruyacak etkin önlemler alınmalıdır.

Bu çerçevede:

- Her türlü iç ve dış olanaklar bir ön önce bu amaç doğrultusunda seferber edilmeli, bölge sivil toplumun, ulusal ve uluslararası yardım kurumlarının etkinliklerine açılmalıdır.

- Yardım dağıtımları düzenli olarak ve çadırkentlerde olmasa dahi tüm ihtiyaç sahiplerini kapsayacak şekilde yapılmalıdır. İhtiyaç sahibinin yardıma değil yardımın ihtiyaç sahibine ulaştığı bir sisteme geçilmelidir.

- Devlet bölge halkına tam olarak ulaşmamaktadır. Bölgede sosyal hizmet altyapısı yoktur. Çocukların durumunun tespiti ve yerinde destek verilebilmesi için sosyal hizmet altyapısı hızla kurulmalıdır. Bu hizmetin sağlanması için ulusal ve uluslararası sivil toplumdan gelen destek talepleri hızla değerlendirilmeli ve sonuçlandırılmalıdır.

- Sivil toplum örgütleri için işletilen "akreditasyon" sistemi bölgede çalışma konusunda izin almayı haftalara yayan bir bürokrasiye dönüşmüştür. Akreditasyon ile ilgili kalıcı muattap belirlenmeli ve süreç tüm sivil toplum kuruluşları için açık, adil ve hızlı bir şekilde işletilmelidir.

- Kızılay çadırları yerine biran önce kış koşullarına uygun konteynerler, pünomatik ve/veya prefabrik yapılar kurulmalıdır. Bu yapıların sayıları sembolik olmaktan çıkarılmalıdır.

- Çadırkentte yaşamak yardım almanın şartı olmaktan çıkarılmalıdır. Evlerinin bahçelerinde ya da civarında barınmak zorunda olan ailelere de koşulsuz, yerinde, geçici barınak, gıda ve sağlık desteği verilmelidir.

1995'ten bu yana BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin tarafı olan Türkiye sözleşmenin 6. Maddesinde belirtildiği üzere öncelikle çocukların yaşam hakkını korumakla yükümlüdür.

Bu yükümlülüğün ve bölgedeki durumun gereği tüm kamuoyunu, ulusal ve uluslararası tüm kurum ve kuruluşları İVEDİLİKLE, bölgedeki çocukların yaşamını korumak için harekete geçmeye çağırıyoruz."

Üçyüzbin çocuğun yaşamının risk altında olduğu uyarısına ve feryadına lütfen dikkat!

İsterseniz Bilge Karasu'nun "Gece" sinden seslenelim: "Bu iş nereye dek sürer? Herhalde yalnız kalıncaya dek. Bütün aynalarda kendinizi görünceye dek, herkesin gözü sizin aynanız oluncaya dek... Daha doğrusu, önlerinde durmasanız da aynaların hepsi sizi gösterinceye dek; gönüllerinde olmasanız bile insanların gözleri sizden duydukları korkuyu yansıtmaktan başka bir işe yaramaz oluncaya dek...

Her şey, eninde sonunda, onu anlatanın (yani onu başkalarınca da özümсенir kılanın), o tek kişinin, o tek usun gördüğü, düşlediği, düşündüğü değildir? Her şey gelip buna dayanmaz mı?

Herkesi aldatmış, aldatmağı iş edinmiş bile olsak, kendimizi aldatmamak gerekmez mi?

(23 Kasım 2011 Tarihli Evrensel Gazetesi'nde yayınlanmıştır)

Deprem

Yaşar SEYMAN

Ankara, 2 Kasım 2011

23 Ekim 2011

Son dakika!

Van'da 7. 2 iki büyüklüğünde deprem oldu.

Van depremi ile sarsıldık...

Bir başka sarsıntı sosyal medyada ve görsel medyada yaşandı.

İnanılmaz bir akıl tutulmasına tanık olmak bir dostun deyimiyile "kimileri yaşamını kimileri de insanlığını yitirdi."

Bebekler, çocuklar, anneler, babalar, enkaz altındaydı...

O an insan olan herkesin ruhu enkaz altındaydı.

Aklım fikrim depremedeler için kurulacak çadırlara gitti.

Mevsim sonbaharın son ayı ve soğuktu.

Sıcacık evimde depremi izlerken; yüreğim üşüdü.

Van depreminde derin bir acı kaldı.

Van'a gönderilen taşlar bu topraklarda söylenen o güzelim sevda türküsünü bile yaraladı...

"Dün gece yar hanesinde yastığım bir taş idi/ Altım çamur, üstüm yağmur yine gönlüm hoş idi"

Kin ve öfkeden gözü kararmış birine bu türkü ne söyler ki?

Deprem ülkesi olmak, depremlere tanık olmak yetmiyor.

Deprem yıkıntılarında duyarlı olmak insan olmaktır.

Doğanın tahribatı bir biçimde onarılıyor.

Ya sözün tahribatı işte o kolay geçmiyor.

Böyle zamanlarda Anadolu'da söylenen söz akla düşüyor:

"Yiğidi kılıç kesmez bir acı söz öldürür"

Latinler, "söz uçar, yazı kalır" derler. Anadolu insanı "söz insana söylenirse izi kalır" der. Acı söz insanı öldürür. Deprem yıkıntıları arasında bir de sözün acısıyla kalmak var.

Doğa olayları acımasızca savurur.

Bazıları yaralar, bazıları öldürür.

Kısacası doğa felaketleri de iz bırakır.

Akıllarda, zihinlerde, ruhlarda kalıcı izler bırakır.

Deprem yıkıntıları üzerine yeni çadırlar kurulur.

Yeni evler yapılır, hatta şehirler kurulur.

Zamanla insanlar barınak bulur.

Yaşama tutunur.

Deprem büyük yıkıntılara yol açar.

Deprem zihinlerde, gönüllerde bıraktığı yıkıntılar nasıl onarılır?

Yüzlerce bina yıkılır. Yerine yenilerini yapmak zaman alır.

Aslında depremin asıl yıkıntısı insanlar ve "insanlıklar" üzerine oluyor.

Parçalanmış aileler, yıkılan umutlar, daha yaşanacak ne çok şeyi olan pek çok beraberlik o yıkıntıların arasında kalıyor.

SEYİRLİK DÜNYA

21. yüzyılın insanlığımıza armağanı olan "seyirlik dünya" durumunu bir kez daha Van depreminde de yaşadık.

Televizyonlar açık, Amerika'nın bol ödüllü "umutsuz ev kadınları" dizisine inat, bu kez bol bol yerli umutsuz ev yaşamlarını izledi milyonlar.

Göçük altında kalan yüzlerce yaşamı, yüzlerce umudu, gencecik insanların iş, gelecek hayallerinin nasıl göçük altında kaldığını izlediler.

...

Yurdun dört bir yanından kolilerle yardım yağdı deprem bölgesine.

Açılan her kolinin içinden çıkan "vicdan yaraları", bölgeye ilişkin "önyargılar", beslediğimiz "öfke" ve "sahte gözyaşları" özenle ayrıştırıldı ve mağduriyet hallerimize merhem niyetine depremedelere dağıtıldı.

Büyük bir endişeyle izledim artan yardımları, havada saçılan paraları. Her biri açık arttırmaya konulmuş iki yüzlülükler taşıyan sahte endişeleri.

İç muhasebelerimizi örten, "nylon mandal" misali birer giyecek, kadın pedi, çocuk bezi ve bisküvilere dönüşen o yardımlarla vicdanlarımız rahatlamadı mı?

Rahatladı, rahatladı...

Hadi siz de itiraf edin

Bu işin nasıl seyirlik hale geldiğini

“Zemo, Zemooo gitme..” Diye Bağırın Nenesi Ani'nin Ayakucuna Bırakıldı...

Okan KONURALP

Cem, nenesi Ani'nin kişisel tarihindeki yerini bir twitter mesajına şu şekilde yansıtmıştı: “Neneler seslenirdi, algıda mallık sorunu yaşadığımız zamanlarda: “Zemo zemoooo gitme, onlar anarşıktır.”

EVRENSEL Gazetesi dağıtıcısı, rengi sarıya çalan saçlı, mavi gözlü çocuk, DHA'nın Tunceli Bürosu'na girdiğinde 17 yaşındaydı; bıyıkları yeni terlemektir. Kentin deneyimli muhabiri Ferit Demir, kapıyı çalmadan içeri dalan bu çocuğu “Hayrola” diyerek terslediğinde, izinsiz açılan o kapı kalıcı bir meslektaşlığa aralanmıştır bile. Ve yıllar sonra kapısından girdiği o ajansın en önemli muhabirlerinden biri olacaktı.

İzinsiz Girdiği O Ajansın

“Ben de gazeteciyim. Ve sizin çalışmalarınızı izlemeye geldim” dedi önce, sonra kendisini tanıttı. Ferit kendisiyle dalga geçildiğini düşündü; “Nereden çıktı şimdi bu” sözünü geçirdi aklından ancak Cem'i kovmadı da. Çayını doldurdu, İstanbul'dan gelen gazetecilerin Ferit'le sohbetini büronun bir köşesine geçerek dinlemeye başladı.

Baraj İnşaatında Çalıştı

Dağıtıcılığını yaptığı gazetenin gönülle muhabirliğini de üstlendi; İnsan hakları ihlalleri, PKK saldırıları, askeri operasyonlar, köye dönüş öyküleri gibi satırlarına barut kokusu sinmiş haberler kaleme aldı. Ancak terleyen bıyıkları hızla sakala dönmekteydi, para kazanmalydı. Mehmet Ali ve Nurten çiftinin ilk çocukları, Kemal, Tuncay, Bilge ve Sinem'in ağabeyi Cem ailesi de düşünerek gazetede görevlerini bıraktı. Malatya sınırları içindeki bir baraj inşaatında çalıştı. Ailesine küçük de olsa ekonomik bir katkı sağlıyor olmaktan mutluordu. Akli ise gazetecilikteydi.

Gurbet Gökçe'nin İsrarıyla

Ankara'ya geldi, bir bekar evinde kendisi gibi gazeteci olan arkadaşlarıyla yeniden mesleğe dönüşün yollarını aradı. İstanbul'da da yaşadı; haber ajanslarında çalıştı ve Tunceli'ye döndü. ANKA Ajansı ve Taraf Gazeteleri'ne “parça başı” haberler göndererek bölgedeki adını duyurdu. DHA Diyarbakır Büro şefi Gurbet Gökçe'nin dikkatini çekti. Ferit Demir'den de olumlu referans alan Gökçe, davetli olduğu bir düğün için bulunduğu Elazığ'a Cem'i de çağırdı. Tanıştılar, ertesi gün birlikte Tunceli'ye geldiler. Onlara eşlik eden DHA Elazığ muhabiri Mustafa Devrim Tunceli'de geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.

Meriç'in “Jim” Ağabeyi

Devrim'in cenazesine gelen DHA Genel Müdürü Uğur Cebeci'ye Cem'le ilgili düşüncesini açtı Gökçe. Cebeci “Cem'i Mustafa'nın yerine Elazığ'a alalım” dedi. Gökçe, “Hayır, Diyarbakır'a gelsin” deyince, yıl 2009 Cem'in DHA'lı günleri başladı. Gurbet ve Elif'in 2008 yılında doğan oğulları Meriç'in de “Jim” ağabeyi oldu. Sık sık Gurbet ve Elif'e “Bakın para da kazanmaya başladım. İkinci bir çocuğa ihtiyacınız yok. Beni ‘yetişmiş bir çocuk’ olarak evlatlık alın. Meriç'e de hazır bir ağabey olurum” diye takılıyordu.

Sakin Olun Panik Yok

“PKK ve Hizbullah ile KCK Davası” dosyalarıyla ilgili nitelikli bilgisiyle dikkat çekici haberlere imza attı, Siirt'teki “Çocuk istismarı” haberi ise mesleğinde dönüm noktası oldu. Artık, Diyarbakır ve bölgenin en önemli yargı muhabirlerinden biri olarak ulusal medyanın dikkatle izlediği bir isimdi. Görevlerde kendisine eşlik eden arkadaşlarını “Sakin ol, panik yok. Bir rahat olun” sözleriyle sakinleştirecek kadar da soğukkanlıydı. Soğukkanlılığı enkazdan çıkışını bekleyen meslektaşlarının da zor geçen saatlerin tesellisi oldu. Kaldırılan bir molozun altından başını uzatacak ve “Sakin olun, panik yok” diyecekti.

Ece Ayhan'ın dizeleri aklıdaydı

“Bir sonraki görüşmemizde ezberimden okuyacağım sana” sözünü verdiği Ece Ayhan'ın “Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu: Maveraünnehir nereye dökülür? En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı: Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbinedir.” dizelerinin yer aldığı “Meçhul Öğrenci Anıtı” şiirini mırıldanıyordu sık sık; “Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır. Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek” dizeleriyle biten.

Cem Nenesi İçin Zemo'ydu

O'nun Maveraünnehir'i de Munzur'du. Gurbet'te zaman zaman “Şef Munzur'a yüzümü döneyim, sesini dinleyeyim. Yarın sabah mesaiye yetişirim” diyerek izin isterdi. Hatta son yaz tatilini bile tümüyle Tunceli'de geçirmişti. “Söz vermiştin Ankara'ya geleceğine?” serzenişine “Ayrılamadım ki köyden. İyiydi burası” diye karşılık vermişti. Tunceli'den vazgeçememesinin nedeni orali olması mıydı, sadece? En önemli nedeni Nenesi Ani'ydi. Ani nene; Biz O'nu Cem olarak bilirdik, O nenesi için “Zemo'ydu..” Evin ilk torunu olduğu için nenesinin ona sunduğu bir ayrıcalığı bu isim değişimi. Bir twitter mesajında yazdığı gibi: “Neneler seslenirdi, algıda mallık sorunu yaşadığımız zamanlarda: “Zemo zemoooo gitme, onlar anarşıktır.”

Güneş Görmeyen Yamaçta

Şimdi Zemo çok sevdiği Tunceli'nin adı değiştirilmiş bir köyünün mezarlığına, kendisinden yaklaşık 1,5 yıl önce kaybettiği nenesi Ani'nin ayakucuna bırakılmıştır. O büyük bırakılış sırasında Nurten Anne ve kardeşler Bilge ile Sinem Kürtçe Türkçe ağıtlar yakmaktadır. Bilge, mezarın toprakla kapatılması sırasında son bir kez “Neden onu oraya bırakıyorsunuz. Çıkarın oradan. Ben onu aylardır görmüyordum ki..” diye haykırmaktadır. Köyün eski ismi Zimak'tır. Kürtçede “Güneş görmeyen yamaç” anlamına gelmektedir. Cem, köyünün eski adını anımsatan bir öykü sonuyla, Bayram Otel'in enkazında bir bayram gecesini hayatını kaybetti, güneşi göremeden.

DİSKO'da Ölüm ve Cevapsız Kalan Sorular

Uğur Kantar 12 Ekim'de hayatını kaybetti. Uğur Kantar'ın “disko”da (disiplin koğuşu) gördüğü işkence sonucu komaya girdiğini ve 26 Temmuz 2011'de GATA'ya kaldırıldığını Solfasol'un 5. sayısında (Eylül) duyurmuştuk. Ne yazık ki kendisi 12 Ekim'de hayatını kaybetti. Uğur'un ölümünün ardından hastanede kaldığı süreç, sorumlular ve yargılama süreci ile ilgili pek çok soru cevap bekliyor.

Uğur Kantar'ın “disko”da (disiplin koğuşu) gördüğü işkence sonucu komaya girdiğini ve 26 Temmuz 2011'de GATA'ya kaldırıldığını Solfasol'un 5. sayısında (Eylül) duyurmuştuk. Ne yazık ki kendisi 12 Ekim'de hayatını kaybetti. Uğur Kantar'ın ölümünden sonra askerî yetkililerin ailesine gerekli hassasiyetle yaklaşmadığı; cenaze törenine TSK'dan kimsenin katılmadığı; dahası ölümünden önce bir askerî yetkilinin “Ebru Gündeş de güneş çarpması sonucu hasta oldu bir şey olmaz” diyerek (Vatan, 14 Ekim) dalga geçtiği iddia edildi. Uğur Kantar'ın ailesinin taziye evinin önünde 20 kişilik bir grubun saldırısına

uğradığı (Birgün, 16 Ekim) ve iki asker gardiyanın “kasten yaralama”dan tutuklanarak askerî cezaevine gönderdiği de gelen haberler arasında. Eylül sayısında da belirttiğimiz gibi olağanüstü bir gelişme olmazsa yine rütbeli sorumlular cezalandırılmayacak gibi görünüyor. Nitekim 20 Ekim 2011'de askerî savcılığın 7 asker hakkında hazırladığı iddianamenin kabul edildiği ve ilk duruşmanın 18 Kasım 2011'de olacağını öğrendik.

Ölümlere Bahane Hazır

Tutuklu asker gardiyanlar, ifadelerinde, “Uğur çok agresifti, agresif davranışları vardı. Biraz sakinleştirmeye çalıştık, bir iki tokat attık... Biz bu kadar ağır bir darp yapmadık. Bizimle ilgisi yok” demiş (Habertürk, 15 Ekim). Bu söylenenler tek başına bir şey ifade etmiyor olabilir ama 6 yaşındaki Efe Boz'un yaşamını yitirdiği okulun müdürünün, Efe için söylediği “o çok yaramazdı” ifadesiyle bir arada ele alındığında bir müktedir portresi ortaya çıkıyor: Agresif, yaramaz tebaasını “adam etmeye” kendini adanmış; gerekli önlemlere başvurmaktan kaçınmayan “yol gösterici/ eğitici”... / S. Erdem Türköz

Emrah Gezer Davası ‘Ceza İndirimi’ ve ‘Cezasızlık’ ile Sonuçlandı!..

Emrah Gezer'in polis memuru Serkan Akbulut (32) tarafından öldürmesiyle ilgili dava 8 Eylül 2011'de sonuçlandı. Sinem Uludağ alkollü olduğu için azmettirme suçu işleyemeyeceği gerekçesi ile serbest kaldı. Emrah'ı öldüren silahı ateşleyen polis memuru Serkan Akbulut ise tahrik indirimi aldı.

Emrah Gezer'in polis memuru Serkan Akbulut (32) tarafından öldürmesiyle ilgili dava 8 Eylül 2011'de sonuçlandı (Solfasol 5. sayı). Emrah Gezer, Ankara'da 26 Aralık 2009 gecesini eğlenmeye gittiği barda, arkadaşlarıyla Kürtçe şarkı söylediği gerekçesiyle aralarında Serkan Akbulut'un da bulunduğu grupla tartışmıştı. Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti, Serkan Akbulut'u “insan öldürmek” suçundan müebbet hapis cezasına mahkûm etmiş ve tahrik indirimiyle cezayı, dosyadaki diğer suçlamalar da dahil olmak üzere 19 yıl 6 ay hapis cezasına indirmişti.

Alkollü olmak suçu ortadan kaldırır mı?

Davanın gerekçeli kararının açıklandığı haberi 11 Ekim 2011'de basında yer aldı. Cezasızlık örüntüsünün kendisini nasıl ürettiğinin bir örneği olan bu gerekçeli kararda Sinem Uludağ'ın alkollü olduğu gerekçesiyle azmettirme suçunu işleyemeyeceği ve polis Akbulut'un da ilk ateşi karşı tarafın açması nedeniyle indirimden yararlandığı ileri sürülüyor. Oysa alkollü olmak bir suçu ve suçun sonuçlarını ortadan kaldırmaz olsa olsa hafifletici neden olabilir.

İlk ateş eden kim?

Mahkemenin karşı tarafın ilk ateşi açması konusundaki şüpheli, sanık lehine yorumlaması hukukun temel ilkelerindedir ancak gerçekten olay bu şekilde mi gerçekleşmiştir? Emrah Gezer'in değil de Serkan Akbulut'un hayatta olması bu konuda acaba bir ipucu olabilir mi? Yargıtay'ın şüpheleri ortadan kaldırmasını beklemek ise aşırı iyimserlik olacaktır. / S. Erdem

Kumrular Patlaması Ardından Akılda Kalanlar

20 Eylül 2011'de Kumrular Caddesi'nde gerçekleşen patlamada hayatını kaybedenlerin sayısı beşe yükseldi. Saldırının sorumluluğu ve hedefin ne olduğu konusunda soru işaretleri var.

20 Eylül 2011'de Kumrular Caddesi'nde gerçekleştirilen saldırıyı, Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) adlı örgüt üstlenmişti. Patlamada Mustafa Bingöl (22), Orhan Güzel (18) ve Durdane Beyaz adlı üç kişi yaşamını yitirmiş; üçü ağır 34 kişi de yaralanmıştı. Yaralılardan 3 Ekim 2011'de Tuncay Acar ve 10 Ekim 2011'de de Halis Öztürk (68) Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yaşamını yitirdi. PKK saldırıyla ilgisinin olmadığını açıklamıştı ama Fırat Haber Ajansının (ANF)

saldırının Çankaya Kaymakamlığı önünde gerçekleştirildiğini ileri sürmesi (firatnews.org, 14 Ekim) saldırının dolaylı olarak sahiplenildiğinin ve meşrulaştırılmaya çalışıldığının bir göstergesi olarak görüldü. Ancak Çankaya Kaymakamlığından en az yüz metre ileride gerçekleşen patlamanın olduğu yerde ne taktik ne de stratejik bir “hedef” vardı. Gündemi hızla değişen ülkemizde beş canın kaybı ile sonuçlanan bir patlamayı beraberindeki soru işaretleri ile unuttuk, gitti bile.

İleride kurulacak bir hakikat komisyonunun bu saldırıyı da incelemesi gerekecekmiş gibi görünüyor. Solfasol olarak biz notumuzu buraya düşüyoruz. / Solfasol

Bir Hak, Talep, Nitelik ve Hizmet Olarak Ulaşım ve Bisiklet

Solfasol Ekim ayında Ankara – Eskişehir arasında sefer yapan hızlı trene bisiklet alınmadığını, yedi amatör bisikletçinin bu uygulamayı kamuoyuna duyurmak ve protesto etmek için Eskişehir'den Ankara'ya pedal bastığını duyurmuştuk.

Solfasol olarak, hızlı trene bisiklet alınmamasının rutin bir uygulama mı olduğu yoksa münferit bir durum olarak mı yaşandığı, konunun içeriği ve kapsamının ne olduğu üzerine daha derin bir araştırma yapmayı ve olayı tüm boyutları ile tartışmayı doğru bulduk.

Bu amaçla önce TC Devlet Demiryolları (TCDD) çağrı merkezini arayan muhabirimiz Ankara – Eskişehir

yönünde hızlı tren bileti satın almak istedi. Çağrı merkezi operatörüne bisikletini de yanına almak istediğini belirten muhabirimize verilen yanıt uygulamanın Eskişehir istasyonu ile sınırlı olmadığını, TCDD'nin hızlı tren politikasının bir parçası olduğunu gösterdi: "Bisikletinizin ayrılabilir parçalarını söküp talimatlara göre katladıktan ve uygun bir çantaya yerleştirdikten sonra bisikletinizi yanınıza alabilirsiniz."

Bu cevap üzerine önce Türkiye için hızlı tren vagon ve lokomotiflerini üreten İspanyol firma ile ilgili bilgi topladık. Daha sonra Hollanda, Fransa, Belçika, Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, İspanya, İsveç ve İsviçre'de hızlı tren hizmeti veren firma ve kuruluşları araştırdık. Bu ülkelerde yaşayan ve bisiklet ile seyahat eden yazarlarımız Sine Çelik (Hollanda), Elois Dhuy (Belçika - Fransa) gözlemleri ve yerinde topladıkları bilgiler ile katkıda bulundular. Uzun Yol Tur Bisikletçiliği yapan, Demiryolu - Bisiklet Kombine Ulaşım Modeli savunucusu Baki Kayalar ise kendi deneyimlerini paylaşarak destek verdi.

İlk olarak, Türkiye için hazırlanan hızlı tren vagonlarının teknik özellikleri arasında "bisiklet taşımaya uygunluk" olmadığı bilgisine ulaştık. Avrupa'da yolcu taşımacılığında önemli bir paya sahip firmaların hızlı tren servisleri üzerine yapılan araştırma ise, ilk bakışta TCDD'nin uygulamasını desteklemiş gibi görünse de, tartışmanın kapsamını değiştirecek sonuçlar verdi. Hızlı trenin taşıma önceliği insan ve el bagajları olarak öne çıkmakta. İlla ki bisiklet ile seyahat etmek istiyorsanız "katlanır bir bisiklet almanız ve tarif edilen biçimde katlamanız ve taşıma çantasına yerleştirmeniz gerekiyor. Sadece birkaç servis sağlayıcısı (SJ -İsveç, Pendolino, Çek Cumhuriyeti) bazı bölgelere sefer yapan hızlı trenlerde sefer başına ayrılmış kontenjan dâhilinde (sefer başına 3 veya 4 adet) ve ek ücret ödemek şartı ile sökülüp katlanmış ve bisiklet taşıma çantasına yerleştirilmemiş halde bisiklet taşınmasına imkân veriyor.

Bisiklet kullanımının özendirildiği, şehir içi yollarda bisiklet yollarının çizgilerle ayrıldığı, bölgesel ve yerel istasyonlarda ve ulaşım ağlarının kesişim noktalarında bisiklet parklarının, kiralama servislerinin, hatta şehrin bir ucundan kiraladığınız bisikleti başka bir noktadaki parka teslim edip seyahatinize devam etmenizi sağlayan hizmetlerin verildiği Avrupa ülkelerindeki uygulamalara bakıldığında Türkiye'de hızlı trende bisiklet taşımak lüks bir talep olarak görülebilir.

Bu uygulamalar resmin bütünü hakkında önemli bir gerçeği açığa çıkarmakta. Şehir içi, şehirler arası, hatta ülkeler arası ulaşımın bütüncül bir politika ile ele alınması gerektiği, bu politikanın seyahat özgürlüğünden sürdürülebilirliğe kadar uzanan yelpazede hakkın, talebin, niteliğin ve hizmetin bu politikalar ışığında anlaşılması, planlanması ve uygulanması gerektiği gerçeğini...

Türkiye'nin, bilimsel veriler ışığında hazırlanmış, deneyimler ve gözlemlere dayalı uzun vadeli bir ulaşım politikasının olduğu söylenebilir mi? Hızlı trene alınmayan bisikletlerin ve yollara düşen yedi bisikletlinin hikâyesinden çıkartılacak soru bu olmalıdır.

Ülke genelinde bir ulaşım, iletişim ve organizasyon ağına sahip, en eski kurumlardan biri olan TCDD'nin sahip olduğu bilgi ve deneyim ile kurumun rutin uygulamaları arasındaki fark, sadece böyle bir politikanın olmadığını değil, bu politikaların geliştirilmesine öncülük edecek kadrolardan da yoksun kaldığımızı gösteriyor. Dünyada hızlı trenlerin, kısa sürede "en fazla yolcu en az bagaj" yaklaşımı ile işletildiği, bunun ekonomik sebepleri olduğu ortada. Ancak bütün ulaşım ağının, yolcu hiçbir aşamada seçenezsiz bırakmamayı esas olarak kurulduğunu düşünecek olursak, "Batı'nın sadece iyi uygulamalarını almak" düşüncesinin nasıl da içeriksiz bir tutum olduğunu görmüş oluruz. Kısacası, kent içinde birbirini tamamlayan metro, hafif raylı sistem, otobüs hatlarından oluşan herkes için hem fiziksel (yaşlılar, engelliler) hem de ekonomik olarak erişilebilir bir toplu taşıma sistemine sahip olmak, Ankara'da otobüs terminaline ya da tren istasyonuna bisikletle ulaşabilmek, buralarda ve şehrin başka noktalarında bisiklet parkı servisi alabilmek, uygun

Ekim Ayı Yoğun Geçti...

Dangalak Muamelesinde Tam Gaz!

Türkiye'deki yöneticilerin (sadece siyasileri değil çeşitli kademelerdeki bürokratları ve özellikle kaymakamları ve valileri de içerir) yönetilenlere sık sık, Yıldırım Türker'in tabiriyle "yönlendirilmeye açık dangalak muamelesini reva gördüğü" (Radikal, 16 Ekim) gönül rahatlığıyla söylenebilir. Şiddetin yoğunlaştırılması bu muameleye de daha sık başvurulmasını beraberinde getiriyor. Hepimiz ya teskin edilmesi gereken çocuklar ya da yönlendirilebilir kalabalıklar olarak görülüyoruz. İşte size bu konuda yoğun geçen Ekim ayından birkaç örnek:

'Zam Değil Güncelleme'

Bunlara her gün bir yenisi eklenen örnekler hepimizin aklında. Ekim ayından küçük bir seçki: Maliye Bakanı Mehmet Şimşek 13 Ekim 2011'de yeni zamların "zam değil güncelleme" olduğunu söyledi. Birkaç gün sonra da güncelleme diyerek alay etmediğini "savundu".

Çook Çalışmamız Lazım Çok...

Zamlarla ilgili olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız 14 Ekim 2011'de çalışma saatlerinin güneşin doğuşundan bir saat sonra başlamasını ve cumartesi gününün mesai günü olmasını "önerdi".

Az İç, Porche Alma!

Erdoğan, 15 Ekim 2011'de "Sigarayı içmezsin olur biter. Alkolü biraz daha az tüketirsin olur biter. Kalkıp da Porsche kullanacağına gel Fiat kullan Volkswagen kullan" diyerek, bizi dangalak olarak gördüğünün bir kez daha altını çizdi. Haberin ardından Kızılcahamam'da bir araya gelen iktidar partisi vekilleri arasında Fiat'a binen yoktu.

Deprem Vergisi de Yokmuş!

1999 Marmara Depremi ardından deprem sonrası yeniden yapılanmaya kaynak yaratmak üzere dönemin hükümeti tarafından konan ve halk arasında 'deprem vergisi' olarak bilinen özel iletişim vergisi, Van Depremi'nin ardından tekrar gündeme geldi. Bu kapsamda toplanan yaklaşık 50 Milyar TL'nin akıbetini soranlar hiç beklemedikleri bir cevap aldılar Başbakan Erdoğan'dan: "Deprem vergisi diye birşey yok." / Solfasol

Grafik: Ömer Can

koşullarda bisikletle seyahat edebilmek (Almanya ve İngiltere'deki gibi sabah ve akşam yoğun saatlere göre sınırlamaların da olabileceği) için ne yapmak gerektiğini düşünmek gerekiyor: Otomobillerin taşlı ve kalabalık Avrupa sokakları ile tanıştığı yıllarda yaşanan kazalara önlem olarak her aracın önüne, uyarı amaçlı olarak, elinde bayrakla yürüyen bir adam istihdam etmekle başlayıp saatte 350 km hızla giden trenlere uzanan bir maceranın tüm aşamalarını Türkiye'de yaşamadan da başkalarının deneyimlerinden ders alınabilir ve politikalar geliştirilebilir. /Aktan Acar

Grafik: Ömer Can

Efe Boz'un Ailesi Herkesi Tüm Çocukların Yaşam Hakkını Korumaya Çağırıyor!

Efe Boz'un ailesinin TBMM'ye yaptığı başvuru üzerine Dilekçe Komisyonu, "Okulların iç ve dış donanımları ile ilgili standartlar oluşturulması/geliştirilmesi ve öğrencilerin güvenliğine yönelik gerekli tedbirlerin alınması talebini içeren ve 115 bin imzalı 8984 numaralı dilekçesi"ni görüşmek üzere 28 Ekim 2011'de toplandı.

Dilekçe Komisyonu toplantısında, Efe Boz'un anne ve babası Nurdan ve Kemal Boz, Meclis Dilekçe Komisyon Başkan vekili Halil Ürün, Dilekçe Komisyon üyesi Ali Aydınlioğlu ile Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara Mimarlar Odası Çocuk ve Mimarlık Grubu, Eğitim Bir Sen ve Gündem Çocuk temsilcileri bir araya geldi.

6 yaşındaki Efe Boz, ana sınıfında tek başına gönderildiği tuvalette yerine tutturulamayan bir lavabonun yere düşerek kırılan parçalarının şah damarını kesmesiyle yaşamını yitirmişti.

Yaklaşık iki saat süren toplantıda Milli Eğitim Bakanlığı temsilcileri ihmal iddialarına direnç gösterip bürokrasiden şikayet ederken; Efe Boz'un anne ve babasının açıklamalarıyla eğitim ortamlarının güvenli olduğuna dair savunabilecek bir şey kalmadı...

Efe'yi kaybettiklerinden bu yana karşılaştıkları duyarsızlıkları ve olumsuzlukları

paylaşan ve ihmallerden kaynaklı ölümlere dikkat çeken Boz ailesi, öğrencilerin standartları belli olmayan alanlarda karşı karşıya kaldıkları tehlikeleri örneklerle açıkladı. Mevcut standartların yetersiz ve var olan standartların da yöneticiler tarafından doğru uygulanmadığına dikkat çekti. Konuyla ilgili bir araya getirdikleri belgeleri ve kendilerine ulaştırılan Türkiye'deki okullardaki tehlikeleri gösteren resim, video gibi görsel malzemeleri de komisyona göstererek teslim etti.

Dilekçe Komisyon üyesi Ali Aydınlioğlu, toplantı sonunda Milli Eğitim Bakanına ve Bakanlığa, okullarda iç ve dış donanımlar ile ilgili standartlar ve öğrencilerin güvenliğine yönelik gerekli tedbirler konusunda mevzuatın yetersiz olduğunun ve konuyla ilgili bir yönetmelik çalışması başlatılması gerektiğinin bildireceğini söyledi.

Fotoğraf: Serbay Mansuroğlu

Standartların oluşturulması sürecine başta Efe Boz'un anne ve babası Nurdan ve Kemal Boz, Gündem Çocuk, Eğitim Bir Sen ve Ankara Mimarlar Odası Çocuk ve Mimarlık Grubu temsilcilerinin dahil olma talebi üzerine Komisyon üyeleri "Gelin standartların oluşmasında birlikte çalışalım" çağrısı yaptı.

Yönetmelik çalışmalarının başlatılmasını ve ilgili tarafların sürece dahil edilmesini talep eden Efe Boz'un ailesi, Herkesi Tüm Çocukların Yaşam Hakkını Korumaya Çağırıyor!

"Efe Boz'un ölümüne yol açan bir dizi ihmalin sorumluları milli eğitim müdürlerinin, şube müdürlerinin talimatları ile yönlendirilmiş müfettiş raporlarıyla aklanmaya çalışıldı. Tüm suçun 6 yaşındaki Efe Boz'da olduğu ifade edildi. Kader denildi. Tamamen tesadüf ve müessif bir kaza denildi. Sorumsuz ihmalkar sorumluların yargılanması talebimiz görmezden gelindi, engellenmek istendi... Ama başaramadılar... Engellemediler... İyi adımlar attık. Kazanımlarımız var. Kararlıyız. Biz başaracağız... Sayfamızı paylaşın... Arkadaşlarınızı çağırın... Sesimize sesinizi katınız..."

Ailenin oluşturduğu web sitesinden (www.efeboz.com) ve Facebook'ta Efe Boz İçin, Başka Efeler Ölmesin Diye Adalet İstiyoruz (<http://www.facebook.com/pages/Efe-Boz-1%C3%A7in-Ba%C5%9Fka-Efe-Ler-%C3%96lmesin-Diye-Adalet-Istiyoruz/186246848057484>) sayfasından destek olmak mümkün.

/Gündem:Çocuk

Görsel: Penguen

"Yetkili Mercilerin Yasaklarına Uyacağız!" Dilsiz Şeytan Kimdir?

S. Erdem Türközü

Hakkâri'de 19 Ekim'de gerçekleştirilen ve 24 askerin hayatını yitirdiği saldırı sonrasında Cumhurbaşkanı Gül "bu saldırının intikamı çok büyük olacaktır" derken, Bülent Arınç, "bu acıları yaratanları Allah en kısa sürede helak etsin. Tüm imkânları kullanarak bu acılara son vereceğiz" dedi. İlk gün "aziz milletime sesleniyorum. Bu olay karşısında kim ki sinirine hâkim olamazsa, bilin ki terör örgütü işte o zaman hedefine ulaşır. Demokrasinin, özgürlüklerin, insan hak ve hürriyetlerinin terörün panzehirleri olduğunu geçmiş dönemde olduğuna gördük" sözleriyle itidal çağrısı yapan Erdoğan, 20 Ekim'de de "kan üzerinden nasıl bir istismar siyaseti yürütüldüğünü lütfen artık görün. Artık Kürt vatandaşlarımızın anneleri sesini yükseltsin. Aydınlar, sanatçılar sesini yükseltsin. Artık sivil toplum örgütleri, bu kanlı piyasa karşısında cesaretle sesini yükseltsin. Susmak onaylamaktır. Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır" dedi. "Milli Eğitimcilerimiz" bu

çağrıya kulak verdi ve "dilsiz şeytan" olmadıklarını kanıtlamak için Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı'ndan pelerinli öğrencileri -ilköğretimkiler dâhil- 20 Ekim'de Ankara sokaklarını doldurdu. 21 Ekim 2007'deki Dağlıca saldırısı sonrasında da benzer kitlelerin toplandığını ve o dönemde linç girişimlerinin gündelik hayatın bir parçası haline geldiğini hatırlayanlar için endişe verici bir görüntüydü. Mithatpaşa Caddesi'nde trafiği ikide bir kesen bu grupların, sürücülere 'posta koyması' bile durumun vehametinin bir göstergesiydi.

Başbakanın meclisten önce medyaya ayar vermek için toplantı düzenlemesi ve "dilsiz şeytan"dan söz etmesinin seferberlik günlerinin uzayacağına bir işareti olup olmadığını zaman gösterecek ama medyanın üzerine düşen rolü herhangi bir müdahaleye gerek kalmaksızın oynamaya hazır olduğu aşikârdı. Zaman gazetesinin şu başlığına

bir bakalım: "Bitlis'te patlama: 5 polis şehit oldu, biri bebek 2 sivil öldü" (18 Ekim). Aslında benzer başlıklar tüm gazetelerde yer aldığı için sistematik bir olgudan söz edebiliyoruz. Başlık şu şekilde olabilirdi: "Bitlis'te patlama: 7 kişi yaşamını yitirdi". Trafik kazasında ölen polis memurlarını bile "şehit" ilan eden (Radikal gazetesi (4 Ekim): "Kızıltepe'de trafik kazası: 4 polis şehit, 1 polis yaralı") medyanın silah tutanla tutmayan arasında yaptığı bu ayırım militarizmle ne ölçüde hesaplaşmadığını bize gösteriyor. Her an postallarını ayağına geçirip operasyona katılmaya hazır gazetecilerden olup biteni öğrenmemiz mümkün mü?

Yanıtını beş haber ajansı, AA, AHT, ANKA, CİHAN ve İHA, 21 Ekim 2011'de yayımladıkları ortak deklarasyonla verdi: "Yetkili mercilerin yasaklarına uyacağız".

turkozu.erdem@gmail.com

“Çocuklar Bu ‘Occupy Wall Street’ ile İlgili Ne Yapıyorsunuz?”

Candan Türkkan*

29 Eylül Perşembe. Saat akşam 8'deki öğrenci birliği toplantısından önce departmandaki bilgisayar odasında birkaç arkadaşla oturuyoruz. Muhabbet koyu. Arap Baharı nereye gidiyor tartışması içinde bir Ohiolu, bir İran asıllı Californialı, bir yarı Çinli İngiliz ve bir de bendeniz Istanbullu görüş bildiriyoruz. Tam o sırada, hocalardan Nancy Fraser odaya damlıyor: “Çocuklar bu Occupy Wall Street ile ilgili neler yapıyorsunuz? Organizasyona giriştiniz mi? Öğrenciler olarak liderliği ele almalısınız. Bu konuda neler yapıyor? Örgütlenme için herhangi bir hazırlık var mı?” Sonra da aktivizmi ile bilinen Ohiolu'ya dönerek, “Sen Chris sanıyorum ki bu işin içindesin. Evet neler oluyor?”

Bu konuşmadan sadece birkaç gün sonra, New York'un her üniversitesinden öğrenciler, Occupy Wall Street ile dayanışmalarını göstermek için yürümeye karar verecekler, bunun üzerine de hala aktif feminist ve eski Maoist Nancy Fraser, beraber girdiği 'Marx Okumak' dersinin diğer hocası Cinzia Arruzza ile dersi iptal edecek ve öğrencilere katılarak giderek büyüyen bir kalabalığın içinde taa Zuccotti Park'a kadar yürüyecek. Bu arada yine Profesör Arruzza'nın liderliğinde imzalar toplanacak ve New School for Social Research fakültelerindeki birçok hoca yazılı olarak da OWS ile dayanışmalarını gösterecek.

5 Ekim'deki bu yürüyüş, birçok açıdan çok anlamlıydı. Sadece üniversite öğrencileri değil, Amerika'nın büyük ve önemli sendikaları da meydanlara indi. Bundan birkaç yıl önce, soğuk bir kış günü Başkan Obama'nın yemin töreninin gösterimi için büyük ekranların ve platformların kurulduğu Downtown Manhattan'daki Foley Square'de bu sefer, finans dünyasının sorumsuzluğunu ve yüzüstülüğünü olduğu kadar onları girdikleri çıkmazdan Amerikan halkının vergileriyle kurtaran Başkan Obama'yı da protesto eden insanlar vardı. Sendikalarıyla beraber gelen doktorlar, hemşireler, metal işçileri, öğretmenler, 'Lütfen Sağlık Sigortamızı Çalmayın' yazılı pankartlarıyla 75 yaş üstü bir sürü emekli, işlerini yeni kaybetmişler ve mezun olduklarından beri iş bulamamışlar... Siyah, beyaz, latin, orta doğulu... Kısacası, canı Wall Street'in

riyakarlığına tak eden binlerce kişi...

12inci sokak üzerindeki New School binasından New York Üniversitesi öğrencileri ile bulduğumuz Washington Square Park'a, oradan da Broadway'i takip ederek Foley Square'e kadar inerken belki attığımız sloganlar, belki söylediklerimizden öte sesimizin yüksekliği, belki de sayımızın binleri bulması, yol üstünde bizimle karşılaşan işten eve dönen birçok New Yorklu'nun da bize katılmasına ya da alkışlar, kornalar ve sloganlarda bize eşlik etmesine neden oldu. Tabii aynı nedenler, aynı zamanda hem medyanın hem de polisin ilgisini de bize döndürdü. Bu ilgi, 5 Ekim'den itibaren iyiden iyiye büyüyecek, önce Zuccotti Park'ın 'pis' ilan edilerek belediye yetkilileri tarafından 'temizlenme'ye kalkışılmasına, sonra da arkadaşlarımızın dövülerek tutuklanmalarına kadar varacaktı.

Belki polislerin eylemcileri tutuklarken gösterdiği vahşilik, belki de popüler Amerikan medyasının 'hippie' diye damgaladığı eylemcilere karşı yamyamlığı, belki de tüm dünyanın gözlerini yavaş yavaş Zuccotti Park'a çevirdiğini bilmek, belediyenin 'temizlik' yapmaya kalktığı 14 Ekim günü saat daha sabah 5'te Downtown Manhattan'ı destekçilerle doldurdu. Occupy Wall Street'i hiçbir yere göndermemeye kararlı binlerce öğrenci, işçi ve aktivist, yine Foley Square'den Zuccotti Park'a kadar olan alanı doldurdu, Broadway'i kapattı ve hatta Amerikan işgallerinin sözde sebebi olmuş eski World Trade Center'in yerindeki 11 Eylül anıtının olduğu alana kadar taştı. Polisle ve belediye yetkilileriyle dalga geçercesine elindeki süpürgeler ve çöp torbalarıyla Park'ı temizleyen eylemciler, o gün de amaçlarına ulaştılar. 17 kişi tutuklansa da hareket hiçbir yere gitmedi.

Hatta 14 Ekim'den itibaren daha bile organize oldu diyebilirim. Çalışma grupları ve komiteler kurularak hareket yeme-içme, temizlik, eğitim, bilgilendirme, lojistik, doğrudan eylem, iletişim gibi kollara ayrıldı. Bugün OWS'e destek vermek isteyen herkes, bu gruplardan ya da komitelerden birine katılıp hareketin sürekliliğini sağlamaya yardımcı olabilir. Ayrıca, hergün saat akşam 7.00'de Zuccotti Park'ta Genel

Meclis (General Assembly) toplanıyor. Katılmak için Park'ta yatmanız gerekmiyor; gidip dinleyip görüş bildirebilirsiniz. Ayrıca, her cumartesi saat öğlen 12.00'de Washington Square Park'ta toplanan Öğrenci Genel Meclisi de New York'taki öğrencileri ve kampüs eylemlerini organize ederek harekete destek veriyor.

En son toplantıda (Ekim 22), Kasım ayının üçüncü haftasını doğrudan eylem (direct action) haftası ilan etmeye karar verdik. Ortalık ısınacağına benzer. Bu arada tabii bundan birkaç ay önce JP Morgan Chase Bankası'ndan birkaç milyon dolarlık bağış alan New York Polis Departmanı da harekete karşı tonunu sertleştiriyor. Ayın 15'inde Times Square'den başlayan 6. Cadde üzerindeki yürüyüş de polis ablukası altında gerçekleşti. 6. Cadde ve 42. Sokak köşesindeki Bank of America binasını korumak için 'isyana karşı donanımlı' özel ekiplerin (raid police) gelmesi ve geçen hafta içerisinde bankalardan paralarını çekmek ve hesaplarını kapatmak isteyen birkaç eylemcinin tutuklanması eylemcilerin ve öğrencilerin gözünden kaçmadı. Kasım ayı içerisinde eylemlerin sıklığının artırılmasının planlamasında devlet otoritelerinin finansal güçlerle bu açık işbirliğinin de ciddi bir etkisi var.

Önümüzdeki haftalarda, New York'tan gelen sesler artar ve şiddetlenirse sakın şaşırmayın. Kampüslerin işgalinden, büyük yatırım bankalarının yer aldığı Midtown Manhattan'da ve New York'un ve Amerika'nın diğer şehirlerinde ve üniversitelerinde eylemlerin artması planlanıyor. Bundan sadece birkaç ay önce patlak veren Londra isyanı herkesin aklında. Zuccotti Park da hafif bir Woodstock havası esse de birçok eylemci sadece müzik ve dansla bir yere varılamayacağını farkında.

Tüm bunlar bir yana, Occupy Wall Street hareketinin belki de en büyük ironisi, hareketin kalbi Zuccotti Park'ın bölgedeki bina sahibi şirketlerden birine ait olması. Yani, kapitalizmin kalbinde, eylemler bile özel mülk üzerinde... Ve Amerikan solunun bu zemini sarmasına daha çok zaman var gibi gözüküyor.

* New School for Social Research, Politics MA '12

“Boston'u İşgal Et” Eyleminden İzlenimler

Özsel Bebeli

Ekim ayının ilk Cumartesi akşamı yağmura çamura rağmen arkadaşlarla toplanıp Somerville'deki Aktivist Sokak Bandoları Festivaline gittik. Amerika'nın dört bir yanından gelen sokak bandalarının enerjisi, tembelliğin mevsimi sonbaharın göbeğine doğru düşüşe geçmişken ilaç gibi geldi. Festival çıkışı şarkılar eşliğinde metroya yürürken çıkartma ve duyuru kaplı elektrik direklerinde birkaçımızın gözüne aynı anda siyah beyaz A4'e basılı bir poster çarptı: “Occupy Boston”. Demek Wall Street'te başlayan işgal hareketi Boston'a da gelmişti. İşgal edilen Dewey Meydanı'na ilk fırsatta gitmek şart olmuştu.

Boston'a taşındığımdan beri geçen bir yıl içinde Dewey Meydanı'ndan birkaç kez geçtim. Aklımda kalan meydan, Boston Merkez Bankasının bulunduğu bina ile çevresindeki özel finans şirketlerinin konuşlandığı gökdelenlerin gölgesinde, tren garı ve

otobüs terminalinin çıkışında ufak tefek, üç beş ağaçlı bir alandı. İşte o ufak alan nasıl olduysa büyüüp yüzlerce Boston'u İşgal Et eylemcisi ve onların elliyi aşkın çadırını sığdırmıştı içine. 17 Eylül'de Wall Street'te başlayan ve adını ancak ülkenin dört bir yanındaki yüzlerce şehre yayıldıktan sonra koyduğumuz hareketin yüzlerce eylemcisi. Ve durmak bilmeyen yağmurun balçıklaştırdığı toprağa dizilen eğreti tahta platformların üzerine kurulan rengarek, irili ufaklı elliyi aşkın çadır.

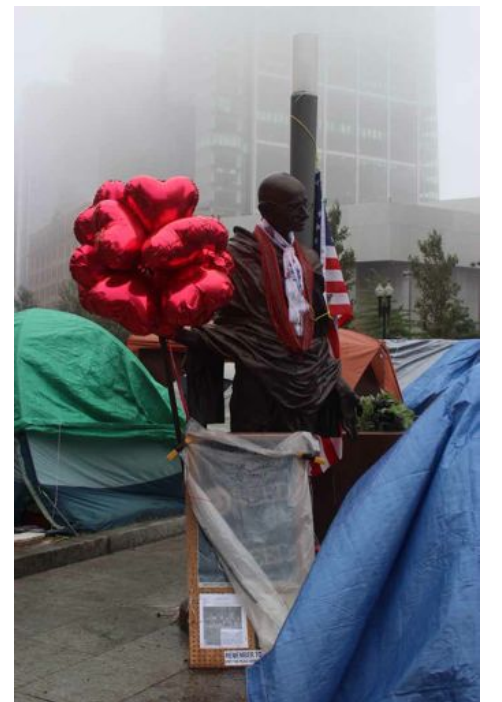
Dewey Meydanı'ndaki çadır kentin ziyaretçilerini elinde parlak kalp şeklindeki balonları ve Amerikan bayrağıyla Mahatma Gandhi'nin 3 metrelik plastik heykeli karşılıyor. Boston'u İşgal Et hareketinin sembolü haline gelen bu heykeli geçen yıl yerel bir barış grubu Dewey Meydanı'nın birkaç sokak ötesindeki uluslararası yatırım bankası Goldman Sachs'in lobbisine getirerek “Dünya her insanın ihtiyaçlarını karşılayabilir

ama hırslarını karşılayamaz” (pan)kartiyla birlikte hediye etmiş. Yatırım bankası tarafından geri çevrilen hediye birkaç gün binanın önünde durduktan sonra okul ve toplum merkezleri gibi birçok yeri gezmeye başlamış. Boston'u İşgal Et eyleminin başlamasıyla birlikte barış grubu tarafından Dewey Meydanı'na getirilerek eylemcilere hediye edilmiş.

Meydana girip Boston'u İşgal Et çadırlarının arasında yürümeye başlayınca gözüme ilk çarpan; çadırların dışına asılan bayrak, pankart ve sloganların çeşitliliği oldu. Sadece sendikaların, anarşistlerin, çevrecilerin değil, herhangi bir örgütlü harekete ait olmadan çadırını kapıp gelmiş bireylerin yarattığı bir çeşitlilik. Beraber İşgal Et hareketinin en çok konuşulan araçlarından “general assembly” (Genel Toplantı) ve “human microphone” (insan mikrofonu) da zaten bu bireyselliğin getirdiği çok sesliliği kaybetmeden tek ses olarak tepki verebilen bir çoğulculuğa saygının çıktıkları değil miydi?

Boston'u İşgal Et eyleminin amaçlarını ortaya koyan ortak açıklama ise bazı Marksist ve komünist çevreleri hayal kırıklığına uğratabilecek nitelikte. Dewey Meydanı'ndaki eylemciler ortak açıklamalarına hareketlerinin kapitalizm karşıtı olmadığını vurgulayarak başlıyorlar. Yılda birkaç yüz bin dolar geliri olup Mercedes arabası olanlara karşı olmadıklarını özellikle belirtip bu zenginlerin de yüzde 99'luk kesimin parçası olduklarını söylüyorlar. Toplanma amaçları ise en üstteki yüzde 1'lik kesimin toplam gelirin yüzde 50'sine sahip olması ve daha da önemlisi varlıklarını demokratik süreçleri baltalamak için kullanmaları. Boston'u İşgal Et eylemcileri açıklamalarında tek bir grup ve tek bir talep olmadıklarının altını özellikle çiziyorlar.

Sadece Dewey Meydanı'nda değil, ülkenin dört bir köşesindeki yüzlerce meydana harekete katılan eylemciler değişimin içeriği üzerinde farklı görüşlere sahip olsalar da hepsi değişimin aciliyeti üzerinde ortaklaşıyor. Ve gece gündüz durmadan, sabırla, beraberce bu değişimi hayata geçirecek toplumsal iradeyi ortaya koyuyorlar.

Kentte Beslenme

Editörler: Nihal POYRAZ TEMÜRCÜ - Ceyhan TEMÜRCÜ

Dosyamızın konusu, kentte beslenme. Bu kısa tamlamanın odağında basit bir olgu var. Hepimiz 'iyi gıdayı' arıyoruz: Besleyici olsun, lezzetli olsun, güvenilir olsun ve mümkünse ucuz olsun. Ama kentlerde yaşayan pek çoğumuz için bu ölçütleri karşılayan gıdalara erişmek gün geçtikçe zorlaşıyor. Market raflarında, pazar tezgâhlarında bulduğumuz ürünler, önümüze gelmeden önce gıda üretim, depolama ve dağıtım sektörlerinin maliyetleri düşürmeye, raf ömrünü uzatmaya ve sonuçta kârı maksimize etmeye yönelik tercihleriyle şekillenmiş ve içerik kazanmış (ya da kaybetmiş) oluyor. Sonuç olarak, yediğimiz ve yedirdiğimiz gıdaların 'gerçek gıda' olup olmadığından bile kuşkulanamamıza yol açan bir 'yediklerine yabancılaşma' durumu yaşıyoruz.

Beslenme konusuna kentli perspektifinden baktığımızda öncelikli görünen derdimiz 'iyi gıdaya erişim' olsa da, endüstriyel-kitlesele gıda üretim ve dağıtım sistemlerinin yakından ilişkili olduğu pek çok boyutu düşünmeden edemiyoruz: Doğanın ve emeğin sömürsü, tarımsal biyoçeşitliliğin kaybı, insanların ve gezegenin sağlığı, kırsal alanların boşalmasının istihdam politikalarıyla ilişkisi... Manzara iç açıcı değil. Fakat biz bu dosyada yalnızca sorunlara değil, daha da fazlasıyla çözümlere odaklandık. Beslenme konusu ve bunun ilişkili olduğu toplumsal ve ekolojik sorunlar o kadar hayati ki, olumsuz gelişmeleri izleyip analiz etmekle yetinmeyiz. Eğer istersek ve üzerimize düşen sorumluluğu alırsak daha adil ve doğa-dostu süreçlerle üretilen 'gerçek gıdalara' erişmemiz hâlâ mümkün. Nerede yaşıyor olursak olalım, kolektif girişimlerin (halk destekli tarım, aracısız doğal ürün temini, kentte tarım)

bir parçası olmamız, böylece doğal üretimi teşvik etmemiz, üretim sürecinin tanığı ve hatta etkin bir katılımcısı olmamız mümkün.

Bu dosyamızda 'doğa ve insan dostu bir tarım sistemi mümkün' diyoruz. 'Hangi süt?', 'hangi ekmek?' sorularını soruyor ve belki de kendi cevaplarınızı bulmanıza yardımcı olacak öneriler sunuyoruz. Sizleri, Ankara'nın pek yakınında, Çankırı'nın bir köyünde doğal ve geleneksel ürünleri yaşatmak ve geliştirmek için tutku dolu bir mücadele veren bir aile ile tanıştıyoruz. Ülkenin dört bir yanında benzer işler yapan küçük ölçekli çiftlikleri ziyaret etmenize, oradaki insanlarla bilgi ve deneyim paylaşımı yapmanıza imkân veren TaTuTa (Tarım, Turizm, Takas) projesini anlatıyoruz. Ankara'da doğal ürünlere aracısız erişim için bir araya gelmiş olan "Doğal Besin, Bilinçli Beslenme" grubunu ve katılımcı bir ekolojik sebze üretimi-dağıtım projesi olan Güneşköy-Bahçemiz projesini tanıtıyoruz. Çok değil, bir kuşak öncesinin kışlık gıda hazırlama ve saklama pratiklerini heyecanla, keyifle yeniden canlandıran gruplardan deneyimler aktarıyoruz. Genellikle kırsal alanlarla özdeşleştirdiğimiz tarım faaliyetlerinin kentlerde de yapılabildiğini gösteren, bunun yararlarını anlatan ve Amerika Birleşik Devletleri'nden etkileyici örnekler sunan bir de 'kentsel tarım' köşemiz var. Son olarak, kentte olsun köyde olsun, doğayla karışıklık içinde değil onunla birlikte yaşamamızı öğütleyen ve son 30 yılda hatırı sayılır ölçüde bilgi, beceri ve deneyim biriktirmiş olan bir tasarım yaklaşımını; "permakültür"ü anlatan bir yazımız var. Kısacası iyi gıdayı arayanlara bir yol haritası sunuyoruz.

Çocuklarımız İleride 'Anne, baba, Peki Siz Ne Yaptınız?' Diye Sorduklarında....

Banu Uzkut ONUK

Eşim Murat ve ben, "permakültür" kavramını ilk kez sevgili Özgen'in (Saatçılar Şengün) sunumuyla duymuştuk. 'İşte bu!' dedik ikimiz de. Hemen kitaplar, bilgiler toplamaya başladık. İzmir Bayındır'daki Marmariç ekolojik yerleşkesinde, Türkiye Permakültür Enstitüsünden sevgili Mustafa Fatih Bakır tarafından verilen on beş günlük permakültür tasarım sertifika programıyla da çok kapsamlı bilgilerle donandık. Hızımızı alamayıp dünyadaki uygulamalarını görebilmek ve kurucularıyla tanışabilmek için geçtiğimiz hafta Ürdün'de düzenlenen 10. Uluslararası Permakültür Konferans ve Buluşması'na (www.ipcon.org) katıldık. Kuzey Amerika'dan Güney Afrika'ya, Küba'dan Tanzanya'ya, Avusturalya'dan Hindistan'a, Kanada'dan Hong Kong'a kadar pek çok farklı ülkede yürütülmekte olan permakültür projeleri hakkında bilgi aldık. Ürdün'de çölde gerçekleştirilen uygulamaları gördük. Hepimiz bir yerlerden bir şeyler yapmaya başlamalıyız. Ben de öncelikle bilginin zekatını vermeli, yani öğrendiklerimizi paylaşmalıydım.

'Permakültür' kavramı sadece 'permanent agriculture', yani 'sürdürülebilir tarım' kavramını değil; aynı zamanda 'permanent culture', yani 'sürdürülebilir kültür' kavramını da içeriyor. Sürdürülebilir bir kültüre dayanmayan bir tarımsal uygulamanın sürdürülebilir olması zaten mümkün olamaz. Permakültür kavramını 1974'te Bill Mollison geliştirmiş ve binlerce öğrenci yetiştirerek, dünyanın birçok yerinde sayısız proje uygulamış. Permakültür, sürdürülebilir insan yerleşimleri yaratmayı amaçlayan bir tasarım bilimi esasında. Bu tasarım mimariyi de, mühendisliği de, biyolojiyi de, tarımı da, ormancılığı da, hayvan yetiştiriciliğini de, su ürünlerini de, finansı da, hukuku da, sosyal organizasyonları da bir araya getiriyor, daha doğrusu aynı amaçta birleştiriyor. Permakültür etiğinin birinci ilkesi dünyayı gözetmek, ikinci ilkesi insanı gözetmek, üçüncü ilkesi ise ihtiyacın ötesindeki bütün kaynakları birinci ve ikinci ilkeler doğrultusunda kullanmak.

Doğanın bizim korumamıza ihtiyacı yok, doğa kendini zaten milyonlarca yıldır koruyor. Gerekirse silkelir gene kendisini

korur. Biz insanların, parçası olduğumuz doğa ile uyum içinde yaşamak için neler yapabileceğimize odaklanmamız gerekiyor. Permakültür her insanın temiz havaya, sağlıklı suya, sağlıklı besine, sıcakta kendini soğutan, soğukta kendini ısıtan makul ölçüde barınağa, sosyalleşmeye ve kendi potansiyelini gerçekleştirmeye hakkı olduğunu savunuyor. İçinde yaşadığımız dünyada bu hak pek çokları için zaten yok. Böyle giderse büyük çoğunluğumuz için çok kısa zamanda ortadan kalkacak. Bu aciliyetin farkına varmamız ve öncelikle dünya üzerindeki egemenlik fikrinden vazgeçmemiz gerekiyor. Biz diğer canlılardan üstün değiliz! Bu gerçeği içselleştirebilirsek ve çocuklarımıza öğretebilirsek diğer canlılara yaptığımız her şeyi aslında kendimize de yaptığımızı fark edebiliriz. Bunu kavrayabilen bir nesil, yaşamsal bir zorunluluk olmadıkça hiçbir canlıya zarar vermeyecektir. Doğada her şeyin, her canlının, bir işlevi ve varoluş nedeni vardır.

Bill Mollison (Bill dede) bir sohbetinde "Her birimizin doğayı nasıl anlayabileceğimizi çözmemiz gerekiyor. Çözmezsek anlamayız. Anlamazsak kaybedebiliriz. En azından buradakiler olarak kaybetmekte olduğumuz konusunda hemfikiriz ve özleyeceğimizi biliyoruz" demişti. Topraklarımız ve kaynaklarımız azalıyor, insan nüfusu ise hızla artıyor. Çocuklarımız ileride 'Anne, baba, peki siz ne yaptınız?' diye soracaklar. Nerede olursak olalım bir şeyler yapmaya başlamamız gerekiyor. Konvansiyonel tarım, erozyonun, ormansızlaşmanın ve kirlenmenin sebeplerinden biri olduğu gibi, toprağın verimliliğini de azaltmakta. Yenilenemez kaynaklar kullanmakla, araziyi derin sürmekle, yanlış çapalamakla, hatalı sulamayla, suni gübre ve kimyasal ilaç kullanmakla topraklarımızın en verimli tabakalarını kaybediyoruz. Bill dedenin dediği gibi "Şeytanca bir dehâ yıllarca uğraşsa, konvansiyonel tarım kadar yıkıcı bir şey bulamazdı". Permakültür bizlere konvansiyonel tarım yerine, doğal tarım teknikleriyle yapılabilecekleri öğretiyor.

Permakültüre göre her öge birden fazla işleve hizmet etmeli, her işlevse birden fazla öge tarafından desteklenmelidir. Amacımız, parçası olduğumuz sürdürülebilir bir ekosistem yaratmaktır. Sürdürülebilir olabilmesi için bir sistemin, en azından doğal ömrü boyunca yaşaması ve bakımı için yetecek enerjiyi kendi içinde

üretebilmesi gerekir. Kendisini besleyebilen, gübreleyebilen, bakımını yapabilen, koruyabilen sürdürülebilir bir ekosistemi ise, birbiriyle ilişkili bitki ve hayvan sistemlerini, uygun mekanlarda ve uygun koşullarla bir araya getirerek tasarlayabiliriz. Bu tasarım zaman içerisinde giderek daha az emek ve giderek daha az dış enerji desteği isteyecek ve bir süre sonra kendi doğal akışıyla bize ihtiyaç duymaz hale gelecektir.

Permakültür tasarımı şehirlerde, sitelerde, ortak mekanlarda, evlerimizde, okullarda da uygulanabilecek pek çok farklı yöntemi içeriyor. Okullarda, evlerde gri atık sular, okul ve ev bahçelerinde sulamada tekrar tekrar kullanılabilir, yağmur suları depolanabilir, yiyecek artıklarıyla kompost yapılabilir ve toprak oluşumu izlenebilir. Biliyoruz ki doğada hiçbir şey atıl ve çöp değildir. Eminim gençler ve çocuklar kırmızı solucanın yiyecek artıklarını nasıl verimli organik humus toprağına dönüştürdüklerini görmek isteyeceklerdir. Evcil hayvan olarak kedi, köpek ya da balığın yanında kırmızı solucan niye olmasın?

Doğayı zorlayan kendini zorlar. Onunla uyum içinde olmanın yolunu araştırmalıyız. Bütünlüklü birey olmanın yolunu öğrenmeli ve çocuklarımıza öğretmeliyiz. Çok yönlü, çeşitliliğe saygı duyan, toplum bilinçliliklerini, bilgilerini paylaşan bireyler bu evrende güvende kalacaklardır. Böyle bir dünyada yaşamak ve çocuklarımızı yaşatmak istiyor muyuz? Peki başka ne yapabiliriz? banu@kuraldisi.com

Ankara'da Bir Halk Destekli Tarım Projesi: Güneşköy - Bahçemiz

Güneşköy, aktif çalışmaların başladığı 2002 yılından bu yana, yalnız Ankara için değil bütün Türkiye ve hatta bütün dünya için, doğayla uyumlu üretim ve yaşam pratiklerine yönelik katılımcı çalışmaların önde gelen örneklerinden biri oldu.

Kimisi Hisarköy'deki 70 dönümlük arazisinde, kimisi şehirde, ama hepsi de doğayla uyumlu ve barışçı bir toplum vizyonuna yönelik çok sayıda proje, atölye çalışması, üretim ve paylaşım gerçekleşti. Bunlar arasında

- Ekolojik tarım çalışmaları,
- Biyoyakıt ve Güneş Serası gibi model uygulamalar,
- Ekolojik arazi restorasyonu ve ağaçlandırma çalışmaları
- Kerpiçten kulübe, saman balyasından ev gibi ekolojik mimari çalışmaları,
- Hisarköylü çocuklarla atölye çalışmaları, Hisarköy halkıyla ekolojik üretim konusunda bilgilendirme sohbetleri ve köyde organik tarıma geçişin sağlanması gibi yerele dönük çalışmalar dışında, Güneşköy'ün alt çalışma gruplarının ve bireylerinin gerçekleştirdiği çalışmalar
- Tekel İşçileri direnişine, Anadolu'yu Vermeyeceğiz hareketine verilen destekler,

Güneşköy Kooperatifi 2000 yılında kurulmuş. Elmadağ İlçesi yakınlarındaki Kılıçlar Beldesine bağlı Hisarköy'de yer alan arazisindeki çalışmaları ise 2002'de başlamış. Ekolojik yaşam pratiklerinde Hisarköylülere ve hepimize örnek olmuş bir girişim. Avrupa Ekoköyler Ağı'nın (GEN Europe) üyesi olan Güneşköy'ün çalışmaları devam ediyor: Her hafta yaklaşık 70 aileye organik sebze kutusu ulaştıran Bahçemiz Projesi, biyoyakıt ile çalışan traktör, güneş serası ve güneş ocakları bunlardan birkaçı.

- Toroslar'da ve Anadolu'nun diğer köşelerinde Kültür Köyleri oluşturma çalışmaları,
- EDE (Ekolojik Tasarım Eğitimi) çalışmaları,
- "Dragon Dreaming" ve Onarıcı Çemberler gibi, ortak niyetli topluluklara yönelik, kolektif çalışma, iletişim ve sorun çözme yöntemlerini teşvik eden çalışmalar

ve mutlaka burada atlamış olduğumuz daha birçok girişim var. Güneşköy'de ve çevresinde doğan, orada filizlenen pek çok fikir ve etkileşim bambaşka yerlerde meyveler verdi: Permakültür çalışma grupları, Ankara ve İstanbul'da EDE iletişim ve çalışma grupları, Kardeş Bitkiler gibi yeni katılımcı ekolojik köy girişimleri...

Güneşköy'ün çalışmaları arasında, 2006 yılından bu yana her yıl (planlama, üretim ve dağıtım aşamalarındaki büyük zorluklara ve zaman zaman sezonun zarar edilerek kapatılmasına karşın),

kararlılıkla, toprağı ve insana duyulan sevgiyle sürdürülen **Bahçemiz Projesi**'nin ayrı bir yeri var. Her yıl ortalama 70 destekçi ile yürüten bu proje, ekolojik yaşam çalışmalarında katılımcılığın en güzel örneklerinden biri. Permakültür ilkeleri ve organik tarım uygulamaları çerçevesinde düzenlenen bostan alanı, Hisarköylülerin organik tarıma geçişi için de örnek teşkil etti. Proje sayesinde yıllardır Ankara'daki pek çok insan kendileri, aileleri, çocukları için doğal, besleyici ve sağlıklı gıdalara erişim sağladı. Üretim sezonu boyunca Güneşköy arazisine düzenlenen ziyaretler sırasında, kent insanları toprağı dokunma, sebze üretim süreçlerini bizzat gözlemleme ve katılma şansı buldu.

Güneşköy'le ilgili daha fazla bilgi, blog yazısı ve fotoğraf için: <http://www.guneskoy.org.tr>

Güneşköy'deki çalışmaları izlemek, katılmak, sürecin bir parçası olmak için Güneşköy e-posta iletişim listesine (yahoo group)

Kentsel Tarım Etkinlikleri

Açık alanlarda veya yüksek tünellerde sebze üretimi

Akuaponik sistem (aquaponics) — Geleneksel akuakültür ile hidroponik (suda bitki yetiştirme) sistemi simbiyotik bir ortamda birleştiren sürdürülebilir bir gıda üretim sistemi (sustainable food production system).

Altta su tankında balıklar, üstteki kerevette yeşil yapraklı sebzeler yetiştirilmekte. Tankda balıkların dışkılarıyla gübrelenen su, kerevete çıkarak ordaki bitkileri besliyor, bitkiler ise balıkları besliyor. Böylece kapalı bir sistem içinde hem balık hem de sebze üretilebiliyor.

Vermikültür - veya vermikompostlama — Solucan kullanarak yapılan kompostlama. Kompost yapmak üzere toplanan organik atıkların içine konan solucanların gübreleri sayesinde besin değeri yüksek (nutrient-rich) organik gübre ve toprak düzenleyici (soil conditioner) elde etme yöntemi.

Meyve Ağaçları

Kompostlama — Organik atıkları anaerobic çürütme yoluyla gübreye dönüştürme.

Diğer küçükbaş hayvanlar

Alternatif Enerji Üretimi

Bağcılık

Akuakültür (aquaculture) - su tanklarında balık ve diğer kabuklu deniz ve tatlısu mahsullerini yetiştirme

Güneş ve rüzgar enerjisi

Hidroponik sistem - Topraksız tarım metodu. Bitkilerin su içinde mineral besin çözeltileriyle beslenerek toprak kullanmadan yetiştirilmesi.

Biyo-yakıt üretimi

Kentsel Tarım Nedir?

Gül Gülyüz

"Kentsel tarım" oldukça yeni bir deyim. Oysa tarım yüzyıllardır dünyanın her yerinde kentlerde yapılmakta. Dünyadaki ilk kentsel yerleşmelerde insanlar her türlü ürünü kendileri yetiştirmektedir. Kentler büyüdükçe, yeni endüstriler gelişip yapılaşma arttıkça kent içinde tarım yapacak toprak azaldığından tarım faaliyetleri kırsal alanlara kaydı. Kentler ve kırsal alanlar değişik ekonomik sektörlerde ihtisaslaşmaya başladı ve kır-kent ayrımı giderek derinleşti. Buna rağmen, ufak çapta da olsa tarım her zaman, her yerde, her büyüklükteki kentte varlığını göstermiştir. O nedenle "kentsel tarım" deyimini çelişkili bir deyim olarak görülmemeli.

Günümüzde dünyanın dört bir tarafına hızla yayılan kentsel tarım, önceki geleneksel tarım uygulamalarından oldukça farklı. Kentsel tarım yalnızca toprağı ekip biçme ve hayvan yetiştiriminin ötesinde

besin sisteminin her aşamasını içeren bir etkinlik olarak görülmekte. Bir başka deyişle, kentsel tarım pek çok etkinliği içeren karmaşık ve tanımlanması zor bir olgu. Bu nedenle kentsel tarımı tanımlamaktansa, özelliklerini sıralamak daha yerinde olacak:

Yoğun üretim: Kentlerde büyük tarlalar bulunmadığından, ekinler küçük alanlarda yüksek verim sağlayan yoğun üretim teknikleri uygulanarak yetiştirilmekte.

Organik ürün: Yüksek verim için kimyasal maddeler, suni gübreler, hormonlar kullanılmıyor. Kentsel tarımın çok önemli bir özelliği her türlü üretimin "organik" olması.

Kompostlama: Ekinlerin organik olarak gerekli besin maddelerini alabilmesi için uygulanan en önemli metod, kompostlama yoluyla toprağın kalitesini

arttırmak. Her türlü yiyecek artığı, doğal gübre ve organik olan diğer maddelerle kompostlama işlemi yapılıyor.

Yerel kaynak kullanımı: Doğal ve insan yapımı kaynakları ve işgücünü, içinde bulunduğu kentten elde etmekle yerel ekonomiye fayda sağlamak amaçlardan biri.

Ürün işleme: Gerek hasat edilen ürünler, gerekse hayvan ürünleri doğrudan tüketimden yanısıra, işleminden geçirilip katma değerli ürün haline getirilip satılmakta. Bu sayede kentsel çiftçi çok daha fazla para kazanabiliyor.

Direkt pazarlama: Taze ürün yemek isteyen kent halkı için kentsel tarımı çekici yapan bir diğer özellik, ürünlerin doğrudan tüketiciye satılması. Ürünün tarladan tabağına geliş zamanı kısaldığından olgun

hasat edilen ürünler hem tarladan hem de doğrudan tüketiciye ulaşarak satışta görülmekte. Satışlar aracısız yapıldığı için kazancı yüksek oluyor. Kentin sosyolojisi için bu unsur bu.

Adaletli dağıtım: Üretici tüketici arasındaki ilişkiyi düzenleyen bir unsur olan, ürünün sahibi olabilmekte. Özellikle organizasyonların ürettiği tarımsal ürünlerin hayvani gıdalar sosyal yardımlaşma kuruluşları tarafından almaya gücü yetmeyen kentlilerin sağlıklı ürünlerle beslenebilmesi için bu unsur bu.

Yıl boyu üretim olasılığı: Pazarlama ve tüketim tünelleri kullanıldığından aylarında değil, yıl boyu yap

Kentsel Tarım Nerelerde Yapılabilir?

Kentsel tarımın yapılamayacağı yer yok gibi birşey. Türlerinin ve tekinliklerinin çeşitliliğinden ötürü çok değişik ortamlarda, hatta şaşırtıcı derecede ilginç yerlerde kentsel tarım yapılmakta.

Sera ya da yüksek tünellerde

Büyük sanayi ya da ofis binalarının çatılarının

Parklarda

Balkonlarda saksılarda

Kent içindeki boş

Evlerin bahçelerinde

Ambar ya da depoların içinde

Kentsel tarımın birçok türü var. Kentsel alanlarda bitki ve hayvan yetiştirmeye ilgili hemen hemen her etkinliğin kentsel tarım olarak

tanımlandığı göz önüne alındığında, çeşitlilik kaçınılmaz. Bu etkinlikler çeşitli boyutlarda, biçimlerde ve değişik amaçlar için yapılmakta. Pencere kenarına konan bir küçük saksıda evde tüketilmek üzere maydanoz yetiştirmekten, kar amacıyla şarap üretmek için ekilen üzüm bağlarına kadar kentte yapılan her tür etkinlik bir çeşit kentsel tarım türü.

Genel olarak kentsel tarım, yapıldığı yer ve amaca göre birkaç tür altında toplanabilir:

Ev bahçeleri: İnsanların evlerinde kendi tüketimleri için üretim yaptıkları bahçe. Bu bahçelerde genellikle çeşitli bitkiler, tavuk, arı kovanı, hatta koyun ve keçi gibi hayvanlar yetişmekte. Pencere içinde bir kutuda ya da balkonda yağ tenekesi veya saksıda yetiştirilen ürünler de bu gruba katılabilir. (Giderek kaybolmaya yüz tutmuş olsa da, Ankara gecekonduların bahçelerinde hem bitki, hem de kanatlı ya da küçük-büyük baş hayvan

yetiştirilmesi, oldukça yaygın olarak görülen bir durumdur. Ancak bunun bir "kent" tutumu olmaktan çok "kırsal köken ile bağın korunması" biçiminde yorumlanması daha doğru olacaktır.)

Toplum bahçesi içindeki parseller: İnsanların kendi tüketimleri için resmi (genellikle belediyeden) veya özel bir kuruluştan kiraylıp ürün yetiştirdikleri değişik büyüklükteki parseller. Genellikle bir toplum bahçesi içinde yer alan ve çoğunluğu 2x2 ile 15x15 metre arasında olan bu parsellerde kişiler ve aileler, ilkbahardan sonbahara kadar gıdasal ürün veya çiçek yetiştirebilmekte. (1990'lı yıllarda Ankara Büyükşehir Belediyesi de bu projeyi denemişti.)

Toplum ya da mahalle bahçeleri: Belli bir topluluk ya da mahalleli tarafından imcece usulüyle ekilip biçilen ve ürünleri topluluk üyeleri tarafından tüketilen bahçe.

Okul bahçeleri: Okulların bahçeleri içinde öğrencileri eğitmek ve sebze ve meyve yetiştirmeyi öğretmek amacıyla oluşturulan üretim bahçeleri. (Bu durumda bahçeleri betonlaştırıp otopark yapmaktan vazgeçmek gerekecek elbette.)

Kentsel Tarım Türleri

Gösteri veya deneme bahçeleri: Genellikle bir araştırma merkezi ya da bir kamu kuruluşunun araştırma amacıyla veya halka çeşitli ekinlerin nasıl üretildiğini göstermek için oluşturduğu bahçe.

Kurumsal bahçeler: Hastane, hapisane, üniversite (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi gibi), ya da işyerlerinin bahçesinde bu kurumlarla bağlantısı olan kişiler tarafından hobi, terapi, ya da eğitimsel amaçla gıda maddesi yetiştirilen bahçeler.

Yenilebilir peyzaj: Kamuya ait veya özel bahçe ve arazilerde, yol kenarlarında ve parklarda gıda üreten bitkilerin süs amacıyla kullanılması. Peyzaj unsuru olarak kullanılan bu bitkilerin meyveleri yenilebiliyor. (Bu tür örnekler Ankara'da değil ama daha küçük Anadolu kentlerinde görülebiliyor)

Girişimci kentsel çiftlikler: Kar için veya kar amacı gütmeyen işletilen ve tarımsal faaliyetlerin yer aldığı ticari işletme sayılan çiftlikler. Bu tür çiftlikler kentsel tarımın en ciddi örnekleri. Düzenli bir şekilde üretim yapılan bu çiftliklerde çeşitli bitkilerin yanı sıra, küçük hayvanlar, bal, yumurta, balık üretimi ve daha pek çok etkinlik yer almaktadır.

ze hem lezzetli oluyor. ci kadar üretici de fayda apıldığından üreticinin el tarımı teşvik edici bir

keticiye doğrudan satış dağıtımında da söz kar amacı olmayan ze meyve, sebze veya m olarak dağıtılıyor. ven insanlar da bu sayede nmekte.

ek çok kentsel çiftlikte dan, üretim yalnızca yaz lılabilmekte.

Doğa ve İnsan Dostu Bir Tarım Sistemi Mümkün Mü?

Tayfun ÖZKAYA *

20. yüzyıl ortalarından itibaren hayvansal üretim, bitkisel üretimden kopmaya başladı. Hayvanlar kapalı ve sıkıştırılmış binalarda beslenmeye başlandı. Diğer yandan hayvancılık işletmeleri bitkisel üretimden koparılınca nöbetleşmeye giren yem bitkileri ve baklagiller yetiştirmek gereksizleşti. Bunun bitkisel üretim üzerindeki etkileri yıkıcı oldu. Tek ürün (monokültür) sistemi yoğunlaştı. Bu varılan son durumda tarım sistemi artık hayvancılığı da kapsayarak endüstriyel tarım (industrial agriculture) olarak adlandırılmaya başladı.

Endüstriyel tarımın yarattığı sonuçlar olumsuz olmuştur. Kimyasal gübre üretmek, taşımak ve uygulamak için büyük bir enerji kullanılmaktadır. Kimyasal gübre ve ilaçlar büyük bir çevre kirliliği yaratmıştır. Sular kirlenmiştir. Toprak organik maddece fakirleşmiş, kimyasal gübreler topraktaki faydalı mikro organizmaları öldürmüştür. Bu ise zararlı organizmaların hâkim olmasını kolaylaştırmıştır. Kimyasal gübrelerle otlar daha hızlı gelişmiş, bu defa bunları öldürmek için herbisitlere (ot öldürücülere) ihtiyaç artmıştır. Tohum şirketlerinin de etkisi ile biyoçeşitlilik azalmıştır. Bunların birleşik etkisi ile bitki hastalık ve zararlıları çoğalmış, bu defa insektisitler (tarım ilaçları) kullanımı artmıştır. Süreç kendi kendini besleyen bir kısır döngü haline almıştır. Biyoçeşitliliğin de kaybı ve azalması ile bitkisel ürünlerin besleyici özellikleri azalmıştır. Hayvanların kapalı ve sıkıştırılmış ortamlarda yetiştirilmeleri antibiyotik kullanımının artması ile sonuçlanmış, bu da insan sağlığı üzerine olumsuz etkilerde bulunmuştur. Hayvancılıkta da biyoçeşitliliğin azalması insanlar için zararlı mikropların oluşması ve hızlı yayılması için uygun bir ortam yaratmıştır. Büyük tohum şirketlerinin geliştirdiği GDO (genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar) stratejisi, tarımın şirketleştirilmesi sürecinin en yeni halkası olmuştur. Bu sayede geniş bölgelerde ekilecek, dolayısıyla biyoçeşitliliği yok edecek, mülkiyet hakları sistemi ile korunmuş tohumların teknolojik yollarla ıslah edilmesi süreci başlamıştır. Geliştirilen bu çeşitler kısa vadede daha fazla verim getirebilen, ancak bunun için daha fazla su, kimyasal ilaç ve kimyasal gübre kullanımı gerektiren, çoğu zaman lezzetsiz ve besleyicilik değeri düşük, insan sağlığına zararlı ürünler verirler.

FAO'ya göre son elli yılda dünyadaki tohum çeşitlerinin %75'i yok olmuştur. ABD'de lahana çeşitlerinin %95'i, mısır çeşitlerinin %91'i, bezelye çeşitlerinin %94'ü, domates çeşitlerinin %81'i kaybolmuştur. Vandana Shiva, "Çalınmış Hasat" kitabında, Hindistan'da bir zamanlar 200 bin civarında olan pirinç çeşidi sayısının "yeşil devrim" denilen endüstriyel tarım döneminde, ekimi yaygın olarak yapılan 12 çeşide kadar düşmüş olduğunu anlatır. Endüstriyel tohumlardan elde edilen sebze ve meyvelerin besleyici özellikleri konusunda bilgileri

derleyebileceğimiz çeşitli araştırmalar dünyanın değişik ülkelerinde yapılmıştır. Mayer, İngiltere'de yaptığı araştırmada 1930'da ve 1980'de Tarım Bakanlığının gerçekleştirdiği sebze ve meyvelerin mineral madde değerlerini içeren araştırmaların sonuçlarını karşılaştırmıştır. Buna göre 50 yıllık bu sürede sebzelerde kalsiyum, magnezyum, bakır ve sodyumda, meyvelerde ise magnezyum, demir, bakır ve potasyumda önemli düzeylerde gerilemeler oluşmuştur. Endüstriyel tarım; toprak, su, tarım ürünlerinde yarattığı kirlenme ile hem dünyada hem de ülkemizde yaşam üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Grain adlı kuruluşun bir çalışmasında sera gazlarına gıda sistemin bütün olarak katkısı hesaplanmıştır. Doğrudan tarımsal üretim sera gazlarının %11-15'inden sorumludur. Ancak sera gazlarının üretiminde arazi kullanımındaki değişiklikler ve ormansızlaşmanın %15-18, gıda ürünleri işleme, taşıma, paketleme ve perakende satışın %15-20, atıkların ise %2-4 payları vardır. Toplam olarak endüstriyel gıda sisteminin sera gazları üretimindeki payı %44-57 arasındadır. Bu şekilde endüstriyel tarım sürdürülemez durumdadır.

Gerek tarım ürünlerinin işlenmesi gerekse tarımsal üretimde büyük bir yoğunlaşma şirketler için kaçınılmaz olmuştur. Kimyasal gübre, tarım ilaçları, şirket tohumları hep monokültür ve biyoçeşitlilikte gerileme ile pazar alanı bulabilirdi. Tarımsal üretimde işçinin kontrolünün zor olması, monokültürü, biyoçeşitlilikteki kaybı ve mekanizasyonda aşırı gelişmeyi zorunlu kılmakta idi. Sebze ve meyve üretiminde işgücünü tasfiye etmek zor olduğu için de bu alanda anlaşmalı tarım çare oldu. Bu gelişmelerin yoğunlaşması için tarım politikalarında da değişiklik şarttı.

1980'lerden sonra özellikle ABD'de büyük gıda şirketleri oligopol piyasa yapısını kurmuşlardı. Örneğin 2005 yılında en büyük dört firmanın ABD piyasasındaki payları sığır eti paketlemede % 83,5, domuz eti paketlemede % 64, piliç eti üretiminde % 56, un üretiminde % 63, perakende gıdada % 46, ethanol üretiminde (otomobil yakıtı için alkol) % 41, hayvan yeminde % 34 idi.

Dünyanın en büyük on tarım ilacı şirketi pazarın %89'una sahiptir. Daha da ilginç olanı belli başlı şirketlerin bu alanların birçoğunda aynı anda faaliyet göstermekte olmalarıdır. Örneğin tohum ve tarım ilacı pazarındaki ilk onda bulunan şirketlerden dördü aynı firmalardır.

Uygulanan tarım politikaları nedeniyle gelişmekte ve geri kalmış ülkelerde tarım üreticileri rekabet edemiyorlar ve ülkeleri bu ürünleri ithal etmek zorunda kalıyorlar. İthalatı

kolaylaştırmak için ise Dünya Ticaret Örgütü kararları veya IMF ve Dünya Bankası ile yapılan anlaşmalar ile gümrük vergileri düşürülmekte ve bu alanlarda çalışan devlet kuruluşları özelleştirilmektedir. DTÖ Uluslararası Tarım Anlaşması büyük tarım şirketlerinin çıkarlarını yansıtmaktadır.

Bu gidişin sonu yoktur. Gerek endüstriyel tarımın dayandığı petrolün tükeniyor olması, gerek toprak ve su başta doğal varlıkların tükenmesi, gerekse de bir yandan obezite ile boğuşan bir kesim diğer yandan ise aç, kötü beslenmiş ve topraksız, işsiz kesimin oluşturduğu sosyal ve ekonomik sorunlar çıkışın olmadığını göstermektedir.

Endüstriyel tarıma karşı alternatif olarak görülen organik tarım da büyük girdi ve pazarlama şirketlerinin denetiminde ilerlemekte ve hem ekolojik yön hem de sosyal yön darbe almaktadır. Çoğu organik ürüne şirketlerin ödediği fiyat konvansiyonel ürünler fiyatına düşmüştür. Organik tarımda çiftçilerin yerel olarak yapabileceği ilaçlar yerine daha da pahalı organik şirket ilaçları yaygınlaşmaktadır. Buna karşılık süpermarketlerde organik ürünler konvansiyonel ürünlerin dört misli fiyata satılabilmektedir. Organik tarımda yerel tohumların kullanılmasına yönelik çabalar çok cılızdır. Bu gidiş iyi değildir.

Bütün bu olumsuz gelişmelere karşı ülkemizde de akademisyenler, profesyoneller, çiftçiler ve halk bir araya gelip çalışırlarsa olumsuz gidişi yavaşlatıp tersine çevirmek, doğa ve insandan yana bir gerçek yaratmak olasılığı vardır. Bilimsel bilgi ile çiftçilerimizin yüzyıllardır uyguladığı yerel bilgiyi bir araya getirerek çiftçiye sunmak için ortak bir çabaya ihtiyaç vardır. Sosyal ve ekonomik açıdan ise süpermarketler ve şirketlerin hegemonyasına karşı kooperatifler ve topluluk destekli tarım gibi alternatif kanalların araştırılması, tanıtılması ve yaygınlaştırılması acil ihtiyaçtır. Doğa ve insan dostu bir tarım için gerekli olan tarım politikasının ortaya konulması ve bir karşı hegemonya oluşturulması için de ciddi ortak çalışmalara ihtiyaç vardır.

* Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım ve Ekonomisi Bölümü öğretim üyesi, Tarım Ekonomisi Derneği Başkanı, Ege Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

tayfun.ozkaya@ege.edu.tr

'Gerçek Gıda'ya Erişmek İçin...

Artık pek çoğumuz, endüstriyel gıda sektörünün sunduğu ürünlerin biz insanlar ve gezegenimiz üzerindeki etkileri konusunda yeterince bilgiye ve sezgiye sahibiz. Market raflarından edindiğimiz ürünlerin çoğunun insan sağlığına zararları, üretim süreçlerinin doğada ve toplumsal yapıda yarattığı tahribat hakkında, korkutucu ama gerçek bilgileri paylaşmaya devam ediyoruz. Bazılarımız yıllardır bu konuda farkındalık oluşturmak için uğraşiyor, toplantılar düzenliyor, politik düzlemde çalışmalar yapıyor. Bunların hepsi gerekli, ancak yeterli değil! Gerçek değişim ancak yaşam pratiklerimizi değiştirmemizle, örgütlü çözümler üretmek yolunda bilinçli tercihlerimizi hayata geçirmemizle mümkün olacaktır. Bu yolda yapabileceğimiz şeyler konusunda önerilerimiz var:

- Doğal ürünlerin önünüze gelmesini beklemeyin. Bunları aktif bir şekilde arayın, bulun ve edinin. Siz talep etmedikçe,

erişmek için mücadele etmedikçe kimse doğal gıdaları önünüze getirip sunmayacaktır.

- Olabildiğince yaşadığınız yerin yakın çevresinde üretilen ürünleri tüketin. Mümkünse nereden geldiğini bildiğiniz ürünleri kullanın.

- Bölgenizde örgütlenmiş olan aracsız ürün erişim gruplarından birine katılın, yoksa oluşturulmasında etkin rol alın. Böylece güvenilir çiftçilerden toplu siparişler yapabilir, gerektiğinde çiftliklere ziyaretler gerçekleştirebilirsiniz. Çiftçilerle birebir temas kurabilir, uygun nakliye seçeneklerini birlikte belirleyerek onlardan ürün temin edebilirsiniz.

- Güvendiğiniz üreticilerle anlaşmalar yapın. Kendinizin, ailenizin, işyerinizin (restoran, yuva, anaokulu vb.) sezonluk ihtiyaçlarını belirleyip, bir veya daha fazla çiftçi ile birlikte hareket edin.

- Elinizden geldiğince kendi sebzelerinizi üretin. Bir pencere

önü, bir balkon, bir bahçe, küçük ölçekte de olsa ailenizin ihtiyacını karşılayacak kadar yiyecek üretmenize olanak verecektir.

- Hazır yiyecekler satın almak yerine, yemeklerinizi olabildiğince kendiniz hazırlayın. Un, şeker, pekmez, yağ, vs. gibi temel malzemelerin mümkün olduğunca doğal ve sağlıklı olanlarını tercih edin.

- Market alışverişi yapmanız gerektiğinde iyi bir etiket okuyucu olun. Her şeyi hemen alıp çantanıza atmayın. Ürünün menşei neredir, içinde neler vardır, raf ömrü dolmuş mudur? Olabildiğince az işlenmiş, üretim zinciri kısa olan ürünleri tercih edin. Üründe katkı maddeleri ve koruyucular var mıdır? Bütün katkı maddelerinin niteliklerini bilmeseniz de, genel olarak bunların olmadığı veya görece az olduğu ürünleri tercih edebilirsiniz.

- Gerçek gıdaya erişimde belirli bir maliyet artışını göze alın. Önceliklerinizi belirleyin ve bazılarını değiştirmeye hazır olun.

Ankara'da Bir Eko-Tüketici Örgütlenmesi: "Doğal Besin, Bilinçli Beslenme" Grubu

Ankara'da 2009'dan bu yana etkinlik gösteren bir bilinçli tüketici topluluğu var: "Doğal Besin, Bilinçli Beslenme" (kısaca DBB) grubu. Doğa-dostu yöntemlerle üretilen sağlıklı besinlere aracısız şekilde ulaşmak isteyen ve bunun için sorumluluk alan bireylerin oluşturduğu bir birliktelik. Aşağıda, grubun etkin katılımcılarından biri olan Ceyhan Temürcü ile yaptığımız bir söyleşi var.

SolFaSol: Organik ürünlere pek çok yerden erişilebiliyor. DBB bunun ötesinde ne sağlıyor?

CT: DBB'nin amacı organik ürün temini değil. Öncelikle, organik ürün sertifikası bizim için önemli bir gösterge değil. Bizler iki şey arıyoruz. Birincisi; organik tarım standartlarının altında olmayan -yani sistemik kimyasalların kullanılmadığı- ama mümkün olduğunca bunun daha ötesinde doğaya, biyoçeşitliliğe ve insan sağlığına saygılı yöntemlerle üretilen ürünler. İkincisi; aracısızlık. Öncelikle satışta aracısızlık; yani ürünlerin doğrudan üreticisinden ya da bir yerel kolektif söz konusuysa bu kolektiften edinilmesi. Bir de güven konusunda aracısızlık; yani bir üreticinin gerçekten de temiz ve güvenilir üretim yaptığı konusunda alıcıların kişisel olarak güven duyması.

SolFaSol: Peki grup üyeleri kime güvenip kime güvenemeyeceklerini nereden bilecekler?

CT: Bizim DBB içinde yaptığımız şey, doğal üretim yapma iddiasında olan kişi ya da çiftliklerin tanıtılmasına, onlarla sağlıklı bir iletişim kurulmasına ve üretim alanlarının ziyaret edilebilmesine olanak sağlamak. Bir üretici, gruba dahil olmak istediğinde bize, üretim yöntemlerini ve doğaya yaklaşımını anlatan bir yazı iletiyor. Zamanı ve imkanları elverdiği ölçüde üyelerin sorularına cevap vermeyi ve üretim alanlarını ziyarete açmayı taahhüt ediyor. Bir süre sonra e-posta listesi ve birebir temaslara ortaya çıkan etkileşim, üyeler arasında otokontrol mekanizmalarının sağlıklı bir şekilde işlediği bir yakınlık ortamı doğuruyor. Grup üyeleri üreticilere sorularını sorabiliyor, varsa kuşkularını veya rahatsızlıklarını paylaşabiliyor.

Bunun ötesinde bir üreticiye güvenip güvenmemek, ürünlerini ve veya fiyatlarını beğenip beğenmemek tamamen alıcıya kalmış. Sonuçta bir şeye güvenip güvenmemeyi, bir kişinin kendisi dışında, onun yerine kim yapabilir ki?

Herhangi bir üreticinin grubun ilkeleri dışında hareket ettiğine yönelik bir şüphe varsa üyeler kişisel olarak veya bir araya gelip bunu ortaya koyabilir. Eğer gerçekten bir sorun varsa, grup yöneticileri gruba danışarak bu üreticileri gruptan çıkarma yetkisini kullanabilir.

SolFaSol: Grup yöneticilerinin rolü nedir?

CT: DBB katılımcı ve sorumluluğun paylaşıldığı bir yapı olduğu için, yöneticilerin asıl işi düzenleyici normların belirlenmesine yardımcı olmak ve bu normları uygulamaya koymak. Örneğin katılım ve işleyiş ilkelerinin belirlenmesi, ilkeleri kabul eden kişilerin ve üretim koşullarını sağlayan üreticilerin e-posta listesine dahil edilmesi, zaman zaman da toplu siparişlerin koordinasyonu. Şu anda grup yönetimini üç kişi paylaşıyoruz: Ben, Cemal ve Funda. Bu sayıyı 5 ya da 6 yapıp periyodik olarak grup oylamasıyla belirlemek gibi bir düşüncemiz var.

SolFaSol: DBB pratikte ne tür işler yapıyor?

CT: Toplu siparişler organize ediyoruz. Siparişlerimizi mümkün olduğunca ortak adreslere yönlendirerek üreticilerin işini kolaylaştırıyoruz. Bu sayede hem finansal hem de çevresel yönden nakliye maliyetimizi de azaltıyoruz.

Üreticilerimiz toplu teslim noktalarına gelen her ürünün üzerine tek tek alıcıların adını yazıyor. Ürünlerini buradan alanlar ürün bedellerini doğrudan üreticinin hesabına gönderiyorlar. Kargo bedelini de kendi aramızda orantılı paylaşıyoruz. Hiçbir şekilde aracılık olmadığı için bütünüyle yasal bir etkileşim gerçekleşmiş oluyor: Ürünler doğrudan alıcılara, ürün bedelleri de doğrudan üreticilere gidiyor. Yeterince büyük bir siparişimiz varsa ürünleri bireysel olarak adresimize de isteyebiliyoruz.

SolFaSol: DBB açısından erişilebilen ürünlerin, pek çok yerde reklamı yapılan "köy ürünleri"nden farkı ne?

CT: Büyük şehirlerde yaşayan bizlerin gıdaya erişim konusunda önemseyemediğimiz noktalardan biri, üretim, depolama ve dağıtım aşamalarında kullanılan sağlığa zararlı maddeler. Market raflarından erişebildiğimiz ürünlerin -meyve sebze olsun, işlenmiş ürünler olsun - bu yönden güvenli olmayabileceğini; yasal olarak izin verilen tarım ilaçlarının ve koruyucu maddelerin bile bize zarar verebileceğini biliyoruz. Ancak bu noktada çözümün "köy ürünü" adı altında satılan ürünler olmadığını düşünüyoruz. Çünkü ne yazık ki küçük çaplı köy üretimlerinde bazen, endüstriyel tarıma göre çok daha fazla, bilinçsizce ve ölçüsüzce, kimyasal ilaçlar kullanılabiliyor.

Biz DBB olarak yolunu yordamını, yöntemini yaklaşımını, hatta derdini tasasını bildiğimiz, insani ve anlamlı ilişkiler içinde olduğumuz çiftçilerin tertemiz ürünlerini temin etmenin peşindeyiz.

SolFaSol: Doğal tarım, küçük ölçekli çiftçilik dünya nüfusunu doyurabilir mi?

CT: Evet, doyurabilir. Permakültürle ilgilenmiş olanlar, doğal tarım pratikleri içinde olanlar, iyi planlanıp yönetildiğinde, çok küçük arazilerin bile insan ihtiyaçlarını karşılamakta ne kadar cömert olabileceğini bilirler.

Ekolojik mimarlık savunucusu Çelik Erengeçgin'in bir hesabını anımsıyorum. 5 kişilik ailelerin yaklaşık 1600 m2, 3 kişilik ailelerin yaklaşık 1000 m2, tek yaşayanların ise yaklaşık 600 m2 bağımsız yeşil alana sahip bir-iki katlı evlerde yaşamaları halinde bile, Türkiye nüfusunun

tamamının, ülkeyi boydan boya geçen 27 km'lik bir bant içine sığabileceği hesabı aklıma geliyor. Permakültür uygulamaları bizlere bu büyüklükte yeşil alanlarla neler yapabileceğimizi öğretmişken, "çok kalabalık olduğumuz, gen teknolojisiyle desteklenmiş endüstriyel tarım olmaksızın gezegenin bu nüfusu besleyemeyeceği" savının ne kadar yanıltıcı olduğunu görebiliriz.

Birleşmiş Milletlerin 8 Mart 2011 tarihinde yayınladığı "Agro-ecology and the Right to Food" (Tarımsal Ekoloji ve Gıda Hakkı) raporundan da söz etmekte yarar var. Rapor, endüstriyel gıda üretiminin uzun vadede dünya nüfusunu

besleyemeyeceğini, tersine açlığı, kaynaklardaki tükenmeyi ve iklim değişikliğini artıracaklarını açıkça ortaya koyuyor. Üstelik, ekolojik tarımın uzun vadede konvansiyonel tarıma göre daha fazla verim sağladığını; dünyanın en fazla açlık yaşanan bölgelerinde küçük ölçekli, sürdürülebilir tarıma geçişin gıda üretimini iki katına çıkarabileceğini öngörüyor.

SolFaSol: Doğal ürünler marketteki karşılıklarına göre pahalı değil mi?

CT: DBB ağındaki ürünler için bu genellemeyi yapmak zor. Ama pek çok durumda evet, daha pahalı olabiliyor. Bunun kaliteyle, üretim yöntemleriyle, taleple ilgili nedenleri var. Ama anahtar nokta şu: marketlerden eriştiğimiz konvansiyonel tarım ürünlerinin, işlenmiş gıdaların ve hele de hazır yiyeceklerin fiyatları, "gerçek gıda" olamayacak kadar ucuz. Şirketler ve dağıtım ağları bu "ucuzluğu" çiftçileri ve doğayı sömürerek, ürünlerin raf ömrünü insafsız yöntemlerle uzatarak başarıyorlar. Kısaca; maliyetleri dışsallaştırarak. Bu maliyetler arasında küçük ölçekli çiftçiliğin yapılamaz hale gelmesi sonucu köylerin boşalması, biyoçeşitliliğin kaybı, doğal yapıların ve döngülerin tahribatı ve insanların sağlığı gibi "küçük" ayrıntılar var.

Ancak, gelir adaletsizliğinin korkunç boyutlarda olduğu dünyamızda ve ülkemizde doğal ürünlere erişimin görece zor ve genellikle daha pahalı olması önemli bir sorun. Bu noktada sertifikasyona bağlı organik ürün sisteminin çözüm olmayacağı aşikar. Ama aracısız doğal ürünlere talebin artması durumunda fiyatların orta ve uzun vadede düşmesi beklenebilir.

Ben kişisel olarak, doğal tarım bilgisi Masanobu Fukuoka'nın, herkesin kendi yiyeceğini yetiştirdiği ve birbiriyle paylaştığı bir dünya hayalini paylaşıyorum. Hayal de değil, belki de yakın gelecekteki tek çıkış yolumuz.

SolFaSol: DBB'ye herkes katılabilir mi?

CT: Evet. Doğal besinlere, gerçek gıdaya erişim için sorumluluk almaya, bunun için başkalarıyla ve üreticilerle dayanışma içinde olmaya hazır olan herkes, grubun Katılım ve İşleyiş İlkeleri'ni kabul ettiğini beyan etmesi halinde, e-posta listesine üye olabilir.

Üyelik için en kolay yol <http://ankaradb.wordpress.com/> adresindeki tanıtım sitesini ziyaret etmek. Orada grubun amaçları, ilkeleri ve katılım koşulları var. Üyelik başvurusunun nasıl yapılacağı ise "DBB İletişim Listesi" başlığı altında anlatılıyor.

Tohumdan Sofraya Gerçek Gıda ve Üç Elma Doğal Tarım Çiftliğinin Hikayesi

Söyleşi: Nihal Poyraz Temürcü, Mehmet Onur Yılmaz

Hüseyin Genç, Çankırı-Tatlıpınar Köyü, 1955 doğumlu. Eşi Keziban Hanım ile birlikte Doğanbey Köyü'ndeki Üç Elma Doğal Tarım Çiftliğinde doğal tarım uygulamaları yapıyor. Emekli olduğu 2000 yılından bu yana doğal ürün üreticisi. Genç ailesi ile Ankara'daki evlerinde bir söyleşi yaptık.

Nihal Poyraz Temürcü: Doğal tarımın, temiz üretimin önünde ne tür zorluklar var?

Hüseyin Genç: Son dönemde ülkenin bütün kırsal alanlarında yoğun bir boşalma var. Köylerde yalnızca yaşlılar kalıyor. Örneğin köyümüzde çocuk yok, okullar kapalı. Kırsalda çocuğun nesli tükeniyor. Ülke genelinde büyük arazilere tek ürün,

örneğin sadece ayçiçeği ya da sadece patates ekiliyor. Tek tür ekim (monokültür) sanayiye yönelik, ticari dağıtım ağlarına yönelik, endüstriyel hayvancılığa yönelik bir tarım sistemidir. Öncelikli hedefi, çoğu zaman da tek hedefi para kazanmaktır.

Bu süreçte nesilden nesle aktarılan bilgiler de kayboluyor. Gençler tohumu tanımıyor, bitkiyi tanımıyor, tarlanın ne zaman nasıl işleneceğini bilmiyor. Geleneksel tarım, geleneksel kültür, on binlerce yıl öncesinden süzülen bilgiler kayboluyor.

NPT: Mesela Hüseyin Ağabeylerin üzerinde durduğu Hitit ekmeği vardır; hangi unla ve nasıl yapıldığını deneyimle öğrenirsiniz.

HG: Şimdi bu bilgilerin yerine ulusal ve ulusötesi şirketlerin bilgileri geliyor.

Mehmet Onur Yılmaz: Peki bu yeni bilgilerin geleneksel, yerel bilgilerden farkı nedir?

HG: Bilgi ticarileşmiş oluyor artık. Ticaretin amacı da kârdır; ürünler maksimum kar elde edebilecek şekilde üretiliyor. Oysa gıda üretiminde asıl amaç kar değil beslenmektir, yaşamaktır. Köylerimizde kaybolmakta olan işte bu temel yaşam bilgisidir; her yörenin şartlarına uygun bir bilgi birikimi. Şimdi ne oluyor? Bilimsel olarak yutturdıkları bilgilerle üretilen ürünler ortaya çıkıyor. Soya fasulyesi katkılı sözde et ürünlerinden tut, sayısız özel katkı maddesine kadar. Tabii soya fasulyesini kötüleyemeyiz, güzel bitki ama ticarileşme sürecinde genetik yapısı tamamen bozuluyor, sahte gıdaların ana maddesi haline geliyor. Şekerin

durumu da benzer; mısırın içinde dururken insana zarar vermiyordu, ama çeşitli işlemlerle ondan elde edilen modifiye şeker bize zarar verir hale geliyor. Üstelik şimdi mısırın da genetik yapısı bozuluyor; bunun hayvan yemi olarak kullanılması da bizleri olumsuz etkiliyor.

NPT: Kırsaldaki insansızlaşmanın temelinde neler var?

HG: Bu, kapitalist modelin öngördüğü endüstriyel üretim modelinin bir sonucu. Bir yandan sistemin ihtiyaç duyduğu işgücü ve tüketici kitlesi şehirlerde toplanıyor, bir yandan da şirketlerin büyük tarım arazilerini ele geçirebilmesinin imkanları yaratılıyor. Sistem, kendi kendine yeten yerel toplulukları ortadan kaldıracak şekilde ilerliyor. Doğaya, yaşamın özüne karşı yabancılaşma şimdilerde bize HES'ler olarak dönüyor. Neredeyse gözyaşlarımıza HES kuracaklar.

NPT: Sizin tarımla ilişkiniz ne zaman başladı?

HG: Köy kökenli olmamız itibarıyla, çocuktan başlıyor bu sorumluluk. Bizde 6-7 yaşında anne babaya destekle başladı, Buzağının otunu ver, hindileri besle, sulama, biçme işleri... Bu sorumlukları edinerek bir yandan da bu işlerin bilgisini de ediniyorsun. Örneğin bir civciv nasıl yetiştirilir, kaz nasıl yetişir, sağlığı nasıl korunur, arkasından mandalar, inek, büyükbaş hayvanlar... Bizim mandalarımız vardı eskiden, şimdi mandanın da nesli tükenmek üzere, kimi bilgiler tükenirken yaşam alanlarımızdaki hayvanlarda da azalma oluyor. Sonrasında, 11-12 yaşında ilkokulu bitiriyorsun. O zamanlar İç Anadolu'da okumaya çok önem veriliyor. Köy Enstitüsü, öğretmen okulları var örneğin. İlkokulu bitirdiğimizde kentte yatılı okula gidiyorduk ya da ara sokaklarda, kenar mahallelerde oda kiralarak okula giderdik. Boş zamanda köy işleri vardı, iş peşinde koşmadık zaten işimiz vardı. Askerlik, yüksekokul sonrası kamu kurumuna girdim. Fakat izinlerde, hafta sonları yine köy işlerine döndük. Emeklilik yaklaştıkça araştırmalar da arttı, ön hazırlık yaptık. Hemen emeklilik arkasından bilgileri

toplayıp derleyerek doğal tarıma yöneldik.

NPT: Her çiftçi bunu yapmaz, sizi doğal tarıma ve iyi beslenmeye dair bir araştırmaya iten nedenler neydi?

HG: Gerçek gıdaya ve doğaya karşı yapılan katliamları görmek beni kızdırdı, hırslandırdı. Bunlardan sıyrılmak, doğaya bir parça katkı vermek için ve de özellikle çocuklara gerçek gıdayı tanıtmak için çaba göstermeye başladık.

MOY: Nedir gerçek gıda?

HG: Gerçek gıda, temiz toprakta yetişmiş, katkısız, hilesiz hurdasız, gıdanın aslı demektir. Gerçek gıdayı tertemiz doğa verir. Fazla mekanik işlem görmemiş, depo ve ışık

kirliliği görmemiş, kimyasal katkılar ve işlemlerle aslından uzaklaştırılmamış, mevsiminde üretilip mevsiminde tüketilen, bizi yalnızca doyumla kalmayıp sağlığımızı da destekleyen gıda. Gerçek gıda size sıhhat olur, can olur.

Örneğin önünüzde duran ekmeğe, eğer temiz toprakta üretilmiş, genetik yapısı değişmemiş, katkı maddesi ve benzeri ürünler katılmadan üretilmiş ise gerçek ekmeğdir. Ülkemizde buğday ithalatı çok fazla, hatta GDO'lu buğday tartışması başladı. Ticari buğdayların en başta üretiminde,

kimi zaman denetimsizce ve aşırı miktarlarda ot ve böcek öldürücüler, kimyasal gübreler kullanılıyor. Depolanma aşamasında ilaç kullanımı da oldukça sık. Kurtlanma olduğunda tekrar temizlenip piyasaya sürülebiliyor. Unun iyi pişmesi için glüten ve enzimler katılıyor, raf ömrünün uzaması ve üretimin kolaylaşması için çeşitli maddeler katılıyor. Üç yıl önce deney amaçlı aldığım ticari buğday bozulmuyor! İnsanların artık cesetleri bile bozulmuyor! Benim ürettiğim un ise ancak üç ay dayanıyor.

Bir de hammaddeleri zirai ilaçlarla kirlenmiş topraklarda, hatta topraksız fanuslarda yetişen, özel hortumlarla besini ve ilaçları verilen, özgür olmayan arılarla döllenirilen, tadı, tuzu, lezzeti, doğru dürüst besleyicilik değeri olmayan gıdalar var. Bu ortamlarda yetişen ürünün bize ne faydası olur? Yalnızca görseleliği var. Biz bunlara sahte gıda diyoruz.

NPT: Hüseyin Ağabey ve Keziban Abla üretimde çok titizler, ürün ambalajında da, özenle bez torbalarını tuzlu suya basar dezenfekte ederler. Tek tek etiketlerini, açıklamalarını el yazısı ile yazarlar. Onlar unlarını taş değirmende çekerler, siparişe göre uygun miktarlarda çavdar ve arpa unlarını üretirler.

Keziban Genç: Hititlerden kalma bağ kültürümüz devam ediyor. Gücümüz yettiğince üretiyoruz pekmezimizi de. Az ürün alıyoruz, gübre kullanmadan, ot yolarak, temizleyerek, doğa bize ne verirse o.

NP: Çiftliğinizin adı Üç Elma Doğal Tarım Çiftliği. Bu ad nereden geliyor?

KG: Aslında ben buldum Üç Elma ismini. Atalardan kalma

Amasya elması bahçelerimiz var. Ama asıl adı, üç genç fidanımız vardı, oradan geliyor.

NPT: Sahip çıktığınız yerli tohumlar, yerli tarım bitkileri arasında neler var?

HG: Bin yıllardır bu coğrafyayı yurt edinmiş çeşitlerimiz; üveyik buğdayı gibi, Kalecik Karası'nın atası olduğu söylenen 5-10 bin yıllık geçmişi olan bağ kütüklerimiz. Amasya elması, yerel armutlarımız ve Eriklerimiz... Yerel sebze çeşitlerimiz... Bütün bunlar bahçelerimizde, tarlalarımızda yabancı bitkilerle, börtü böceklerle birlikte yaşıyor. Bizler onlara da değer veriyoruz, onlarla da iletişim kuruyoruz.

NP: Çalışmalarınızda çocuklara özel önem veriyorsunuz; yaşam ve üretim alanlarını ziyaret etmelerini istiyorsunuz.

HG: Çünkü çocuklarımız bir süre sonra gençlerimiz

olacaklar. Çocukların hayvanları, bitkileri, böcekleri, doğanın güçlerini tanımaları önemli; doğaya saygılı, ekolojik yaşam biçimlerinin mümkün olduğunu görerek öğrenmeleri önemli. Bunun için kitaplardan edindikleri kuru bilgiler yeterli değil. "Doğadaki Son Çocuk" kitabı bu noktada güzel bir kaynak, ailelerin okuyup bilgilenmesi gerekir. Doğada zaman geçirmenin çocuklardaki depresyon, dikkat eksikliği-hiperaktivite, obezite ve bazı kronik hastalıklar için etkili bir çözüm olduğu, çocukların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını geliştirdiği artık bilimsel olarak da kanıtlanıyor. Bu noktada yapılabilecek pek çok şey var, örneğin her çocuğun kırsalda bir çiftçi aile ile bağlantıda olması teşvik edilebilir. Bizler köyümüzde, yaşam ve üretim alanlarımızda herkesi, özellikle de çocukları ve çocuklu aileleri ağırlamaya hazırız.

Ekolojik Çiftlikler, Bambaşka Bir Tatil Alternatifi Sunuyor

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin TaTuTa projesi, yedi yıldır hem Türkiye'den, hem de yurt dışından gelen gönüllü ve konuklarla Türkiye'de ekolojik tarım yapan çiftlikleri buluşturuyor.

"Hayatım boyunca geçirdiğim en güzel tatiller bu çiftlikte geçti. Yazı başka güzel, güzü başka, kışı ve baharı bir başka... En güzelyse oradaki dostluk... Yüksel Amca ile kestane pazarına gitmek, malakla ilk karşılaşmam, Lütfiye Teyzemin etli ekmekleri, nokulu ve sevecenliği; Demet Ablamın arkadaşlığı ve canım Funda Ablam, benim için yerleri doldurulamaz..." diyor Tijen Adataş Mahmutoğlu.

Tijen Adataş Mahmutoğlu'nun bu düşünceleri, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği tarafından 2004 yılında 25 çiftlikle tohumları atılan TaTuTa projesinde yer alan 100 kadar çiftlikten biriyle ilgili...

TaTuTa (Tarım Turizmi ve Bilgi İşgücü ve Deneyim Takası) projesi, tam yedi yıldır hem Türkiye'den, hem de WWOOF (Ekolojik Çiftliklerde Gönüllüler Örgütü) aracılığıyla yurt dışından gelen gönüllü ve konuklarla Türkiye'de ekolojik tarım yapan çiftlikleri buluşturuyor; kırsalda doğa dostu üretim yapan çiftçilerle toprak kültürünü yakından tanımak isteyen kentliler arasında bir köprü işlevi görüyor. Çiftlik ziyaretçilerinden Esin Düzakin'in görüşleri de sistemin bu işlevini yerine getirdiğini destekliyor. Düzakin, bir haftalığına ziyaret ettiği ekolojik çiftlikte toprakla, doğayla ilgili çok şey öğrendiğini, süt sağmanın ve peynir yapmanın da kendisine çok keyif verdiğini söylüyor.

Buğday Derneği'nin Türkiye kırsalı için ürettiği özgün projesi TaTuTa, ekolojik üretim yapan kırsal nüfusun doğal döngülerle dost yaşamlarını sürdürebilmeleri için yaşamsal bir kaynak sağlamayı hedefliyor. Bu ağ sayesinde şu anda Türkiye'nin hemen her bölgesine yayılmış yaklaşık 100 çiftlik, Gençtur'un işbirliğiyle yıl boyunca ya da yılın belli zamanlarında ziyaret edilebiliyor.

Türkiye'nin farklı bölgelerindeki bu ekolojik çiftlikler TaTuTa ağının bir parçası olarak ekolojik yaşam pratiklerini ve ekolojik üretimi yaygınlaştırmak için çalışıyorlar. Dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı yapmaksızın tüm ziyaretçileri misafiri olarak kabul ederek ağırlayan, insanlığa, yaşamın bütününe umut ve sevgiyle bakan bireylerden oluşuyor. Proje içinde yer alan çiftliklere hem Türkiye'den hem de dünyanın her yerinden insanlar gelip isterlerse gönüllü olarak çalışıyor ya da çiftlikler için belirlenen katkı payını ödeyip konuk olabiliyorlar. Her iki durumda da ekolojik yaşamı deneyimliyorlar.

Rakamlarla TaTuTa

2009'da 150 kişi TATUTA çiftliklerinde 2123 gece geçirdi.

150 kişinin 23'ü konuk, 127'si de gönüllü olarak sisteme katıldı.

Gelenlerin 119'u yabancı, 31'i yerli.

Yabancılar arasında Amerikalılar başı çekiyor: 38 kişi. Onları 19 kişi ile Fransızlar 14 kişi ile İngilizler izliyor. Alman, Japon, İtalyan, Hollandalı, Koreli, Avusturyalı, Belçikalı, Danimarkalı, Gürcü ve Avusturyalı katılımcılar da var...

En uzun kalış ise bir Alman gönüllüye ait: 93 gün

Ekolojik sertifikalı veya sertifikasız ekolojik yaşam bilinciyle üretim yapan çiftçi ailelerinden oluşan TaTuTa çiftlikleri, kendilerine ve konuklara yetecek kadar da üretim yapabiliyorlar ve ekolojik yaşama uyumlu yöresel bilgiyi yaşıyor, yaşamsal değerlerin sonraki nesillere aktarılabilirliği birer örnek oluşturuyorlar.

Ekolojik çiftliklerde toprağa elinizi değdirdikten sonra, yeme şansına eriştiğimiz onca güzel şeyi, havayı, suyu, toprağı kirlenmeden, ekolojik dengeyi gözeterek üretmenin ne denli önemli olduğunu deneyimleyebilirsiniz.

TaTuTa sistemi içindeki ekolojik bir çiftlikte siz de mevsimine göre meyve-sebze toplayabilir, zeytin hasat edebilir, toprağı çapalayıp, ot yolabilir, turşu kurmayı ya da salça yapmayı öğrenebilirsiniz. Çiftliklere gönüllü olarak gitmeyi seçerseniz; yemek ve konaklamanızın karşılığını çiftlikte çalışarak verirsiniz. Günün bir yarısını çalışıp öğrenerek, diğer yarısını dinlenip gözlem yaparak geçirebilirsiniz. Eğer tatilde yoğun bir çalışma temposunun içine girmek istemiyorsanız, yemek ve konaklama masraflarını ödeyerek, ekolojik üretimin ve yaşamın tanığı olma şansını yakalabilirsiniz. Hepsinden önemlisi, bu yerel kahramanlarla tanışıp onların yaşamlarının içine bir süreliğine de olsa dahil olursunuz. Eğer evinize ekolojik yaşam felsefesini yaşamaya ve yaymaya ant içmiş bir eko-gönüllü olarak dönerseniz proje önemli hedeflerinden birini daha başarmış olur...

Çiftliklerle ilgili bilgilere TaTuTa projesinin web sayfasından ulaşabilirsiniz.

www.tatuta.org - info@atatuta.org

Rezervasyon ve kayıt:

Gençtur: 0212 244 62 30

Ne İçerdiniz?

Çapar Kanat*

Milli Eğitim Bakanlığı okul kantinlerinde kolalı, gazlı içecek satışlarını yasakladı ve bunların yerine süt ve ayran satışını tavsiye etti. Milli Eğitim Bakanlığının bu aşamaya gelmesi tesadüfi değil. Dünya çapında obezite ve yanlış beslenme üzerine yapılan uzun soluklu akademik çalışmalar, Dünya Sağlık Örgütü'nün ve bunun paralelinde ülkemiz Sağlık Bakanlığının dikkatini çekmişti.

Süt, süt ürünleri ile birlikte, dünyada ekmekten sonra ikinci sırada gelen stratejik besindir. Bunun nedeni sütün yalnızca protein ve süt yağı değil, başka gıdalarda olmayan çok sayıda besin maddesi de içermesidir.

Dünyanın en büyük yirmi ekonomisi arasında olduğu söylenen ülkemiz, çocukların sağlıklı beslenmesinde maalesef çok gerilerdedir. Bunun birincil nedeni gelir dağılımının adaletsiz oluşudur. İkincisi ise çocuklarımızın gazlı-kolalı içeceklerle, cipsler, kızartmalar ve hazır yiyeceklerle yanlış beslenmesidir. Ülkemizde süt ve süt ürünlerinin tüketim miktarı gelişmiş ülke verilerine göre çok gerilerdedir. Sadece çocuklarımız değil hepimiz, her güne taze bir başlangıç yapmak ve sağlıklı kalmak için, kahvaltılı sofralarımızda çay veya kahve yerine süt içmeliyiz.

Ama hangi süt ve hangi süttten yapılan ürünler? Artık bulunması eskiye göre daha zor olsa da, öncelikle merada, çayırdaki doğal beslenen hayvanların sütü; doğal süt. Doğal yollarla beslenen ineklerin sütünde ve bu süttten yapılmış peynir ve tereyağında Omega-3 ağırlıklı yağlar, antioksidan

özelliğiyle bilinen alfaminolimik asit ve büyümeyi destekleyen hormonlar vardır. Ve çiğ süt! Güvendiğiniz bir üreticiden edindiğiniz çiğ sütü kısık ateşte 5-6 dakika kaynatıp, yoğurdunuzu, peynirinizi evde yapabilirsiniz. Güvenilir çiğ süt bulamaz isek pastörize süt içmeliyiz. Tabii ki yasal olarak okullara çiğ süt sokulamaz. Ama 200 cc'lik cam şişelerde pastörize süt okul kantinlerinde satılabilir. Okul kantinlerine satış için konulan ayran da pastörize süttten yapılmış olmalıdır. Süt tozundan yapılmış ya da UHT teknolojisiyle işlenmiş sütün satışına ise izin verilmemelidir. UHT teknolojisi sütü steril hale getirir ama bu süreçte sütün içinde hiçbir yararlı mikroorganizma kalmaz. UHT sütün içinde sadece su, protein (onun da basınç ve yüksek ısıdan etkilenip etkilenmediği şüphelidir) ve süt yağı kalır. Isı neticesinde sütün rengi kahverengiyeye döndüğünden gıda boyaları ile tekrar beyazlatma işlemi yapılır. Şayet süt tozundan yapılmış ise ithal süt yağı eklenmesi de söz konusudur. Kutulu meyve sularında da benzer bir durum söz konusudur; aynı UHT süt tekniği ile yüksek basınçta 160 °C'de ısıtılıp paketlenmektedir. Meyvedeki mikro yararlı besinler yok edilmiştir. Bunun yerine gerçek meyve sıkılarak okul kantinlerinde taze olarak çocukların içimine sunulmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığının kolalı ve gazlı içecek satışını yasaklama kararı gerçek gıda konusunda toplumda farkındalık yaratmada bir çığır açmıştır. Sivil toplum örgütleri gazlı ve kolalı içeceklerin çocuklara satışının okul dışında da kontrol altına alınmasında öncülük etmelidir.

*Çiğ süt üreticisi; Çiğ Süt Üreticileri ve Tüketicileri Grubu gönüllüsü caparkanat@gmail.com

Bir Dönüşüm Başlangıcı Olarak Ekmek

Kadir Dadan*

Şüphesiz yaşadığımız coğrafya tahılların dünya üzerinde yaygınlaşmasına büyük katkılar sunmuş toprakları içeriyor. Onun üzerinde yaşayan insanlar olarak temel besin maddemizi de buğday ve başta ekmek olmak üzere buğdaydan elde edilen ürünler oluşturuyor.

Böyle olunca da, Yeşil ve Sol bir gelecek için mücadele eden bizler için ekmek, bir gıda maddesi olmasının çok ötesinde değerler taşıyor. Öyle ki, yaşadığımız ekolojik ve sosyal sorunların halkımıza basit, somut ve çarpıcı bir şekilde anlatılması için bir fırsat yaratmasının yanı sıra, başta kendi dönüşümümüz olmak üzere, aslında ne istediğimizi, neyin peşinden koştuğumuzu resmedebilmemiz açısından da ciddi bir olanak sağlıyor.

Öte yandan sağlık açısından bakıldığında da, mevcut ekmek yapım ve tüketimimizin hastalıklara davet çıkaran yapısı, dönüşümün gerekçelendirilmesi ve halkın benimsemesi açısından sağlam bir zemin oluşturuyor.

Ekmeğin, çok değil 50 yıl önce, petrole ve elektrige hemen hiç bağımlı olmayan bir biçimde gerçekleştirilmesi de, halen

yaşayan insanların referanslarına başvurabilmemizi sağlıyor. Bugün, insanlarımızın çoğu, alır almaz tüketeceği beyaz, yumuşak ve sıcak bir ekmek peşinde. Aslında sağlıklı olan ise esmer, dolgun ve soğuk bir ekmek.

Ekmeğimizin büyük bir bölümü, elektrikli yada doğal gazlı fırınlarda, süreci kolaylaştırıcı hazır maya kullanarak, ekmeği yumuşatacak ve küflenmesini önleyecek kimyasallar katılarak hazırlanıyor.

Kullanılan unların büyük bir bölümü ise, buğdayın rüşeymi ve kepeği sıyırılarak, içine beyazlaştırıcılar ve uzun süre dayanmasını sağlayacak kimyasallar katılarak elektrikli yada doğal gazlı un fabrikalarında üretiliyor.

Un elde etmede kullanılan buğdayların bir kısmı ne acıdır ki ithal edilirken, yurt içinde üretilenlerin hemen tamamı da, yoğun bir ilaç ve yapay gübre kullanılarak üretiliyor.

Her şeyin ötesinde, bireyler, tükettiği gıdanın üretim sürecinin tamamen dışında ve amiyane tabirle önüne ne konursa onu yiyen bir konuma gelmiş durumda.

Bizler Yeşil ve Sol Çalışma Grubunun içerisinde Başka Bir Gıda Mümkün Girişimi'ni başlatarak, tüm bu süreçleri ele alan, her bir süreci kendi içerisinde iyileştirmeye çalışan ve herkesin kendi yerinde etrafındakilerle bir araya gelerek kendi süreçlerine müdahalesini esas alan bir dönüşümü ortaya koymaya çalıştık. Ekmeğimize de amacımızı en iyi şekilde anlattığımızı düşündüğümüz bir isim koyduk: Doğanın ve Emeğin Ekmeği.

Doğanın ve Emeğin Ekmeği için, yerli buğday tohumlarımızı, ilaçsız ve yapay gübresiz olarak ektiriyoruz. Unumuzu su değirmeninde öğütlüyoruz. Ekşi hamur ve zaman zaman nohut mayası kullanarak hamurumuzu yoğurtuyor ve odun fırınında pişirilmesini sağlıyoruz.

Böylelikle kendimiz sağlıklı beslenirken, bir yandan tohum,

Ekmek

Hüseyin Serdar Tanal*

Ekolojik tam buğday unundan yapılan ekmek tek başına insanı hayatta tutabilecek mucize bir gıdadır. Eğer toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik yapısı dengeliyse, bitki topraktan istediği maddeleri yeterince alır ve bu maddeleri insana aktarır. İnsan, bedenine bir haftada toprak kökenli 40 temel besin maddesi alması halinde, vitamin, mineral ve gıda desteği almadan yaşamını sürdürebilir. Oysa konvansiyonel-endüstriyel (zehirli) tarımla üretilen buğday topraktan gerekli maddeleri alamaz, çünkü kullanılan ilaçlar toprağın doğal biyolojik zenginliğini çoktan yok etmiş, toprağı fakirleştirmiştir. Toprakta aldığı birçok madde de sağlığa zararlıdır. Toprağa atılan nitrat (azotlu bileşikler) bitkide nitrite, insan bedeninde ise kanserojen olduğu bilinen nitrozaminlere dönüşür. Bunlar böbreklerde tahribata yol açar, kanın oksijen taşıma kapasitesini düşürür. Kullanılan ot ilaçları ise insan DNA'sını bile bozabilecek kadar tehlikeli maddelerdir. Zarar bu kadarla kalmaz. Beyaz un elde edilirken, buğdayın kabuğunda balıktan fazla bulunan (1 gramda 13000 ünite) fosfor, ayrıca çinko ve lifler, kabuğun soyulmasıyla yok olur. İşkence bitmemiştir. İç buğday yüksek hızlı metal merdanelerle un haline getirilirken, doku uyuşmazlığı ve yüksek ısıdan dolayı özü ölür. Hamur olmakta bile zorlanır, bu nedenle içine E 330 ve Alfa aminaz eklenir. Ortaya çıkan ürün, yüksek nişasta oranından dolayı şeker hastalığına zemin hazırlar.

Doğal yollarla veya ekolojik girdilerle ideal PH değerini, organik maddesini, kireç ve tuzluluk değerini bulmuş olan, büyük, ara ve küçük elementler yönünden dengeli bir toprakta yerel tohumdan yetişen buğdayın taş değirmende kabuğuyla birlikte öğütülmesiyle elde edilen undan yapılan ekmek, bu yüzden bir hazinedir. Tadı, kokusu ve besin içeriğiyle... Mısırın, çavdarın, yulafın ve arpanın da değerli ve farklı özellikleri olsa da, bilim insanlarına göre en değerlisi buğdaydır. Ekmeğiniz temiz ve tatlı olsun.

*Antalya, Elmalı-Akçaeniş köyünde ekolojik tarım çiftçisi, danışman ve çevre gönüllüsü.

hs.tanal@gmail.com

Sağlıklı Beslenmeye ve Yerel Üreticilere Doğru Bir Adım: Şehirde Kış Hazırlıkları

Günseli Dönmez

Çok da uzun zaman geçmedi aradan. Bilemediniz 20-30 yıl. Asma yapraklarını dizip salamura yaptığımız, ceviz ağacının tepesinde ellerimizi kararttığımız yıllar. Satın aldığımız gıda maddelerini organik mi, içeriğinde hangi kimyasallar var diye sorgulamadığımız hatta bunun aklımıza bile gelmediği tavuğun tavuk olduğu, pişerken mis gibi koktuğu, köy tavuğu-şehir tavuğu ayrımının olmadığı zamanlar... Mahalledeki ekmek fırınından ekmeğin kokusu mis gibi yayılır, pazar sabahları evde hazırlanan içle fırında pide kuyruğuna girilirdi. Her şey hemen el altında bulunmazdı, vaktini bilmek ve yerine gitmek gerekirdi. Meyvenin sebzenin turfandası olurdu ve fiyatı el yakardı manavlarda ilk boy gösterdiğinde. Aileler nefis körletmek için alırdı az miktarda.

Reçel o reçeli yiyecek çocukları doğuran kadınlar tarafından kaynatılır, dışardan almak ayıplanırdı. Annelerimiz kış hazırlığı yapardı. Turşular kurulur, yaz sebzeleri güneşte kurutulurdu. Kışın domates olmazdı ama mis gibi salçalar yapılırdı. Erişte kesilir, evimiz günlerce ekşi ekşi tarhana kokardı. Şeker, yağ ve kahve pek bulunmaz lükse girerdi lakin gıda yerel ve sağlıklıydı.

TERCİH SİZİN!

	DOĞANIN VE EMERİN EKMEĞİ	SERMAYENİN VE SANAYİNİN EKMEĞİ
BUĞDAY CİNSİ	YERLİ	İTHAL
ÖĞÜTÜLME	SU DEĞİRMENİNDE	UN FABRİKASINDA
MAYALAMA	EKŞİ HAMUR	HAZIR MAYA
PIŞIRMA	ODUN FIRININDA	ELEKTRİKLİ & DOĞAL GAZLI FIRINDA
BEYAZLATICI KİMYASAL	YOK	VAR
KABARTICI KİMYASAL	YOK	VAR
ANTİMİKROBİYAL	YOK	VAR
KABIZLIK	YOK	VAR
ŞEKER HASTALIĞI GELİŞİMİ	YOK	VAR
ŞİŞMANLIK	YOK	VAR
PROTEİN, VİTAMİN, MİNERAL, LİF	ZENGİN	FAKİR
LEZZETİ	YOĞUN	KOF
BESLEYİCİ	EVET	HAYIR
DOYURUCU	EVET	HAYIR
TÜKETİMİ	AZ	ÇOK
SAĞLIKLI	EVET	HAYIR
DOĞA	SAYGI	SÖMÜRÜ
EMEK	SAYGI	SÖMÜRÜ

DEĞİŞELİM, DEĞİŞTİRELİM!

ilaç ve gübre şirketlerinin pençesinde inleyen küçük çiftçimize, diğer yandan da yok olup gitmekte olan değirmencilerimize destek oluyoruz. Petrole ve yoğun enerjiye mahkûm olmayan, küreselleşmiş sermayenin ve teknoloji tekelli sanayinin yönlendirmesi dışında, yeni, bağımsız, yerel, ekolojik ve sosyal bir ekonominin inşası konusunda, temel gıda maddemizin üretimine ilişkin temel bir tercihte bulunuyoruz. El broşürümüzde belirttiğimiz gibi; Tercih sizin!

*Ocaklar Beldesi / Erdek / Balıkesir

Yeşil ve Sol Çalışma Grubu

Başka Bir Gıda Mümkün Girişimi

dadankadir@yahoo.com

www.yesilvesol.org

www.baskabirgidamumkun.org

Sonra ekonomide serbestlik yılları başladı ve ithalat serbest oldu. Kocaman hiper marketlerimiz olmaya başladı yavaş yavaş hatta pazar gezmesine oralara gider olduk. Önceleri her şeyin hazırlarını marketlerde bulmak kolay geldi. Evde uğraştığına değmez demeye başladık. Hem ucuz hem de mis gibi ambalajında. Endüstriyel üretimin hazır ürünlerde kullandığı katkı maddelerini hiç bilmiyorduk. Gıda kartellerinin "daha çok üret, daha çok kazan" politikalarının gerçek tatta meyve, sebze bırakmadığını bilmediğimiz gibi kullandıkları katkı maddelerinin o yiyeceklere bağımlılık yarattığını da farkında değildik henüz. Sadece ürünün kendisini değil tohumlarını da yok ettiler daha çok kazanmak uğruna. Küçük ölçekli çiftçiler yavaşça hiç haberimiz olmadan piyasadan siliniverdiler. Yaşadığımız şehirden, "Çağa ayak uyduramadılar efendim ne yapalım" dedik sadece, orada neler olduğunu anlamadan. Hatta bu yeni sistem hoşumuza gitti. Her şey daha hijyenik, taze ve lezzetli geldi o muhteşem ambalajlarında. Bu arada ambalajların üstündeki karınca yazısı kıvamında "içindekileri" hiç okumadık.

Sonraları hastalıklar artıp da bağımsızlık sistemimizin gün geçtikçe çöktüğünü fark edince sorgulamaya başladık biz ne yiyip ne içiyoruz diye. Ve hayatımıza ORGANİK'ler girmeye başladı. Gıda diktatörleri burada da erken uyandı ve kendi bozduğu tohumların bozulmamış olanlarını bize beş katı fiyatla satmaya başladı. Sonuç yine kazandılar.

Ancak bütün bu olanlar yeniden ŞEHİRDE kış hazırlıklarını başlattı. Unutulmaya yüz tutan ev yapımı işlerin yapım tekniklerini yeniden öğrenmeye başladık. Daha da sevindirici olan ise; yüksek öğrenim görmüş, yurtdışında mastırlar yapmış kısaca eğitimde tavan yapmış yeni kuşaklar bu işlere merak saldılar ve mutfaklara daldılar. Pekmez, salça, tarhana ve köftür yapmayı öğreniyorlar. Yaz domatesleri kabukları soyulup, kaya tuzu ile kavanozlara basılıp kışın yemek üzere deep-freeze'e atılıyor. Ya da mis gibi taze fasulyeler haşlanıp, konserveleniyor. Genetiği bozulmamış tohumlarla tarım yapmaya yerel üreticilere destek vermeye lezzeti ve sağlığı bir arada yeniden keşfetmeye başladık.

Tarif 1

Malzemeler:

- 1 su bardağı beyaz un
- 2 su bardağı tam buğday unu
- 1 tatlı kaşığı instant kuru maya
- 1,5 tatlı kaşığı tuz
- 1,5 çorba kaşığı zeytinyağı
- 1 + 1/4 su bardağı su (oda sıcaklığında)

I. Kuru malzemeleri genişçe bir kaptaki karıştırın. Su ve yağı ilave edip, yumuşak bir hamur elde edene kadar yoğurun.

II. Hamurun ağzını kapatıp, mutfağın/evin sıcak bir yerinde 1 saat mayalanmaya bırakın.

III. Fırın tepsinizi unlayıp hazır edin.

IV. Yaklaşık iki katı hacme ulaşmış hamurunuzu kısa bir süre yoğurun, gerek duydukça elinizi unlayın (ekmeğinizin içine ceviz, kuru meyve, keten tohumu, ayçekirdeği içi vb. malzeme katmak isterseniz bunu şimdi yapın).

V. Hamurunuzun istediğiniz şekli vererek unladığınız tepsiye yerleştirin.

Bu hamurdan yumruk büyüklüğünde ayıracağınız bir parçayı daha sonraki ekmeğinizin mayalamada kullanabilirsiniz. Kapaklı bir kaptaki hamuru 1-2 gün buzdolabında, 1-2 ay süreyle de dondurucuda saklayabilirsiniz. Ekmek yapımından önce hamuru dolaptan çıkarın, oda sıcaklığına geldiğinde kullanabilirsiniz.

Ticari maya yerine evde ekme yapımında doğal mayalar kullanmak sağlıklı beslenmek ve daha lezzetli ekme yapmak için tercih ediliyor. Ekşi mayadan, nohut mayasına, tarhana ve eski hamur kullanımına kadar çeşitlenen doğal mayalama yöntemleri var. İlk ekme yapımı denemenizi bu tarif ile kolay hem de keyifli geçirmenizi ve devamında doğal mayalama yöntemleri ile yola devam etmenizi dileriz.

Tarif 2

Malzemeler:

- 2,5 su bardağı beyaz un
- 3/4 tatlı kaşığı tuz
- 1 su bardağı su
- (parmağınızı yakmayacak sıcaklıkta)
- eski hamur

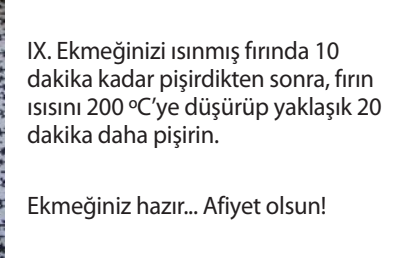
I. Un ve tuzu geniş bir kaptaki karıştırın. Eski hamuru ve suyu ilave edip, yumuşak kıvamlı bir hamur elde edene kadar yoğurun.

VI. 2 saat süreyle tekrar mayalanmaya bırakın.

VII. Fırınınızı 225°C olarak ayarlayıp ısıtın.

VIII. İsteğinize bağlı olarak keskin bir bıçakla ekmeğinize derin çizik(ler) atabilir, ekmeğinizin üzerine çöre otu, keten tohumu, susam, ayçekirdeği içi serpebilirsiniz.

VI. Tepsinin üzerini örterek hamurunuzu mayalanması için 1 saat daha bekletin.

VII. Fırınınızı 220°C olarak ayarlayıp ısıtın.

VIII. Ekmeklerinizin üzerine susam, çöre otu vb. malzeme ilave edebilirsiniz, dökülmelerini için hamurun üzerine fırça ile su sürün.

IX. Aslında ekmekleriniz lezzetlerinden kendileri çatlayacak. Ama kararı ben vermek isterim dersanız, keskin bir bıçakla hamura kesikler atın.

X. Tepsinizi fırına yerleştirin zaman zaman kontrol ederek pişmeye bırakın. Yaklaşık 30 dakika sonra ekmekleriniz hazır... Afiyet olsun!

Ekme Yapalım!

Niye ki?

Lezzetli, mis kokulu ekme yiyelim diye Kendimiz ve sevdiğimiz için bugün güzel bir şey yapalım, Evimiz, mutfağımız ekme fırını gibi koksun, Hayatımızdaki olumsuzluklardan bir süreliğine uzaklaşıp sakinleşelim diye.

Selda Bancı ve

<http://40firenkek.com>'a teşekkür ederiz, /Gazete Solfasol

Ekmeğiniz hazır... Afiyet olsun!

Görmek İsteyen Gözler İçin Ankara III: Sulu Han

S. Erdem TÜRKÖZÜ

Takı tasarımına meraklıysanız görmeden geçmemeniz gereken yer Ulus sebze-meyve halinin karşısındaki Sulu Handır. Plastik çiçeklerin insanın içini bayacak kadar rengarenk ortalığa serildiği; keşfedilmeyi bekleyen birçok şeyin, yerli üretim bıçakların, toprak kapların, beyaz eşya yedek parçalarının, bebeğinizin her türlü ihtiyacıyla yan yana bulabileceğiniz bir cümbüş...

Sulu Han Ankara'nın geleneksel çarşılarının en büyüğüdür. 102 odası ve iki avlusu ve Hanın avlularından birinde de kare planlı bir de köşk mescit bulunur. Hasan Paşa tarafından 1511'den önce yaptırıldığı; Osmanlı döneminde kahve ve iplik ticaretinin merkezi olduğu bilgisi kitaplarda yer alır.

1929 yılında Tahtakale yangını diye bilinen yangından sonra büyük tahribata uğrayan Sulu Han bir süre sebze hali olarak kullanılmış; daha sonra 1940'lı yıllarda kimsesizlerin kaldığı bir harabe haline gelmiş. Sulu Han 1984 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilerek, bugünkü görünümüne kavuşturulmuş.

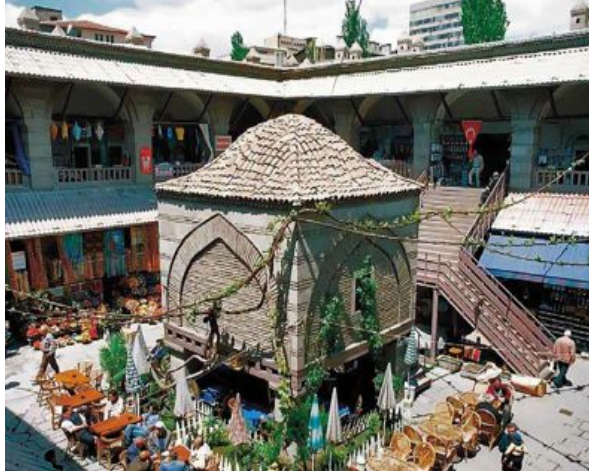
Benim için ise İtfaiye Meydanı ile Ankara Kalesi arasındaki yürüyüşlerimin uğrak noktası olagelmıştır.

Avlunun ortasındaki mescidin duvarlarındaki girintilerde serçeler yuva yapar. Haziran aylarında yavruların ilk uçuşa denemeleri kimi zaman hüsranla sonuçlanır ve yavrular yuvadan düşer. Hanın çaycılarının bir vazifesi de yuvadan düşen

yavruları toplamak ve kedilerden korumaktır. Akşam olunca da yavruları yuvalarına bırakırlar. Hanın çaycılar güler yüzlü ve hoşsohbet insanlardır. Mescidin çevresindeki masalara yerleşip hanın küçük kubbelerini taşıyan tuğla dizilişlerini incelemek ise ayrıca dinlendiricidir.

Sulu Han hakkında internette bilgi ararken adı nevi şahsına münhasır "enteresan" bir siteye denk geldim ki atlamadan geçmek istemem: <http://karmahaskickedmyass.wordpress.com/> (Karma kıcımı tekmeledi).

Fotoğraflar: Abdülkerim Erdoğan, Osmanlı'da Ankara, Ankara Büyükşehir Belediyesi, S. Erdem Türközü.

SOLFASOL'da "Yazar" olmak...

A. Şebnem SOYSAL

Bir kenti sevmek, insanın kendini sevmesine benzer. Düşünün... Kimi gün aynaya baktığımızda gördüğümüz kendimizi nasıl da eleştiririz. Böyle günlerde bir düşmana hiç ihtiyacımız yoktur. Kendimizi acımasızca bombalarız. Kimi güne "benden daha güzeli var mı bu dünyada!" diye çatlatırız aynaları. Şehrimize de böyle davranıyoruz.

Geçen gün yürürken bir ilan panosunun önünde durup, düşündüm. "Ankara yine en yaşanılabilir şehir seçildi..." Ya benim seçme ölçütlerim farklıydı ya da göremediğim bir şeyler vardı. Yaşarken hissettiğim memnuniyetsizlikler, Ankara'yı, şehrimi sevmediğim anlamına gelmiyor elbet. Ama "Ankara sahiden Türkiye'nin en yaşanılabilir şehri mi?" diye düşünmeden de edemiyorum. Şehirde yaşarken devrimin içinde kaybolmak değil, var olmak istiyorum. İşte bu nedenle bu kentin içinde elle tutulur, gözle görülür kısacası beş duyu ile tescillenmiş bir yerde durmak istiyorum.

Böyle düşündüğüm günlerin birinde Enver Arcak imzalı bir yazı okudum bir sosyal paylaşım sitesinde. Behzat Ç. ekibi ve yönetmeni Serdar Akar ile yapılan röportajı okurken gözüme çarpan ilk şey SOLFASOL yazısı oldu. Öğrendim ki bir gazete çıkıyormuş Ankara'da. "Şehrin gayri resmi gazetesi" sloganıyla hem de. Ben de yazmalıyım dedim. Hemen bir e-posta yazdım SOLFASOL'... Hızla yazarken "... Ben de SOLFASOL'de yamak istiyorum." demişim. Gelen yanıt çok hoştu. "Sen yamak olma, aşçı ol. Gel yazarımız ol."

Ve şimdi gazetemde yaşadığım kenti, memlekete dair gördüklerimi, değişmesini istediklerimi, beğenilerimi yazıyorum. Siz de yakınmak yerine sözlerinizin birilerinin kulağından, gözünden girip zihnine yerleşmesini istiyorsanız SOLFASOL'de yazın.

Yazarımız olmak için:

Her ayın 20'sine kadar bilgi@gazetesolfasol.com adresine yazı gönderebilirsiniz. Yazılarınız dosya konuları üzerine olabilir. Ama sizden beklediğimiz Ankara'ya dair zihninizde yer tutanlar.

Bozkırın Tükenmeyen Papatyaları: Sevgi Sosyal'ın Ankara'sı

Toros Güneş Esgün

"Sevgi Soysal, ilk gençliğimde dünyayla arama gerilmiş bir zekâ, isyankâr bir neşe, külyutmaz bir duruştan dokunmuş bir tül. Tam da bombaların saatinde. O en görülmeli demini yaşayan; öfkeli, üstü başı darmadağın Ankara'nın üstüne gerilivermiş bir tül." Yıldırım Türker (Sadece Bakmaya Karşı)

Bu sene 22 Kasım'da Sevgi Soysal'sız bir edebiyatın ve bir kentin 35. yılını tamamlayacağız. Tüm kitaplarını hevesle okuduktan sonra doyurulamayacak bir iştahla yeniden onun ironik dilini, muzipliklerini ve inadını arayıp duracağız okuduğumuz her öyküde, her romanda. Sonra kaybettiğimiz her yakınımızın ardından yaptığımız gibi gündelik tasalarımızın orta yerinde "Sevgi olsa ne derdi şimdi buna" diyeceğiz. Ama sadece edebî yanımız değil, yürüdüğümüz sokakların altyazıları da eksik kalmış olacak. Çünkü Sevgi Soysal kendi döneminin röntgenini çeken ve hala güncel kalan dertlerini tüm eserlerine sızdıran bir yazar olmanın yanında Ankara'nın güncesini tutmuş en kayda değer insanlardan da biridir. Süssüz, abartısız, ne yücelterek, ne küçümseyerek anlamlandırır Ankara'yı. Kimi zaman acı gerçeği söyleyen bir dost olur, kimi zamansa kentin en sıradan köşesinden en güzel tatları çıkarmasını becerir. Eskişehir yolundan Kızılay'a günbatımında yürür, hep bir delisi olan Sakarya'da bir "goralım" yer, Kavaklıdere'den tepelere çıkıp kentin ışıklarını seyrederek, cezaevinin havalandırmasındaki küçük bir mahkûmun gözünden Kale'ye bakar, oradan sokaklara karışıp Altındağ'a gider, çocukların oyunlarını izler. Aradan geçen otuz küsur yıla rağmen bir türlü değişmeyenleri zihnimize kazır, anlattıkları sanki henüz gerçekleşmiş gibi adımlarımıza siner.

Sevgi Soysal, ilk öykü kitabı Tutkulu Perçem'in daha ilk öyküsünde anlatır 1962'nin henüz gençlik çağlarını yaşamakta olan başkentini: "Tutkularımı gün aydınına

çıkarmanın yeri miydi bu kent. Bu kent gidişli gelişli bir caddeydi. İki taraflı gelip gidenlerdi. Üç beş vitrin, bilmem şu kadar inşaat ve daha çok parti merkeziydi." Yoktan var edilmiş ilk kent olma ünvanını taşıyan Ankara, o zamanlar dev bir bürokratik şantiye olarak, eksikliğin, kuruluğun, darlığın yeri idi ve Sevgi'nin tutkularını pek anlayacağı benzemiyordu. Ama yine de Kalabalıklar öyküsünde Sevgi Soysal, yorgunluğunu sessizce sahiplenmesini bilen bir kent olarak betimlemişti Ankara'yı: "Her atılanı yutardı bu kent, bu yorgunluğumu da kendinin sanırdı, ne çabuk sanırdı." Üstelik "bozkırlığı kentliğinden önce gelen" Ankara, "deniz kentleri ve orman kentlerini geride bırakacak" bir gün batımına da sahipti ona göre.

Sevgi Soysal Ankara'dan "bozkır" diye bahsederken İstanbul merkezli bir şikayetten çok bir "ağaçlandırma" olanağına işaret eder belki de. Evet, Ankara'da deniz yoktur, öyle çok ağaç yoktur, insanlar işten "güve yeniği yaşamlar"ına koşar, ama bu "senden benden yalnız" olan bozkır, aslında Sevgi Soysal için "yaratık dolu, yaşam dolu" dur. Bu bozkır çekilmez kılan ise Yürümek romanının yazıldığı dönemde yüzü iyice asılan ve hışmından Sevgi Soysal'ın da pay alacağı otoriter ve bürokratik ortamdır. "İşini yürütenlerin işlerin yürütülmesi için bir ay çalışıp, boyunlarına takılmış yemlikten saman yiyenlerin kenti" bozkırın ortasında "çürük bir diş" gibi belirir ve Sevgi Soysal bozkırın bu çürük diş çekip atmasını umar. Bu çürük diş, tamamının Ankara'da geçtiği Yenişehirde Bir Öğle Vakti adlı romanında bir kavak ağacı olarak çıkar karşımıza. Huysuz, kuralcı emeklileri, işini bilen ticaret adamları, hayatı herkesten iyi bilen çingeneleri, kafası karışık genç solcuları, fahişeleri, akli fikri sürekliliğin düzeninde istikrarında olan anneleri, gecekondu çocukları, yeni yeni şehre taşınmaya başlamış kapıcıları, fakiri zenginiyle tüm bir kentin bir öğleden sonrasının kuşbakışı görünümünü çizer bize. Romanın sonunda tüm kahramanların etrafında toplandığı kavak ağacı çürür ve apartman kapıcısının üzerine düşer. Bu sıfırdan kurulan,

sakinleri hep göçmen olan, eskiden bolca dere ve bu derelerin kenarlarında bolca kavak bulunduran kentte, adı geçen tüm insanlar birbirlerini anlamayı ve birlikte yaşamayı bir türlü beceremezler. Böylelikle bozkırda güzel kalan ne varsa gözlerinin önünde çöker gider, herkes sadece seyrederek, bedelini altta kalanlar öder.

1976 yılına gelindiğinde Türkiye 12 Mart'ı yaşamış, gençlerini darağacına kurban vermiştir. Ankara'nın "göz yaşartan taşı" Sevgi Soysal'ın gözünde iyice katılaştır, kararır. Denemelerini topladığı Bakmak adlı kitabında şöyle der: "Eskiden Ankara'da boz olan hiç olmazsa kırdı. Bir baharı, gelincikleri ve papatyaları olabilen bir kır. Şimdi boz olan sadece beton, tek kırmızısı gençlerin kanı olan beton." Sevgi Soysal tüm uğraşı engeller yaratmak olan bir sistemin ve ceberut devletin sembolü olarak görür Ankara'yı. Hem yaşamımızda hem yürüdüğümüz yollarda engeller yaratılır durur. İnşası bir türlü bitmek bilmeyen Ankara'nın her yanı delik deşik, demir kazıklarla çevrilidir, yürüyenin ayağına dolanır, düşürür. Sevgi Soysal'a göre insanların hayatları da bin bir engelin üstünden atlayarak geçer ama "her zaman tüm engelleri aşacak koşucular"ın umudunu taşır içinde. Çünkü Ankara, sadece taştan değildir, bozkırın ortasında bir vaha yaratabilecek canlıları barındırır aynı zamanda içinde... Belki Sevgi Soysal'ın ne kadar sinirlense de bir türlü Ankara'ya kıyamamasının biricik sebebi de bugün bu hala taze kalan yeni yaşam olanaklarını aralayan umutta saklıdır. Bitirirken onun sesinden duymalı bir kez daha:

"...Ankara sana yıllardır uzaktan bakanlar bir gün sana varacaklar, varacaklar ya senden yardım falan ummak için değil. Üstüne beton dökülmüş de olsa, bozkırın tükenmeyen papatyalarına, gelinciklerine yeniden hayat hakkı tanımak için. Doğayı hayatı ezip geçmeye hevesli silindirlerle huzur bulmuş asfaltlarda, tıkanıp kalan soluğumuzun yeniden arınması için. O zaman Ankara'da ne taş ne de gözümüzde yaş."

AYIŞIĞINDA AGORA

Yeme / İçme Üzerine...

Ali Akın AKYOL

...“Hestia, insanların ve ölümsüzlerin evlerinde

En yüce yer senindir, sunulan tatlı şarap

Yemekte sunulan şarap sana dökülmüştür.

Sensiz ölümlüler de şölen veremez, tanrılar da”...

Antik Yunan Mitolojisi'nde Zeus'un kız kardeşi olarak

bilinen Hestia (Vesta), Olimposlu hemcinsleri Athena ile Artemis gibi bakire bir tanrıçaydı. Belirli bir kişiliği yoktu ama evin koruyucusuydu; bu yüzden “yanan ocağın tanrıçası” diye biliniyordu. Bütün yemekler ona bir “sunu”yla başlar, bir “sunu”yla bitirdi.

Yemek, yemeği bulmak/bulamamak, yapmak, sunmak, paylaşmak derken beslenmek, vücudu doyurmak/doyuramamak, şölensel bir paylaşım haline getirmek yüzyılların meselesi. Ekmek parası, ekmek kavgası, gözü doymak, gözü aç terimlerine geçmişten Seneka'nın “çok yemek zekanın, ölçsüz yemek ruhun ışıltısını söndürür”ünü de eklemek gerek. Hatta Midas'ın her dokunduğunu altına çevirmesinin ceremesini yemek yiyemez hale gelince anlaması da cabası. Bu yeme/içme işiyle doğrudan ilgisi olmasa da bir elma nelere maloluyor görün bakalım: tanrıların evi Olimpos dağında, deniz kızı güzel Thetis ile ölümlü Peleus'un düğününe tüm tanrı ve tanrıçalar davet edilir ama nifak tanrıçası Eris davet edilmemiştir. Sen misin konuk listesini eksik yapan; davetsiz olarak düğüne gelen Eris adına yakışır şekilde

altın bir elmanın üzerine “en güzele” diye yazarak düğün sofrasına bırakır ve ucu Troya savaşına kadar gidecek uzun ve günümüzün sabun köpüğü dizilerine taş çıkartacak olaylar başlar. Hititçe çivi yazılı tabletlerin çözülmesinde (Friedrich Hrozny, 1915) bile bu “ekmek yedim, su içtim” işi vardır (NINDA-an ezzatteni, VATARNA-ekutteni; nında: ekmek, vatar: su). Hal böyleyken insan nefes alır, su içer de, doymak da ilazımdır ne(i)tekim. Bi de unutmadan “ne yersen o'sundur” var.

Başlangıcı ateşe verdim gitti de sonu nerde biter bilemem. Olimpos'un asi çocuğu Prometheus'u, kendi ırkını (titanlar çağı) yok eden Zeus ve ailesinden intikam almak adına insanı gözyaşlarıyla karıştırdığı çamurdan yarattıktan sonra onlara uygarlığı getirecek ateşi, gizlice ateşin sahibi Hefaios'ta ya da eski Romalılarca anılan ismiyle Vulkanus'un (güzellik tanrıçası Afrodite'nin çirkin ve ayağı aksak kocası) ocağından çalıp hediye edişi ile başlayan öykü hala devam ediyor.

Zaman içerisinde bu çalıntı ateş bazen ısınmaya, bazen de madenleri ve yemek kaplarını şekillendirmeye yaradı. Antik çağlarda simgesel gücün ve varlığın ibaresi olarak her şehirde kutsal bir ocak bulunur ve bu ocakta yakılan ateş de hiç söndürülmezdi. Aynı günümüzde olimpiyat oyunlarının başlangıcını oluşturan olimpiyat ateşinin yakılışı gibi yeni bir şehir kurulacağı zaman da başka bir şehrin ocağından getirilen ateş, yeni şehirdeki ocakta törenle yakılırdı. Zamanın Roma'sının kent binası pritanium'da yanan Hestia'nın ateşi, altı bakire rahibe tarafından korunmaktaydı ve ateş hiç sönmemeliydi.

Yakın geçmişte mahalle bakkallarında bozukluk yoksa para üstü yerine sakız veya kibrit verilirdi; kibritle yakılan ocaklar varken ve ateş de hayatın daha içindiyken. Antik Roma'da günlük hayatta ateş haliyle mutfakta (atrium) ve öncelikle de yemek pişirmeye yarardı. Bir sofranın çevresinde (genellikle dokuzarlı gruplar halinde), klinelerine (zamanın sediri) uzanmış insanlar,

kendilerine servis edilen yemekleri yer, şölensel şarap ikramını (simposion) tanrıların içtiği nektarmışçasına neşeyle kabul ederlerdi. Yemek sonrasında bir elinde kürdanla (dentiscalpia) dişlerini temizleyen konuklar, ev sahibi tarafından diğer ellerine tutuşturulan hediyelerle (çoğunlukla da koku şişeleriyle) uğurlanırdı.

Televizyon programları içerisinde günümüz gurmelerinin şapırtılı lezzet yolculukları oldukça ilgi çekiyor. İncelmiş yemek zevkinin konusunu genellikle bugünün yemeklerinin hazırlanışı oluştururken otun, çöpün, tandırın, yemeği yapan insanın, mekanın tarihiyle ilgilenen de pek yok.

Ohooo, güya yazıyı beslenemeyenlere getirecektik, geçmişte kaldık yine. Eskiden çile çekenler bir yer sofrasında yer tutar ve her üç ayda bir yana kayıp “vay be erenler nerdeeen nereye geldik” derlermiş bizimki de o hesap. Tarihle kalın.

Duvardan Deniz Yaratan Ressam: Burcu Öztürk

Solfasol, tuval yerine duvarları tercih eden, binaları, sokakları değiştirip taş bloklar arasından denize ulaşmak isteyen ressam Burcu Öztürk ile kısa bir söyleşi gerçekleştirdi.

Solfasol: Resim yaşamına nasıl girdi? Senin için resim yapmak bir ifade biçimi olarak ne ifade ediyor?

Burcu Öztürk: Resim yapmaya çok küçük yaşlarda başlamışım. Çocukken oyun oynamak yerine resim yapmayı seçmişim. Annem ressam olduğu için onu resim yaparken izler, onu taklit etmeye çalışırdım. Bir süre sonra resim yapmak kendimi ifade etmek için bir yol oldu.

Solfasol: Resim yapmak kişisel bir eylemken bu resim duvara çıktığında kentin bir parçası haline geliyor. Seni tuvalden duvarda resim yapmaya taşıyan duygu nedir?

BÖ: İlk olarak kendi odamın duvarlarını boyamıştım. Sanırım bu yaptığım şey bana çevremdeki herşeyi değiştirebilmek, kendimce güzelleştirebilmek için atılmış sadece küçük bir adımdı. Bu demek oluyordu ki binalar sokaklar değişebilir bu taş blokların arasında denizler bile olabilirdi.

Solfasol: Ankara, bir ressamı üretken kılmak için uygun bir kültürel iklime sahip mi? Değilse eksik olan nedir? Öyle ise bu iklimin güzel yanlarını belirtebilir misin?

BÖ: Ankara bir kültür ve sanat merkezidir. Bu şehir de doğan bir çok sanatçı imkansızlıklar yüzünden başka şehirlerde varlıklarını sürdürmektedirler. Başlangıç noktası olan bu kent, sanatçıları fazla barındıramıyor, ne yazık ki onları başka kentlere gitmek zorunda bırakıyor. Ankara bir ressamı üretken kılmak için uygun kültürel bir iklime sahip değildir. Burada eksik olan şey; sanatçının eserlerinden maddi manevi kazanç elde edememesi, bunun içinde üretken olamaması ve yalnızlığıdır.

Solfasol: Kentin duvarlarında neler görmek isterdin? Kentte boyamak istediğin özel bir yer var mı?

BÖ: Kentin duvarlarında afişler yerine ressamların resimlerini görmek. İtalya'da olduğu gibi bizim başkentimizin sokaklarında da yerlere resim yapan sokak ressamlarının olmasını çok isterdim böyle bir ortamda insanların ne kadar mutlu olabileceğini hayal edebiliyor musunuz? Kentin özellikle parklarını ve altgeçitlerinin duvarlarını, özellikle fayansla kaplanmış banyo görünümü alt geçitlerini boyamak çok isterdim.

Bir arkadaşımın murat kuşlarının şans getirdiklerine dair hikayesi beni çok etkilemişti. Burcu'dan evimin kapısı açıldığında dışarıdan girenlerin görebileceği şekilde bir duvar resmi yapmasını istedim, kendisi inanılmaz bir duvar ressamı hayalimin ötesinde etkileyici bir murat kuşu resmetti duvarıma. Renkleri bakışları canlı gibi kimi insanı ürkütse de evime ve bana uğur getirdiğine inanıyorum. Evimde bu güzellikte bir duvar resmi olması çok hoşuma gidiyor. Burcu gibi yetenekli ve inanılmaz hayalgücü olan bir ressamla çalışmak büyük bir mutluluk.

Aslı Tandoğan

Bir Zamanlar Anadolu'da

Murat Sevinç

Bazen birine anlatmak isteriz. Anlatmak istediğimizi kimsenin bilmeyi isteyip istemediğini düşünmeden. İçimize atarız. İçimize atarız ve konuşmak istemeyiz; içimizde kalsın isteriz. Üzer, canımızı sıkar, unutulmaz, boğazımızda yumru olur. Yumru olur ve isteriz ki birileri, o gizlediğimiz yumruyu görsün, bilsin. İçimize attığımız ve konuşmak istemediğimizi, başkaları da konuşmasın. Ama kimse konuşmazken, herkes o konuşulmayı dinleyip hak versin. Eski arkadaşlıklar, köklü olanlar. Alıştığımız insanlar. Bunu yapabilenler oldukları için eskidirler ve ilişkiler köklüdür. Yanlarında yürür, günleri birlikte geçirir ve her şeyi anlatma, sürekli konuşma gereksinimi duymayız. Konuşmadan anlaşmayı öğrenecek kadar çok zaman geçirmişsinizdir. Kimse kimseyi yormaz. Sizi yormazlar. Beklentileri yoktur. Yıllar içinde sizden bir şey beklemeyecek kadar, "bir" olmuşlar. En çok onların yanında rahat edersiniz. Yalnızca onların yanında, nasılsanız öylesiniz.

Bir film seyredersiniz. Bilet alır, koltuğa kurulur ve tanımadıklarınızın, neden yaptıklarını bilmediğiniz bir görüntü ve diyalog silsilesine kendinizi bırakırsınız. Bir toprakta, yüzlerini daha önce gördüğünüz, adlarını bildiğiniz oyuncular konuşurken bulursunuz. Ne mekân sizindir, ne hikâye ne kurgu. Sizin olmayan her şey, size dokunmaya başlar zaman ilerledikçe. Arada kalırsınız. Benzerlikler bulursunuz. Kızgınlık duyarsınız. Kızgınlık duyduğunuz için üzülürsünüz de; hemen sonra. Yerinizden kalkamazsınız. Kalkmayı istemezsiniz. Kimseyle konuşmak istemezsiniz. Amma velâkin, içten içe boğazınızdaki yumruyu da birileri görsün, bilsin istersiniz. O anda, izlediğiniz filmin yönetmeni, oyuncusu, toprağı, ışığı sizin eski arkadaşınız olur, birden bire, nasıl olduğunu anlamadan. Yönetmen sanki yanınızda oturur ve hiç konuşmadan anlarsınız. Birbirinizi yormadan. Oyuncular tanışınız olur. Bir şey söylemediklerinde ne anlatmak istediklerini anlarsınız. Bakışlarından, sigarayı tutuşlarından, savurdıkları küfürden, kılık kıyafetlerinden, kirli sakallarından, yorgun yüzlerinden. Mekân Anadolu'dur. Ama söylemeler de olur. Çünkü o bakış ve sigara, o hikâye zaten coğrafyayı anlatır. Arabalar vardır filmde. Bir de farları. Arabaların yolda kaldığı toz ve taş, farın göz alan, toprağı aydınlatan huzmesi, ışıkta uzaktan uzağa ilerleyişi, başka toprakta olmaz. İçindekiler de toprak gibidir. Sert, dertli, çıkarıcı, vicdanlı; hepsinin vicdanı biri için kanar. O birini görmezsiniz. Hiç görmediğinizi tanırırsınız, azar azar. Size tanıtmazlar, anlatmazlar; anlarsınız.

Bir adam; serseri kılıklı. Biri diğer adamı öldürür. Yanında pek saf başka bir adamla. Bu dünyayla ilgisi olmayan nedenlerle. Ülkeyle, hukukla, düzenle ilgisi olmayan nedenlerle. Olsa olsa toprakla. Ama öldürdüğü yeri, yani "olay yerini" göstermek zorundadır "devlete". Neden öldürdüğünü anlatmak zorundadır; polise, doktora, savcıya. Gereksesi her neyse; katil, gerçek dünyayla tanışmak zorundadır. Konuşmaz. Konuşmak istemez. Başı eğiktir. Bakar yalnızca. Pişman mı değil mi, bilinmez. Hayat ona da adil davranmamış. Arabada, arka koltukta, başka şeyler konuşulurken çevresinde, bakar yalnızca. Önüne. Sabit. Kızgın bir yüzle. Sevdiğini düşünür; çocuğunu da herhalde. Bir tek kendisini umursamadığını anlarsınız o bakışlardan. Başına her ne gelecekse, istediği için gelecek. Ama istediğini, seçmediğini bilir.

Başka türlü o kadar sert nasıl bakar insan önüne? Gerçek dünyayı kuranlar da o gerçeklikle boğuşur. Ve kendilerine dayatılanla. Hepsinin vicdanı; o katilden, o yoldan, o fardan, yoldaki çeşmelerden, konuştuğuları, gevezelik ettikleri o insanlardan ayrı bir yerde, oluk oluk kanar. Gece yolculuğunda, her biri kendi hikâyesini, insanı dehşete düşüren yalnızlığını yaşar. Mızımızlanmadan. Olgunlukla. Konuşurlar. Akılları konuştuğularında değil. Hepsi, olmaması gerektiğini düşündüğü bir yerde ve hiç birinin gidecek başka yeri yok. Katil, sesini duymadan tanıdığımız maktulün gömüldüğü yeri bulamaz bir türlü. Belki bulmak istemez. Polis, gözlerini kapar vazifesini yaparken; ama hak ettiği yerde değildir; milyonlarcası gibi. Sonra anlarsınız, evde ilaç bekleyen bir çocuğu var. Katlanmayı ve sevmeyi görev bildiği bir çocuk. Pek ciddiye alınmaz çevresince. Mecburi bir saygı ve acımayla karışık bir sevgiyle karşı karşıya. Yaşadığı yerde, sevgi de saygı da o toprağı özgüdür. Anlamaz; kim kurnaz, kim iyi, kim kötü, kim arkasından konuşur. Ne yapsın, kurduğı ilişkiler de kendinedir işte. Yaşamı, toprağı kazan kürekçiler, kasabanın suçluları ve çıkarıcılarıyla çevrili. Katile çok kızgındır ama sonunda insan olduğunu düşünecek kadar yufka yürekli ve en az onun kadar çaresiz. Doktor, kederli. Otopsi yapmak için orada. Akli ne otopside ne çevresinde. Mecburen dinler insanları; başkası olmadığı için. Boşanmış. Bilinemez nedeni. Kendi de bilmiyordur belki. Bildiğimiz, unutmadiğı. Sevdiğinin pırıltılı fotoğraflarına bakar, dünyasında parlayan hiçbir şey yokken. Yapayalnız bakar çevresine, insanlara, konuştuğuna. Savcıyla konuşur en çok. Savcı, doktorla konuşur en çok. En çok birbirleriyle konuşurlar. Konuştuğça kim oldukları çıkar ortaya. Savcı, kendisini temize çıkarmaya çalışır sanırsınız; doktor ile. Sanırsınız ki istediği, yaşamak zorunda kaldığı bırakıp gidemediği şu yaşamı, daha da yaşanmaz olmasın. Vicdanı kanamasın artık. Doktor, daha da kanatır. Savcının elinde ne kaldıysa geriye bu hayatta, alır elinden. Savcının yalanla, yalana inanarak katlanılır kılmaya çalıştığı yaşamını daha da ağırlaştırır, koyultur. Öyle sanırsınız. Kolay mı vicdanla boğuşmak. Sonunda anlarsınız ki Savcının isteği, vicdanını temize çekmek değil o vicdana kaybetmek. Kaybeder. Arada, bir köy çıkar karşınıza. Her şeyin tanıdık olduğu bir yer. Muhtar çıkarıcı. O çıkarıcılıkta bile çaresizlik gizli. Muhtarın hayatı, anlattıkları, talepleri, konuşması, mimikleri; tümü, diğerlerinin yaşadığı boğucu yaşamın sağlaması. O muhtar var olduğu için hepsi o toprakta ve onlar o toprakta öyle hayatlara mahkûm olduklarından, Muhtar başka biri değil. Kızı çok güzel muhtarın. Çok güzel ve taşıdığı lamba kadar ışıklı, saydam. Tümünün yaşamında bir kıvılcım olabilir o yüz. Oluyor da. Yitirdiklerini hatırlatıyor; her birine, başkasını. Kısa bir süre, çok kısa. O kadar kısa ki belki hiç silinmeyecek izi.

Güzel, yalnız, sarı, tozlu topraklar. Eski araba. Far ışıkları. Uzakta, belli belirsiz. Yavaş yavaş aydınlanan gökyüzü. Altında; kederli, vicdanları ağır, yalnız, çok yalnız ve acı çeken insanlar. Sevmişler, olmamış. Denemişler, olmamış. Hata yapmışlar, ödenmiş. Ödemişler, bitmemiş. İyiler, kimse bilmemiş. Yaşıyorlar. Bakıyorlar. Anlıyor dediklerini. Yönetmen ve oyuncular, eski ve küflü arkadaşlıklarımız gibi; anlatmasalar da biliyoruz dertlerini.

AKILLI ŞEHİRLER: KENTSEL TARIM

Özsel BELELİ

Kentsel tarım, kentleşme hızının ve derinliğinin başını alıp gittiği, doğadan yabancılaşmaya tepkilerin güçlendiği bir dönemde ekoloji ve gıda güvenliğiyle ilgili kaygıların kesişiminde sesini yükselterek yaygınlaşıyor; yaygınlaştıkça çeşitleniyor. Farklı kentlerde veya aynı kentin farklı mahallelerinde görülen bu çeşitlilik örgütlenmenin ve teknolojinin katkısı göz ardı edilemez. Akıllı Şehirler'de bu ay Amerika'da yaşarken gördüğüm, duyduğum ve beni heyecanlandıran kentsel tarım alanındaki birkaç örgütlenme modeli, teknolojik ürün ve sistemden bahsedeceğim.

Yeşil Gerillalar

Amerika'da birçok şehirde kentsel tarımın başlangıcı "community gardens" (doğrudan çevirisi topluluk bahçeleri, Türkiye'deki yaygın kullanımı hobi bahçeleri) ile oldu. Ancak özellikle yerleşimin yoğun olduğu New York gibi şehirlerde mahalleli tarafından ortak olarak kullanılabilir boş arazi bulmanın zorluğu topluluk bahçelerinin yayılmasının önüne geçti. Genellikle belediye tarafından gıdım gıdım kullanıma açılan arazilerin kıtlığını aşmak için New York'ta bir grup aktivist bir araya gelerek 1973 yılında Green Guerillas (Yeşil Gerillalar) adı altında örgütlendi. Yeşil Gerillalar kullanılmayan belediyeye ait boş arazileri işgal ederek arazi çevresinde yaşayanlarla birlikte topluluk bahçesine dönüştürüyor ve belediyeden kullanım hakkı talep ediyor. Örgüt aynı zamanda mevcut topluluk bahçelerinin başarılı olabilmesi için tarımsal üretim teknikleriyle ilgili eğitimler veriyor, tohum ve fide dağıtıyor, bahçelerde üretilen ürünlerin satıldığı mahalle pazarları kurulmasına aracı oluyor. Sadece New York şehrinde 600 boş arazi artık mahalle halkının bir araya gelerek taze sebze ve meyve ürettikleri bahçeler olarak kullanılıyor.

VertiGrow (DikBüyü)

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentsel yoksulluğun yol açtığı kronik yetersiz beslenmeyi azaltmak için, altyapıdan yoksun, üst üste ve derme çatma evlerin tarım için kullanılabilir boş arazi bırakmadığı mahallelerde kentsel tarımın yapılmasını mümkün kılan birkaç üründen biri VertiGrow. Harvard Üniversitesi öğrencileri tarafından tasarlanan ve Kenya'nın başkenti Nairobi'de pilot uygulaması yapılan VertiGrow düşük maliyetli malzemelerden Lego gibi modüler olarak kullanılabilir şekilde üretiliyor. Ortasından silindirik su deposu geçen geniş altıgen borular dikey bir şekilde monte edilerek toprakla dolduruluyor. Bu şekilde çok dar bir alanda bile DikBüyü sayesinde birçok farklı ürün yetiştirilebiliyor; su kaynakları etkili bir şekilde kullanılabilir.

Şehirde Bahçe Çöpçatanlığı

Aynı şehir, hatta aynı semtin içinde bir yandan bahçe kurmak isteyen onca kişi arazisizlikten dolayı eli kolu bağlı beklemek zorunda kalırken, diğer yandan birçok kişi evlerinin önünde arkasında irili ufaklı arazileri vakitsizlik, sağlık sorunları gibi nedenlerle işlememekte. İnternetteki Urban Garden Share, Hyper Locavore, Shared Earth gibi siteler boş toprak sahipleriyle bahçe kurmak isteyenler arasında çöpçatanlık yapıyor. Bu şekilde, kullanılmayan boş araziler toprakseverleriyle buluşuyor, onların elinde taptaze sebzelere, kütür kütür meyvelere dönüşüyor.

Çatılarda Sebze Bahçeleri

Binasız, asfalsız köşe bırakılmayan şehirlerde bahçeler gökyüzüne taşınıyor. Özellikle düz çatıların yaygın olduğu, iklimin uygun olduğu kentlerde apartman sakinleri çatıların bahçelerinde beraberce sebze yetiştiriyorlar. Food from the Sky (Gökyüzünden Besin) girişimiyle İngiltere'de bir süpermarket çatısında yetiştirdiği sebzeleri kendi sebze reyonunda satıyor. Çatı bahçelerinin kurulmasını kolaylaştırmak için CitySoil (KentToprağı) gibi hafif özel topraklar, katlı geniş saksı sistemleri üretiliyor.

Geleceğin Çiftlik Şehri Detroit

İki yıl önce üç ayımı geçirdiğim Detroit kentsel tarım konusunda farklı örneklerden biri. Otomotiv sektörünün şehri terk etmesinin ardından gelen sosyo-ekonomik değişimlerle merkezindeki nüfusunu kaybeden şehirde boş araziler ve terk edilmiş evler büyük bir sorun. Bu sorunu fırsata çeviren Detroitliler 900'e yakın topluluk bahçesi kurmuşlar, nüfusun seyrekleşmesiyle kaybolan kent ruhunu tarımla geriye getirmeye çalışıyorlar. Bu girişimlerin arasında en iddialısı Detroit'te yaşayan John Hantz'ın kurmaya çalıştığı Hantz Çiftliği. Hantz, Detroit merkezindeki boş arazileri birleştirerek yeni tarım teknolojilerinin kullanıldığı dünyanın en büyük kentsel çiftliğini kurmayı planlıyor.

Şehirde yaşarken her gün karşılaştığımız ve ilk bakışta kronik gözüken sorunları teknolojiye dayalı akıllı ürün ve sistemlerle azaltmanın mümkün olduğuna inananlardanım. Bu köşede, farklı şehirlerde gördüğüm ve beni heyecanlandıran akıllı çözümleri sizlerle paylaşmak istedim. Bu köşede anlatılanlarla ilgili görüşlerinizi ve sizin gördüğünüz, okuduğunuz başka akıllı çözümlerle ilgili e-postalarınızı dört gözle bekliyorum. Adresim ozselbeleli@gmail.com

ARALIK'TA ANKARA'DA...

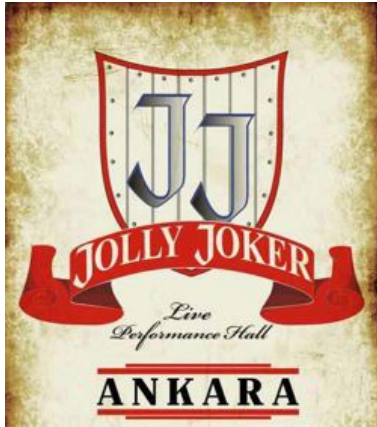
TİYATRO

Ankara Sanat Tiyatrosu

ANKARA SANAT TİYATROSU İLK 15 GÜNLÜK OYUN DÜZENİ			
GÜNLER	MATİNE 15.30	MATİNE 18.30	SUARE 21.30
3/5/1976 Pazartesi			ANA
4 * Salı			DİMİTROF
5 * Çarşamba		Nereye Payıdar ?	NEREYE PAYIDAR ?
6 * Perşembe		Nereye Payıdar ?	ALADAĞLI MIHO
7 * Cuma		Ana	ANA
8 * Cumartesi		Aladağlı Miho	ALADAĞLI MIHO
9 * Pazar	DİMİTROF	Dimitrof	
10 * Pazartesi			NEREYE PAYIDAR ?
11 * Salı			ALADAĞLI MIHO
12 * Çarşamba		Dimitrof	DİMİTROF
13 * Perşembe		Ana	ANA
14 * Cuma		Nereye Payıdar ?	NEREYE PAYIDAR ?
15 * Cumartesi		Dimitrof	ALADAĞLI MIHO
16 * Pazar	NEREYE PAYIDAR ?	Aladağlı Miho	

KONSER - MÜZİK

JOLLY JOKER

Işın Karaca
02.12.2011
Duman
03.12.2011
Hüsnü Şenlendirici
08.12.2011
Halil Sezai
09.12.2011
Yaşar
10.12.2011
Manga
16.12.2011
Levent Yüksel
17.12.2011
Nilüfer
23.12.2011
Emre Aydın
24.12.2011
Gripin
30.12.2011
MFÖ
07.01.2012

ESKİ YENİ

Her Cuma-Cumartesi

ESKİ KIRKBEŞLİKLER

Her Pazar

EASY

Her Pazartesi

BİNG BANG

2008 Aralık ayında kurulan Big Bang, içlerindeki enerjileri, ideallerindeki müzik ve dinleyici kitleleriyle birleştirebilen ender gruplardan. Soul, Funk, Rock'n'roll ve Pop şarkıları kendi uslubuyla yorumlayan Big Bang, kadrosundaki enstrüman çeşitliliği, repertuarındaki özenle seçilmiş parçaları ve sıcak sahnesi ile çok kısa sürede dikkatleri üzerine çekmeyi başardı.

Her Salı

A- CAPELLA

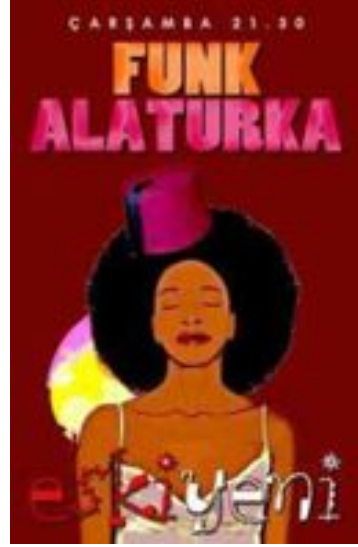

Çoksesliliği ve a-capella müziği ilke edinmiş bu topluluk; farklı tarzlarda ve dönemlerden eserleri, kendi yorumları ve düzenlemeleriyle sahneye koyuyor. Oldukça keyif alarak dinleyeceğiniz bu grup; Ray Charles, Sting, Michael Jackson, Bob Marley, Maroon 5... vs. yabancı ve birçok Türkçe eseri hiçbir çalgı kullanmadan sadece sesleriyle yorumlamaktadır.

Her Çarşamba

FUNK ALATURKA

Dünyaca ünlü, Funk, Pop, Disco, Rock şarkılarıyla Alaturka şarkıların bir sentezidir. Funk, Pop, Disco, Rock şarkıları; Kanun, darbuka gibi Klasik Türk enstrümanlarıyla ve Türk ezgileriyle süsleyerek yorumlayan FUNK ALATURKA kalabalık kadrosu ve izlenesi sahne performansıyla eğlenceli bir showband'dir.

Her Perşembe

AFRA TAFRA

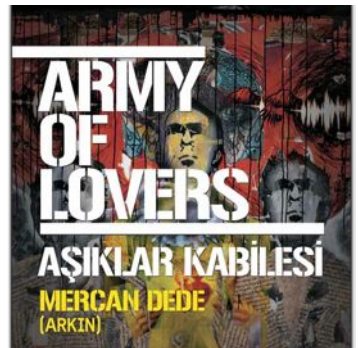
NEFES

Pilli Bebek - 6 Aralık
Shantel - 21 Aralık 00

CER-MODERN

Mercan Dede/Arkin - 5 Aralık

Boyası Dökülmüş Şehir

Sıtkı KOMAN

Yıldızlarımız vardı masmavi ve yakın

Komşularımız sınımsız

Ağaçlarımız vardı tanıdık kuşlarımız tok

Sevdalarımız ise tutkulu, aldatmayan

Arkadaşlıklarımız çok sevecen

Ayrılıklarımız ise çok kısa, komik

Okullarımız özlem duyulan vefalı

Sokaklarımızı küçük parke taşı sağlam.

Hikâyelerimiz hep anlatılan, Şiirlerimiz düğünlerde söylenen.

Çeşmelerimizse dertlerimizi paylaşan

Mezarlıklarımızsa unutulmayan

Ama ne oldu bu şehre,

Bu şehrin bütün boyaları döküldü...

Geçmiş Bayram...

SOLFASOL

Ankara'nın
Gayriresmi Gazetesi
Kasım-Aralık 2011
7-8. Sayı

Ayda Bir Yayınlanır.

Editör

Mehmet Onur Yılmaz,
Sibel Durak

Yazı İşleri

Aktan Acar, Akın Atauz, Tanju
Gündüzalp, Ezgi Koman

Yayına Hazırlayanlar

A. Necati Koçak, A. Şebnem
Soysal, Akın Atauz, Aktan Acar,
Ayhan Çelik, Burcu Öztürk, Ebru
Baysal, Emrah Kırmısoy, Enver
Arcak, Eren Aksoyoğlu, Gözdem
Üner Tubay, Kübra Ceviz,
Muhabir Koşan, Nermin Atılkan,
Olca Koşan, Onur Mat, Önder
Algedik, S. Erdem Türközü, Sibel
Durak, Selda Bancı, Tülin Yıldırım

Katkı Verenler

Ali Akın Akyol, Alper Şen, Asena
Ayhan, Aydan Çelik, Ayşe
Uslu, Banu Uzkuş Onuk, Birol
Özdemir, Bişeng Özdiç, Candan
Türkkan, Celal Musaoğlu, Cengiz
Çiftçi, Çapar Kanat, Çiğdem
Mater, Deniz Enli, Deniz Sarıgil,
Erdem Ceydilek, Funda Ulutürk,
Hüseyin Serdar Tanal, Kadir
Dadan, Kübranur Akar, Mehmet
Zeki, Murat Ayvaz, Murat
Sevinç, Ozan Küçükusta, Özhan
Değirmencioğlu, Özsel Beleli,
Özgür Yalçın, Pınar Büyükgürül,
Rabia Ç. Çavdar, Selçuk Atalay,
Serap Günay, Sıtkı Koman, Sine
Çelik, Sümeyra Ertürk, Tayfun
Özkaya, Toros Güneş Esgün,
Tolga Özçelik, Yaşar Seyman,
Zeynep Yağmur,

Teşekkürler

Erciş'in Genç Sesi Medya
Grubu, Ceyhan Temürcü, Gül
Güleryüz, Hüsnü Öndül, Okan
Konuralp, Menaf Turan, Nihal
Poyraz Temürcü, Üç Elma Çiftliği
(Hüseyin ve Keziban Genç)

Tasarım ve Uygulama

Aktan Acar - Ezgi Koman

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri

Müdürü
Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi

Kavaklıdere Mah. Tunali Hilmi
Cad. No:54/8
Kavaklıdere / ANKARA
Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com
abone@gazetesolfasol.com

İstanbul Temsilcisi

Alper Şen

İstiklal Cad. 116 Danışman
Geçidi
Han Çıkmazı Sok. No: 1
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 537 683 94 70

Ankara Satış Noktaları:

Dost Kitabevi (Konur Sokak), Dipnot Kitabevi, İmge Kitabevi, Turhan Kitabevi, Ada Kitabevi (Arcadium AVM), ODTÜ Öykücü Kitabevi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Kırtasiye

İstanbul Satış Noktaları:

Mephisto Kitabevi: (İstiklal Cad. no: 125)
Parmakızı Kitabevi
(Kadıköy Akmar Pasajı No: 70/25)

Semerikand Kitabevi

(Beyoğlu Süslü Sakı Sok.No: 5)

Solfasol Mekanları:

Solfasol'ü okuyabileceğiniz mekanlar da var! Kızılay'da EskiYeni, Ortadünya, Tenedos ve Sakal'da, Tabut Kafe'de, ODTÜ Sunshine'da; Kaleyeye yolunuz düşerse Kirit Kafe'de (Koyunpazarı Sokak No:60) Solfasol bulabilirsiniz.

Ya da bize bir mail atın biz size ulaşalım.
abone@gazetesolfasol.com

Ankara'da İkinci Organik Pazar Açıldı

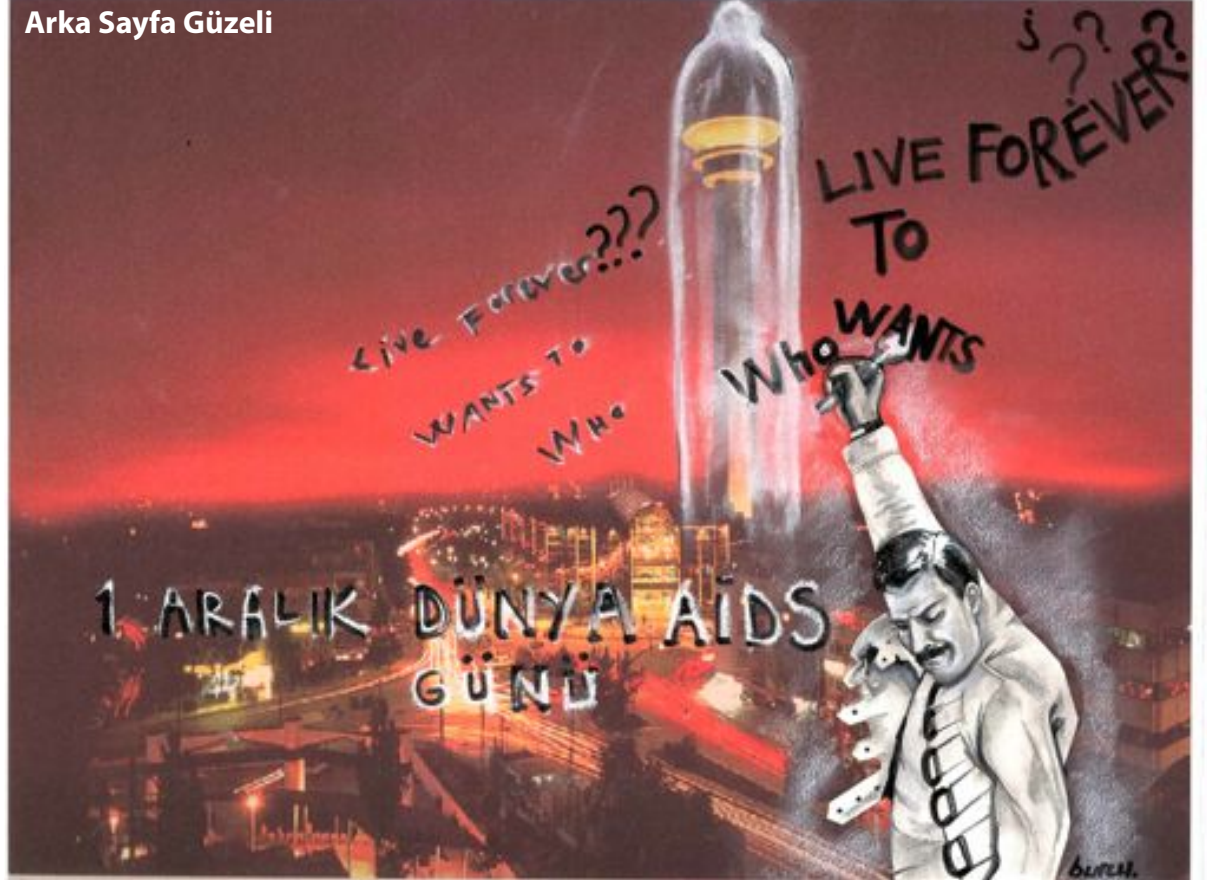

2008 tarihinde açılan ve her pazar üç yıldır Ankaralılara hizmet veren Ayrancı Organik Pazarından sonra Ankaralılar 2. organik pazarına Çayyolunda kavuştu. 30 Ekim 2011 tarihinde açılan pazar yerinde yine TC Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın yetkilendirmiş olduğu kuruluşlar tarafından sertifikalandırılmış organik ürünler satışa sunuluyor.

- Yenimahalle-Çayyolu Organik Pazarı: Çayyolu Semt Pazarı, Ahmet Taner Kışlalı Mah. 2894 Sok - 2898 Sok arası.

- Çankaya Belediyesi-Ayrancı Organik Pazarı: Dikmen Cad. Emniyet Genel Müd. Altı, Kavaklıdere

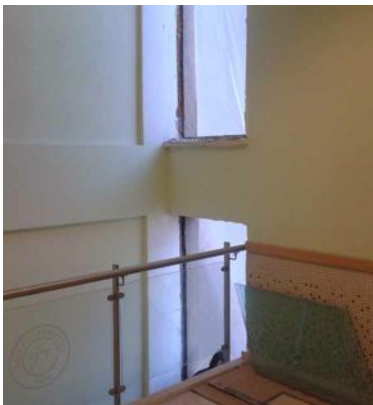
Arka Sayfa Güzeli

Mühendislik ve Mimarlık Öğrencilerine Uygulamalı İnşaat Dersleri

Gazi Üniversitesi'nin Mimarlık ve Mühendislik Fakültelerini barındıran yapı kompleksinin eğitim bloğunda, yaklaşık dört aydır sürmekte olan tadilat nedeni ile başta öğrenciler olmak üzere herkes zor günler geçiriyor.

Binanın hem içinde hem de dışında aynı anda sürdürülen çalışmaların eğitim-öğretim yılı başında bitmemesi nedeni ile dönem başında dersliklerde ve Mimarlık Bölümü Atölyelerinde ders yapılamadığı gelen bilgiler arasında. Bina dış cephesinde yer alan pencerelerin yenileme kapsamında söküldüğü, ancak kasım ayı başı itibari ile hala yenilerinin takılmadığı, cephedeki açık yerlerin ahşap

paneller ve naylonla örtüldüğü görülmekte. Ahşap panel ve naylonlarla soğuk hava ve yağmurdan korunmaya çalışılan alanların öğrencilerin ders aralarında dinlenmek ve ödev yapmak için yoğun olarak kullandığı yerler olması durumun ciddiyetini bir kat daha arttırmakta. Bina içeri ile dışı arasında neredeyse hiç sıcaklık farkı olmaması bir yana, açık cephelerin öğrenciler ve personel için yarattığı tehlike göz ardı edilemeyecek boyutta.

Bina içinde de bazı alanlarda tadilatın devam ettiği, ancak bu alanlarda işçiler, öğrenciler ve personel için ne tür güvenlik önlemleri alındığı ise bir muamma. Bu alanların güvenli bir şekilde izole edilmediği, çalışmalar devam ederken alana giren öğrencilerin sözlü olarak uyarıldıkları gözleniyor.

Yetkililerden yanıt alamamaktan şikâyetçi olan öğrenciler ise son çare olarak sorunlarını Yalçın Bayer'in Hürriyet Ankara ekindeki köşesine taşıdılar. Öğrencilerin, Yalçın Bayer'in 20 Ekim tarihli köşesinde yayımlanan mektuplarında şu ifadeler yer alıyordu:

Biz, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü son sınıf öğrencisiyiz.

Okulumuzda yazın başlayan yenileme çalışması hala bitmedi. (Sanırım durduruldu.) Okulu iskeletine kadar söküp her şeyi yeniden yapmayı planlıyorlardı. Ancak eğitim dönemi başlayalı 5. haftada olmasına rağmen hala pencereler takılmadı. Yapılan yanlış ve gereksiz uygulamalardan söz etmeyeceğiz. Ancak sağlık koşullarının elverişsizliği ve çalışma ortamının kötülüğü nedeniyle çok büyük sıkıntılar yaşıyoruz. Dekanlık vb. yerlere başvurmamıza rağmen gerekli ilgiyi göremiyoruz. Havaların da soğumasıyla okul içinde durulamaz hale geldi. Derslerde montumuzla durmamıza rağmen soğukla baş edemiyoruz.

Önceden vaktimizin çoğunu okulda geçiriyorduk ders aralarında dersimiz olmadığı zamanlarda hatta geceleri okulda çalışıyorduk. Yine aynı şekilde çalışmamız gerektiği halde okulun durumu nedeniyle okulu kullanamıyoruz. Şu anda bile okulda duramazken, 1 ay sonraki halimizi düşünemiyoruz.

SOLFASOL7. sayı baskıya hazırlandığı sırada bina cephesindeki naylonların ve ahşap panellerin hala yerinde olduğu dikkat çekiyordu.

2010 yılında da bina içinde yapılan tadilatların akademik yıl başına yetişmemesi nedeni ile ekim ayı boyunca yemekhane dahil boş bulunan her alanda ders işlendiği, bu yüzden eğitim - öğretim programının tamamlanmasında sıkıntı yaşandığı SOLFASOL'a ulaşan bilgiler arasında. /Solfasol

**SOLFASOL'E
ABONE
OLMAK
İSTER MİSİNİZ?**

Solfasol, doğrudan satış yanında destekçi abone ve abonelerinin katkılarıyla yayın hayatına devam etmeyi, tüm Ankaralılara, Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçalarına; en uzak köşesine kadar; sonra sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise oraya kadar ulaşmayı hedeflemektedir. Solfasol'e kişisel ya da kurumsal destekçi ve abone olmak için e-postanızı bekliyoruz: abone@gazetesolfasol.com Katkı, görüş ve önerileriniz için bize yazın: bilgi@gazetesolfasol.com www.gazetesolfasol.com